

Vistraject

Duurzaamheidsraject voor de Belgische visserijsector

ILVO

Rederscentrale

Vlaanderen
verbeelding werkt

Nathalie De Snijder • Emiel Brouckaert • Krien Hansen •
Johan Heyman • Hans Polet • Marc Welvaert

Februari 2015

Vistraject

Duurzaamheidsraject voor de Belgische visserijsector

Met de steun van FIVA en Europees Visserijfonds.

Vlaanderen
verbeelding werkt

Europees
Visserijfonds
duurzame ontwikkeling visserijgebied

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	9
2. VISTRAJECT	10
Voortraject: het Convenant	10
Opstart Vistraject	10
Doelstellingen Vistraject	11
Partners, financiering en looptijd Vistraject	11
3. HET VERBETERTRAJECT	12
METHODIEK	12
De visserijsector in transitie?	12
Samengevat	12
Transitie heeft een eigen taal	12
Succesfactoren	13
Grenzen van transitie management	13
Transitie of transformatie?	13
HET STARTPUNT	15
Startpunt metingen: 2015	15
Wat gebeurde er al in de visserijsector?	15
TOEKOMSTVISIE	18
4. DOELEN, INDICATOREN EN ACTIES	19
1/ MEER VIS: de visbestanden zijn binnen veilige grenzen en zijn duurzaam beheerd tegen 2020	19
Toekomstvisie	19
Kernwoorden	19
Beleidskader	19
Doelstellingen	20
Situatie vandaag: knelpunten	20
De weg(en) vooruit	20
Acties	22
Actieplan	23
2/ LAGE IMPACT VISSERIJ: De Belgische vissersvloot heeft een lage impact op het ecosysteem door selectief, energie-efficiënt en met weinig bodemimpact te vissen.	25
Toekomstvisie	25
Beleidskader	25
Doelstellingen	27
Situatie vandaag: knelpunten	28
De weg(en) vooruit	29
Acties	30
Actieplan	30
3/ NATURA 2000 OP ZEE: Vissers en natuurbeschermers zorgen samen voor natuurgebieden in zee waar de natuur vrij is van schadelijke invloeden en weer in zijn volle glorie kan herstellen.	33
Toekomstvisie	33
Beleidskader	33
Doelstellingen	34
Situatie vandaag: knelpunten	35
De weg(en) vooruit	36
Acties	36
Actieplan	36

4/ ONDERNEMINGEN VAN DE TOEKOMST: Economisch rendabele rederijen geven een stevige basis om te investeren in ecologische en sociale doelstellingen. Informatiecampagnes en certificaten tonen consumenten de weg naar duurzame, lokale vis.	37
Toekomstvisie	37
Kernwoorden	37
Beleidskader	37
Doelstellingen	37
Situatie vandaag: knelpunten	37
De wegen vooruit	39
Acties	42
Actieplan	43
5/ Kleinschalige en kustvisserij: De lokale kleinschalige- en kustvisserij kent een aparte problematiek die een specifieke aanpak nodig heeft	44
Toekomstvisie	44
Kernwoorden	44
Beleidskader	44
Doelstellingen	44
Situatie vandaag: knelpunten	44
De weg(en) vooruit	45
Acties	47
Actieplan	47
6/ SOCIAAL VERANTWOORDE VISSERIJ: De vissers zijn tevreden op het werk en de werkomstandigheden zijn veilig.	48
Toekomstvisie	48
Kernwoorden	48
Beleidskader	48
Doelstellingen	48
Situatie vandaag: knelpunten	48
De weg(en) vooruit	49
Acties	49
Actieplan	49
7/ DE NIEUWE VISSERS: De nieuwe generatie vissers worden binnen een brede maritieme opleiding opgeleid tot 'guardians of the sea' en vaardige ondernemers.	50
Toekomstvisie	50
Kernwoorden	50
Beleidskader	50
Doelstellingen	50
Situatie vandaag: knelpunten	51
De weg(en) vooruit	51
Acties	51
Actieplan	51
5. AANBEVELINGEN VOOR EEN KADER DAT DUURZAAMHEID ONDERSTEUNT	19
Een sterke handhaving staat borg van een level playing field	52
Voorbij de tragedy of the commons: de weg naar meer zelfbeheer?	52
Quota regeling evalueren in het licht van de pijlers van duurzaamheid	53
Een wetgevend kader dat verduurzaming ondersteunt	53
Geen actie zonder middelen	53
En verder?	53
Beknopte bibliografie	54
Lijst met afkortingen	56
Bijlages	58

Vistraject, een samenvatting

Een unieke samenwerking

Op 30 augustus 2011 ondertekende minister-president Kris Peeters samen met de vertegenwoordigers van Natuurpunt, de Rederscentrale, het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) en het departement Landbouw en Visserij het *Convenant ter bevordering van een duurzame Vlaamse visserijsector*. In het rapport 'Vistraject' verwoorden deze partners een gezamenlijke toekomstvisie voor de transitie van de Vlaamse visserij naar een bestendiging van duurzaamheid. Dit Convenant werd mee uitgewerkt en ondertekend door het kabinet van minister-president Kris Peeters, maar wegens de regeringswissel in 2014 wordt het resultaat begin 2015 voorgelegd aan de nieuwe minister bevoegd voor visserij, Joke Schauvliege, die al bevestigd heeft volledig achter het duurzaamheidstraject te staan.

Een duurzame visserijsector wil zeggen dat er zowel aandacht is voor sociale, economische als ecologische aspecten. Dankzij de specifieke inbreng van de convenantpartners, betrokkenen en vooral de bereidheid om met elkaar in gesprek te gaan, werd 'Vistraject' een uniek rapport waarin deze duurzaamheidsaspecten evenwichtig aan bod komen.

Zeven hoofddoelen geven de hoofdlijnen weer van het beoogde transitieproces in de visserijsector. Omdat het belangrijk is om vissers die duurzaam vissen, daar ook (financieel) voor te waarderen, worden er in het rapport verbanden gelegd met projecten zoals bvb. Valduvis. Valduvis wil de duurzaamheid van de aangeboden vis op de veiling zichtbaar maken opdat de extra inspanning beloond wordt in markttoegang en/of meerwaarde. Ook de rol van de consument in dit transitieproces komt aan bod.

De zeven wegen naar een duurzame Vlaamse visserij

- **De Vlaamse visserij draagt ertoe bij dat alle commerciële visbestanden zich bevinden binnen veilige grenzen.**

Door een duurzaam beheer van de visbestanden zal er op lange termijn stabiele visvangst mogelijk zijn die vissers met minder inspanning kunnen binnenhalen, waardoor de brandstofuitgaven dalen en koolstofemissies verminderen. Bovendien zal een betere vangstsamenstelling met grotere exemplaren kunnen bijdragen tot hogere marktprijzen.

- **De vissersvloot heeft een minimale impact op het ecosysteem.**

De zoektocht naar duurzame visserijtechnieken die een minimale impact hebben op het milieu en de selectiviteit van de vangsten vergroot, wordt verder gezet. Ook de indirecte negatieve impact op de waterkwaliteit en luchtkwaliteit wordt daarin meegenomen.

- **Natuur op zee wordt beschermd.**

Vissers en natuurbeschermers zorgen samen voor natuurgebieden in zee. Vissers in opleiding leren over de werking van het ecosysteem, Natura 2000 en beschermde diersoorten, zodat er meer begrip ontstaat voor de noodzakelijke beschermingsmaatregelen.

- **Rederijen zijn economisch rendabel.**

Economisch rendabele rederijen vormen een stevige basis om te investeren in ecologische en sociale doelen. Door de inzet van alternatieve technieken aan boord en aan het vistuig stijgt de rendabiliteit. Informatiecampagnes en certificaten tonen consumenten de weg naar duurzame vis.

- **Kleinschalige en kustvisserij.**

De lokale kleinschalige en kustvisserij kent een aparte problematiek die een specifieke aanpak nodig heeft doordat hun bereik weg van de thuishaven veel beperkter is en hun mogelijke visgronden meestal gedeeld moeten worden met andere activiteiten op zee en of natuurbescherming.

- **Een sociaal verantwoorde visserij.**

De vissers zijn tevreden over hun job, hun verloning en werken in veilige werkomstandigheden.

- **De nieuwe vissers.**

Een job als visser is opnieuw in trek bij jongeren. De nieuwe generatie vissers wordt binnen een brede maritieme opleiding opgeleid tot 'guardians of the sea' en vaardige ondernemers, zodat zij goed voorbereid aan hun toekomst als visser te starten.

1. INLEIDING

Wat betekent duurzaam vissen vandaag? Hoe kunnen we verder evolueren naar een meer duurzame visserij? Die vragen zijn de rode draad doorheen dit document, dat een weer-slag geeft van het project Vistraject. Vistraject is een samenwerking van Natuurpunt, de Rederscentrale, het Departement Landbouw en Visserij en het ILVO.

Met het Convenant ter bevordering van een duurzame Vlaamse visserijsector (hierna het Convenant genoemd) startte de samenwerking tussen Natuurpunt, de Rederscentrale, het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO), de Vlaamse overheid en Minister- President Kris Peeters. Het project Vistraject bouwt verder op die samenwerking en wil de verduurzaming verder vormgeven, concretiseren en ondersteunen.

We vertrekken hiervoor van een brede definitie van duurzaamheid, waarbij zowel de ecologische, economische als sociale pijler een rol spelen. Vooruitgang in de ene pijler kan ook zorgen voor groei in de andere pijler. Een ge-

zond marien milieu staat immers borg voor een meer rendabele economische visserijactiviteit. En omgekeerd creëert een rendabel visserijbedrijf een goed investeringsklimaat, waarbij middelen vrijkomen om te vernieuwen en te investeren in visserijtechnieken die minder impact hebben op het marien milieu. Technologische vernieuwing is een aspect van de verduurzaming, maar sociaal-cultureel en institutionele vernieuwing is ook een belangrijk element in dit proces.

De invulling van de toekomstvisie van de visserij staat niet los van de recente beleidsontwikkelingen. Het nieuwe Gemeenschappelijke Visserijbeleid (GVB), het nieuwe Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV), Natura 2000 op zee en de Kaderrichtlijn Mariene strategie (KRMS) tekenen die toekomst mee in. De visserijsector engageert zich om de beleidslijnen uit die Europese regelgevingen na te streven. En hoewel dit al een hele uitdaging is, gaat de sector in een aantal gevallen verder dan wat beleidsmatig vereist is.

2. VISTRAJECT

Voortraject: het Convenant

Op 30 augustus 2011 ondertekenden Minister Kris Peeters, bevoegd voor visserij, het Departement Landbouw en Visserij, het Instituut voor Landbouw en Visserijonderzoek (ILVO), de Rederscentrale en Natuurpunt een maatschappelijk Convenant voor duurzame visserij. Hiermee is een breed gedragen intentie onderschreven om te komen tot duurzame visserij.

Uitvoering geven aan dit Convenant vereist een multidisciplinaire aanpak waarbij iedere partner vanuit de eigen kennis, competentie en maatschappelijke gedragenheid een inbreng doet in een op te bouwen groeipad naar de gewenste evolutie. Dankzij het Convenant hebben we een forum waar diverse partners die voorheen vanuit een eigen gezichtspunt handelden, nu samen trachten oplossingen te vinden. Zo kan creativiteit ingebracht worden bij het zoeken van oplossingen voor de actuele complexe maatschappelijke vraagstukken. Onder leiding van de Rederscentrale werd daarom de "Task Force Convenant" opgericht die de uitvoering van het Convenant aanstuurt en monitort. Die Task Force is samengesteld uit vertegenwoordigers van de ondertekenende partijen, aangevuld met experts.

Opstart Vistraject

De Vlaamse visserij kent een rijk verleden dat ver terug gaat in de tijd. Vandaag wordt zij geconfronteerd met tal van uitdagingen: stijgende brandstofprijzen, nieuwe visserijtechnieken, klimaatverandering, financiële crisissen, een nieuw Europees beleid, een veeleisende consument... Met het project trachten we invulling te geven aan een toekomst voor de visserij zodat de visserijsector een nieuw kompas heeft dat de richting aangeeft en de visserij weer met volle vaart vooruit kan.

Doelstellingen Vistraject

Hoofddoelstelling:

Transitie ondersteunen

De hoofddoelstelling van dit project is de transitie naar een duurzame visserij ondersteunen. Dit zal gebeuren:

- Door de opvolging van het Convenant in de Task Force en
- de opmaak van een verbetertraject.

Nevendoelstellingen:

Duurzaamheid (h)erkennen

Verduurzaming moet ook (h)erkend worden zowel op de markt als binnen het ondersteuningsbeleid. Binnen het Vistraject wordt meegezocht naar manieren om duurzame vissers te ondersteunen voor hun inspanningen. Daartoe worden linken gelegd met andere projecten zoals Valduvis (Valorisatie van Duurzaam gevangen Vis) en de beleidsontwikkeling voor het EFMZV om duurzaamheid beter te profileren.

• (h)erkenning op de markt:

Het Valduvis-project wil aan de hand van indicatoren de duurzaamheid van de in België aangelande en verkochte vis scoren én zichtbaar maken voor de eerstelijnsaankoop (aankoop in de visveiling). Een duurzaamheidster zal op de veilklok aangeven hoe duurzaam de aangeboden vangst is. Duurzame visserij resulteert op dit moment zelden in een meerprijs. Met Valduvis kan al een eerste stap gezet worden naar een betere valorisatie van duurzaamheid doordat duidelijker zal worden welke visserij een beter duurzaamheidsresultaat levert. Hier is een rol voorzien voor de leden van het Convenant en de belanghebbenden om de vereiste indicatoren en procedures te helpen bepalen.

• (h)erkenning binnen het subsidiebeleid:

Subsidies zijn zeer belangrijk om de visserijsector financieel in de juiste richting te leiden. Dit kan door ingediende projecten te scoren aan de hand van een duurzaamheidstoets op hun toegevoegde waarde naar de verdere structurele ontwikkeling van duurzame visserij. ILVO is gevraagd dergelijke toets uit te werken.

Duurzaamheid communiceren

De consument en het bredere publiek zijn een belangrijke schakel in de transitie naar een meer duurzame visserij. De vraag van de consument, al dan niet gestimuleerd vanuit de handel en retail, bepaalt immers mee de vraag naar duurzame vis. Daarom zullen er acties ondernomen worden om die doelgroep te informeren over het onderzoek en de inspanningen om steeds meer duurzaam te vissen.

Partners, financiering en looptijd Vistraject

Het project Vistraject heeft als promotor de Rederscentrale en wordt getrokken door Natuurpunt. Het ILVO heeft een adviserende rol en zet zijn expertise mee in. Het project liep van mei 2012 tot februari 2014. Dit project werd mede mogelijk gemaakt dankzij de goedkeuring van de Plaatselijke Groep dat werk maakt van een duurzame ontwikkeling van ons visserijgebied en is gefinancierd door het Europees Visserijfonds (EVF) en de Vlaamse overheid.

3. HET VERBETERTRAJECT

Methodiek

De visserijsector in transitie?

Het verbetertraject heeft als hoofddoelstelling om de transitie naar een duurzame visserij te versterken. We lieten ons daarom inspireren door de methodiek van transitie management.

Wat verstaan we onder transitie (management)?

"Transities zijn radicale, diepgaande hervormingen richting duurzaamheid van de systemen die in de vervulling van onze maatschappelijke behoeften voorzien. De methode die ontwikkeld is om die transities te oriënteren en te versnellen, transitie management, stelt dat het hoofdzakelijk op korte en middellange termijn gerichte reguliere beleid niet volstaat om het hoofd te bieden aan de steeds groter en complexer wordende duurzaamheidsproblemen. Er is behoefte aan aanvullend, op lange termijn gericht, beleid. Dit aanvullend beleid probeert transitie management vorm te geven door vooruitziende spelers uit de verschillende geledingen van de maatschappij samen te brengen en een kader te creëren waarbinnen de spelers enerzijds een langetermijnvisie kunnen uittekenen en anderzijds naar oplossingen in de vorm van duurzame socio-technische innovaties kunnen zoeken om die langetermijnvisie te concretiseren."

(Marnix Van Sevenscoten)

Samengevat

Transitie is de heroriëntatie van de systemen waarop onze welvaart gebaseerd is naar systemen die een duurzame ontwikkeling toestaan. Transitie management is een manier om die verandering te versnellen of de verandering in een bepaalde richting te sturen. Hierbij zijn er een aantal bouwstenen:

- Voorlopers uit verschillende disciplines worden samengebracht in een arena om na te denken over de toekomst.
- Analyse van het probleem (systeemanalyse).
- Denken over een gewenste toekomstvisie.
- Transitiepaden ernaartoe uittekenen.
- Experimenten opzetten die op kleine schaal de visie proberen te realiseren.
- Werken aan de acties.

De chronologie van die bouwstenen is niet zo zeer belangrijk. Ze haken eerder op een spontane wijze op elkaar in.

Transitie heeft een eigen taal

Het multilevelperspectief kan helpen om inzicht te krijgen in wat zich afspeelt tijdens een transitie. De centrale laag is het regime. Regimes zijn de dominante manier van doen, denken, beleidvoeren. De regimes hanteren een bepaald discours dat deze denkwijze weerspiegelt. Binnen dat regime heb je dominante actoren. In de marge zijn er de niches, die ingevuld kunnen worden door bijvoorbeeld vooruitstrevende bedrijven. Niches zijn innovaties die ontstaan in de periferie van het regime. Het landschap bestaat eerder uit langzaam evoluerende trends.

Een transitie is een diepgaande verandering van het regime. Tijdens een transitie wordt het regime instabiel door de invloed van de niches, de interne contradicties in het regime zelf en de druk vanuit het landschap. Als die drie elementen samenkomen, dan heb je kans op een transitie.

In de sector mobiliteit is het gebruik van de wagen als transportmiddel het regime. Maar dit regime komt bijvoorbeeld onder druk door files (interne logica), klimaatverandering (landschapsdruk) en de opkomst van elektrische wagens (niches).

Succesfactoren

Twee succesvolle transitieprojecten in Vlaanderen zijn: Duurzaam wonen en bouwen (Duwobo) en Plan C.

Kenmerkend voor beiden is het enthousiasme bij de mensen en hun creatieve aanpak, waardoor ze erin slagen om hun visie vooruit te schuiven en een netwerk uit te bouwen.

De twee voorbeelden zijn echter niet helemaal gelijklopend.

In het voorbeeld van Plan C heeft de overheid het verhaal mee opgepikt door nieuwe regels in te voeren (materialendecreet) en door de inbedding ervan in Ovam. Het discours is veranderd van afval naar materialen en nieuwe actoren zijn actief geworden bijvoorbeeld de chemische sector.

Bij Duwobo is het verhaal niet zo breed opgepikt. Er is niet dezelfde grote verschuiving als bij afval en materialen.

Er zijn ook andere elementen, los van het transitie management die een rol gehad hebben. Bij Plan C waren er ontwikkelingen in de context die de verandering mee vorm gegeven hebben: Kaderrichtlijn afval, Vlaamse verkiezingen, de prijzen van grondstoffen stijgen, het positief effect van het belgisch voorzitterschap op materialenbeleid, EU 2020 strategie, etc.

Een aantal succesfactoren:

- Met enthousiasme een nieuw discours opstarten.
- In de schaduw van het beleid in minder controversiële domeinen beginnen.
- De betrokkenheid van voorlopers die anders durven denken.
- Opbouw van een netwerk van mensen die het discours mee vertellen.
- Inspelen op bepaalde ontwikkelingen in de

context (structurele trends zoals prijsstijgingen, EU wetgeving ...).

- De steun van de overheid.

Grenzen van transitie management

Zoals elke methodiek, kent ook het transitie management zijn grenzen.

We zitten namelijk in een kapitalistische groei-economie. Dit overkoepelend kenmerk komt te weinig aan bod. De innovaties zitten eerder op lager niveau bij transitie management. In dit verbetertraject trachten we ook enkele suggesties te doen naar het globale kader, die zich eerder op het overkoepelend niveau bevinden¹.

Een grens waar de landbouwsector tegenaan botste, was dat het in een aantal situaties moeilijk is om enkel voorlopers in te schakelen. En als je met een grote groep tot consensus moet komen, dan is het resultaat vaak een 'business as usual+ scenario'. Een vorm van coöperatie in kleinere groep die zich tussen consensus en conflict situeert, kan een oplossing bieden. Vandaag lopen binnen een transformatietraject voor landbouw en voeding een aantal alternatieve kleinschalige initiatieven op basis van action labs in niches.

Transitie of transformatie?

We zijn gestart vanuit het idee om met de tools in het transitie management de transitie in de visserijsector te ondersteunen en te stimuleren. In de loop van het project zijn we echter tot het besef gekomen dat in de visserij, zoals in de landbouw, eerder sprake is van een stapsgewijze transformatie dan van een radicale transitie. Het resultaat is een mix van elementen uit zowel het transitie management als de transformatiebeweging.

Opbouw van het verbetertraject

Hieronder volgt een overzicht van de verschillende stappen die genomen zijn bij de opbouw van het verbetertraject.

1. Het begrip 'duurzaamheid' invullen

Een eerste stap was bepalen wat we onder duurzaamheid verstaan.

¹ Zie 'Voorbij de tragedy of the commons: de weg naar meer zelfbeheer?' onder aanbevelingen voor een kader dat duurzaamheid ondersteunt.

De drie pijlers van het Convenant

In dit traject bouwen we verder op de brede definitie van duurzaamheid van het Convenant²:

- Rendabiliteit.
- Zorg voor het milieu.
- Het sociale aspect.

Een duurzaamheidsmatrix

De definitie wordt verder ingevuld met de duurzaamheidsmatrix dat een overzicht geeft van de verschillende elementen die een rol spelen bij de verduurzaming van de visserijsector³.

Een dynamisch concept

Duurzaamheid is een dynamisch concept dat steeds verder evolueert. We willen de evolutie stimuleren met dit traject aan de hand van meetbare doelen. Zo kan de vooruitgang bijgehouden worden.

Een ecosysteem gebaseerde aanpak

De FAO⁴ definieert de ecosysteemaanpak als volgt:

"An ecosystem approach to fisheries strives to balance diverse societal objectives, by taking into account the knowledge and uncertainties about biotic, abiotic and human components of ecosystems and their interactions and applying an integrated approach to fisheries within ecologically meaningful boundaries."

In dit duurzaamheidstraject streven we ook naar een evenwicht tussen diverse doelen, maar steeds binnen de grenzen van het ecosysteem. Het ecosysteembeheer wordt geïntegreerd in het visserijbeheer door de toepassing van het voorzorgsbeginsel, het GVB, de KRMS en de Natura 2000-richtlijnen.

2. Diepte-interviews

De elementen van de duurzaamheidsmatrix vormden de ruggengraat van de interviews. Daarna zijn we overgegaan tot een aantal diepte-interviews om de sector beter te leren kennen. Die interviews gaven een bottom-up insteek voor de toekomstvisie voor de Vlaamse visserij, de obstakels en mogelijke transitiepaden. De interviews werden geanalyseerd op

basis van 'thematic coding', dat is een kwalitatieve analyse waarbij bepaalde gedeelde thema's geïdentificeerd worden⁵. Die gesprekken vormden de aanloop voor de actieteams.

3. Actieteams

Met de interdisciplinaire actieteams of workshops kregen we een tweede inbreng voor de toekomstvisie voor de Belgische visserij. De samenstelling van de actieteams bestond uit diverse belanghebbenden uit de sector(en) afhankelijk van het onderwerp.

De vragen die centraal stonden tijdens de actieteams waren:

- Hoe brengen we de visbestanden binnen veilige grenzen?
- Welke alternatieve verkoopsystemen kunnen zorgen voor een betere prijs voor duurzame vis?
- Naar een nieuwe 'vissersidentiteit'? Een duurzame visser die ook andere taken op zee behartigt, zoals datacollectie, natuurbeheer, toeristische activiteiten, afvalbeheer?
- Hoe ziet het vaartuig van de toekomst eruit?

De actieteams werden georganiseerd op elke eerste woensdag van de maanden juli, augustus en september 2013⁶.

4. Verbetertraject opstellen

Het verbetertraject bestaat uit:

- Het startpunt.
- Een toekomstvisie.
- Knelpunten vandaag.
- Meetbare doelen en indicatoren.
- De wegen ernaartoe.
- Actieplan voor de sector en de vissers.
- Aanbevelingen voor een kader dat duurzaamheid ondersteunt.

Wat bevat het verbetertraject niet

Het traject bevat geen uitgebreid overzicht van de actuele situatie aangezien er in 2013 twee zeer volledige publicaties verschenen zijn die een mooi overzicht geven van de visserij: het VIRA (visserijrapport) en het Compendium voor kust en zee.

De basis

De interviews, de actieteams, de Task Force bijeenkomsten, de multistakeholderbijeenkomsten van

² Zie bijlage 1.

³ In bijlage 3 kan je de duurzaamheidsmatrix nalezen.

⁴ FAO, (2003). Technical Guidelines.

⁵ Gibbs, G. R., (2007). 4 Thematic coding and categorizing. Analyzing Qualitative Data. London: SAGE Publications, Ltd.

⁶ De verslagen kan u nalezen in bijlage 4.

Valduvis, de brainstormsessie rond het EFMZV, de bijeenkomsten van de Plaatselijke groep en andere relevante bronnen en bijeenkomsten leverden de bouwelementen voor dit verbetertraject⁷.

Samen slimme doelen formuleren

De pen voor dit verbetertraject werd vastgehouden door Natuurpunt. De Rederscentrale nam als promotor de taak op zich om de haalbaarheid van de voorgestelde maatregelen na te gaan. Zodat het voorstel de toets van de aanvaardbaarheid en realiteit binnen de sector kan doorstaan.

De meetbaarheid wordt gegarandeerd door de indicatoren. Die indicatoren zijn grotendeels afgestemd op de indicatoren van het Valduvis-project (ILVO)⁸. Valduvis levert niet alleen een score van de duurzaamheid van de vangst maar kan eveneens nuttige informatie aanleveren om een indicatie te geven van de verduurzaming van de sector als geheel.

Naast die indicatoren, neemt Vistraject ook enkele eigen indicatoren op en sluit Vistraject ook aan bij enkele relevante indicatoren uit de KRMS of Natura 2000 op zee.

De doelen mikken op 2020 als eindmeet. Het actieplan bevat specifieke acties met een timing zodat stapsgewijs aan de doelen gewerkt kan worden.

Dit maakt de doelen in het verbetertraject slim of SMART (specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realistisch en tijdgebonden).

Experimenteren en actie ondernemen stimuleren
Met Vistraject willen we duurzame experimenten en actie stimuleren. De organisatie van actieteams valt hieronder.

In tweede instantie willen we die actie verder ondersteunen door concrete acties voor te stellen voor de verschillende betrokken actoren (de vissers, de wetenschap en de visserijsector). Daarnaast formuleren we ook aanbevelingen voor het beleidskader en de vermarkting van duurzame vis.

⁷ Consulteer de bronnenlijst achteraan voor een overzicht van enkele geraadpleegde teksten.

⁸ Onder de 'doelstellingen van Vistraject' kan je een kort beschrijving van Valduvis nalezen of meer info kan je online vinden op http://pure.ilvo.vlaanderen.be/portal/files/866128/Infofiche_VALDUVIS_finaal_versie2.pdf.

In derde instantie ondersteunen we actie door de verduurzaming meetbaar te maken. Zo wordt die zichtbaar voor de buitenwereld. Op die manier kunnen de individuele actoren aangespoord worden tot het nemen van acties. Dit zal uiteindelijk heel de sector vooruit helpen.

Het startpunt

Startpunt metingen: 2015

Eind 2014 is het project Valduvis afgelopen en dan kunnen de metingen van start gaan. In 2014 worden ook de monitorprogramma's van de KRMS opgestart. Zo kunnen we in 2015 een eerste nulmeting maken.

Wat gebeurde er al in de visserijsector?

Hieronder een korte samenvatting van wat er al gebeurde.

De weg naar het duurzaam beheer visbestanden is al ingezet

De vloot is al afgebouwd tot 75 actieve vaartuigen in 2013 die beschikken over een totale vangstcapaciteit die in evenwicht is met de vangstmogelijkheden. Het quotabeleid begint haar vruchten af te werpen. Een groeiend aantal visbestanden doet het beter⁹. Er is al heel wat ervaring opgebouwd rond datacollectie door vissers op zee.

De zoektocht naar duurzame vistechnieken loopt niet van een leien dakje

De Belgische vloot bestaat vooral uit boomkoraartuigen. De vloot bestaat essentieel uit drie

⁹ Zie het verslag van actieteam 1 in bijlage 4 voor meer details voor de top 10 van de Belgische vissoorten.

types vaartuigen:

- 30 grote boomkorvaartuigen gespecialiseerd in de vangst van platvissen (tong en schol).
- 17 eurokottervaartuigen waarvan de meeste actief zijn in de visgronden dicht bij de Belgische kust (Noordzee en Engels kanaal).
- 19 kustvissersvaartuigen, waarvan een tiental gespecialiseerd in garnaal.

Daarnaast bestaan er nog negen vaartuigen die de plankenvisserij beoefenen, waarvan twee de seinevisserij, één de bokkenvisserij in het KVS (Kleine Vloot Segment ≤ 221 kW). Er zijn ook nog twee vaartuigen met passief vistuig, en twee buitengaatse Scheldevisserijvaartuigen die ook tot het KVS behoren.

Voor de Vlaamse visserij is de tong de soort die voor ongeveer 50% van de omzet zorgt en de boomkor is tot nu toe de enige techniek die dergelijke omzet kan waarmaken.

Maar de boomkorvisserij heeft een slecht imago, hetgeen ervoor zorgt dat die vangsttechniek onder druk staat. De uitdagingen voor de toekomst zijn ook niet min. Het nieuwe GVB vraagt een selectieve visserij die streeft naar een minimale bijvangst van andere niet gewenste commerciële vissoorten of soorten die dienen beschermd te worden. Een streefdoel van de KRMS is om de bodemimpact maximaal af te bouwen, terwijl de boomkor als bodemvisserij een impact heeft op de bodem. De stijgende brandstofprijzen zijn voor de brandstofintensieve visserij een extra incentive om uit te kijken naar aangepaste technieken in de sleepnetvisserij.

Het ILVO werkt al jaren samen met vissers om te zoeken naar duurzame manieren om te vissen. De visserijsector en het ILVO hebben intensief samengewerkt om de impact op de bodem van de sleepnetvisserij te verminderen: de Ecoroll, de SumWing, e.a. zijn het resultaat van die samenwerking.

De traditionele boomkor bestaat uit een sleepnet dat wordt opgehouden door een metalen buis. Vroeger werd voor die staaf een boomstam gebruikt, vandaar ook de naam boomkor. Aan de uiteinden van de boom zitten zware stalen slossen of sleeën, die over de zeebodem glijden. Aan de boomkor zijn vaak verschillen-

de kettingen bevestigd die ervoor dienen de platvis uit het zand op te laten 'schrikken'. Die kettingen worden daarom wekkerkettingen genoemd.

De SumWing maakt gebruik van een zwevende vleugel in plaats van de metalen buis. Ook zijn geen zware slossen meer nodig. Het vistuig is zo veel lichter. In combinatie met andere aanpassingen (economische navigatie, lichtere materialen ...) bespaart dit tot 40% aan brandstofverbruik vanaf de invoering van econometer in 2006. De bodem wordt ook minder omgewoeld. De penetratiediepte is 10% minder dan bij de traditionele boomkor¹⁰. De Ecoroll maakt ook gebruik van een vleugelprofiel en de slossen worden vervangen door drie wielen¹¹.

Ondanks de verschillende evoluties weg van een traditionele boomkor blijft het in essentie een gemengde visserij, waardoor een breed gamma van vissoorten in de netten terecht komt. Er zijn al veel initiatieven genomen om de selectiviteit te verhogen en nog altijd wordt gezocht naar aanpassingen om ongewenste bijvangsten te vermijden terwijl verkoopbare vis niet door de mazen van het net glipt. Weliswaar is onvoldoende gekend dat de boomkor vrij gunstig scoort voor de instandhouding van de kabeljauwbestanden. De kabeljauwvangsten per kW-zeedag zijn veel lager dan voor de demersale gesleepte tuigen. De boomkor haalt

¹⁰ Polet H., Depestele J., ILVO, Impact assessment of the effects of a selected range of fishing gear in the North Sea, 2010.

¹¹ Verschueren B., ILVO, experimenten met de ecoroll.

in het kabeljauwherstelplan dus een gunstige ecologische score.

In plaats van wekkerkettingen gebruikt de Pulswing slangen met elektroden, pulsdraden genaamd, die voor het net uit over de bodem worden gesleept. De energiebesparing wordt vooral door het trager vissen nog groter en de schadelijke invloed op de zeenatuur nog minder¹². Voor tongvisserij wordt een krampuls gebruikt en voor garnalen een schrikpuls. Vooral voor de krampuls bestaan bij veel vissers nog vragen over de lange termijn omgevingsimpact, onder ander op juveniele exemplaren die te klein zijn om in het net terecht te komen. De krampuls kent tevens een grotere visnamigheid en kan leiden tot negatieve bestandseffecten, indien geen begeleidende maatregelen, zoals een reductie van het aantal zeedagen, ... worden genomen.

Ook passieve visserij technieken werden al onderzocht door het ILVO. De vissers werden intensief begeleid met wetenschappelijke ondersteuning en kennisuitwisseling met ervaren passieve vissers. Er werden bijeenkomsten georganiseerd om ruimtelijke afspraken te maken met de Vlaamse, Franse en Nederlandse vissers. Toch zijn de vissers gestopt. Het was een slecht jaar voor de tong, waardoor de visserijmogelijkheden minder dan gehoopt waren. Bovendien vraagt het leren van een nieuwe vistechiek tijd en inspanning.

De niches zijn op dit moment nog niet sterk genoeg om de plek van de boomkor in te nemen en te zorgen voor een radicale transitie van vandaag op morgen. Maar in de volgende jaren zullen er wel stappen gezet worden om de niches te versterken.

¹² Website Ecomare.

Inspanningen om de kustvisserij en kleinschalige visserij te beschermen

De minister heeft een ministerieel besluit genomen waarbij het mogelijk is om de visvergunning op te splitsen, zodat sportvissers kunnen instappen in professionele visserij (wel met bestaande verplichtingen betreffende vaarbewijzen, het aantal mensen aan boord, veiligheid ...).

Ook werd er, tijdens de onderhandelingen over het nieuw ontwerp Marien Ruimtelijk Plan voor de Noordzee, gepolst naar de mogelijkheden om een uitbreiding van de exclusieve zone voor de kustvisserij te voorzien van 3 naar 4,5 mijl.

De voorbereiding van de erkenning op de markt van de duurzaamheid.

Er is een traject naar MSC (Marine Stewardship Council)¹³ erkenning ingezet voor de belangrijkste doelsoorten tong en schol in alle visgebieden waar ze de doelsoorten zijn.

Ook kan het Valduvis-project gezien worden als een voortraject richting MSC of een zelfstandig alternatief waarbij een gerichte communicatie naar de consumenten over de duurzaamheid van de aangeboden vis aansluiting kan vinden.

Veiligheid eerst

Ook zijn er tal van inspanningen geweest om de veiligheid op zee te waarborgen o.a. door het Man Over Boord systeem¹⁴.

Aanpassingen aan de opleiding

Via de werkgroep en stuurgroep Maritieme Opleiding hebben de partners van het Convenant er voor gezorgd dat 'Duurzame Visserij' deel uitmaakt van de lesprogramma's.

¹³ Een duurzaamheidslabel

¹⁴ Zie meer info: www.previs.be.

Toekomstvisie

You have to dream before your dreams can come true.

(Abdul Kalam)

Hoe willen we dat de Belgische visserij eruit ziet in 2020?

Alle visbestanden bevinden zich binnen veilige grenzen. Het duurzaam beheer staat borg voor een stabiele, grotere vangst en grotere winsten. Vissers zullen de buit met minder inspanning kunnen binnenhalen, waardoor de brandstofuitgaven dalen en koolstofemissies verminderen. Bovendien zal dankzij het duurzaam beheer grotere vis gevangen worden die hogere marktprijzen per kilo halen.

Economische rendabiliteit is geoptimaliseerd.

De vloot bestaat uit vaartuigen die efficiënt vissen met een **minimale impact op het ecosysteem**. Het behoud van een gezond ecosysteem speelt een belangrijke rol in de vraag van een groeiend aantal consumenten. Een divers aanbod aan vistechnieken kan flexibel ingezet worden naargelang de vraag van de consument, de vissoort, het seizoen en de visgrond. Door een maximale selectiviteit wordt er minder ondermaatse en ongewenste vis bovengehaald. Ook de bijvangst van niet-doelsoorten vermindert door gepaste maatregelen te nemen. Vistechnieken met minder bodemimpact winnen aan belang. Zo kunnen de door de consument gevraagde producten op de markt gebracht worden met een minimum impact op het milieu.

De vloot is optimaal samengesteld uit zowel kleinere vaartuigen die voor onze kust vissen als grotere vaartuigen voor de verder afgelegen visgronden. De grotere vaartuigen zorgen voor

een divers en voldoende groot aanbod om de stijgende vraag naar vis te beantwoorden. Nieuwe lokale initiatieven vergroten het contact tussen visser en consument, zodat ook hier een educatief verhaal aan gekoppeld kan worden over lokale en minder gekende soorten.

De **rendabiliteit** van de sector zit in de lift doordat extra inspanning wordt gehonoreerd door een groter deel van de markt. Door alternatieve technieken, en aangepast gedrag dalen de kosten van de rederijen. Aan de opbrengstzijde stijgt de omzet door de verbeterde situatie van de visbestanden. De capaciteit is in evenwicht met de vangstmogelijkheden en dit begint ook zijn vruchten af te werpen. Vissers halen meer en grotere vis boven met minder inspanning. De reder is ook een ondernemer die slim inspeelt op de marktcondities en goede relaties aangaat met andere reders en handelaars. Door een kwaliteitsvol en duurzaam product te leveren, kan een correcte prijs bekomen worden. De consument vindt in de winkels een ruim aanbod aan kwaliteitsvolle vis uit gezonde visbestanden die met respect voor het ecosysteem gevangen is. Door een goede vermarkting van lokale, seizoensgebonden en duurzame producten kunnen die zich onderscheiden van goedkopere importproducten. Informatiecampagnes en gecertificeerde vis tonen consumenten de weg naar duurzaam gevangen lokale vis. Bewuste consumenten staan open voor minder gekende lokale vissoorten en zijn bereid een meerprijs te betalen voor een duurzaam product.

Een job als visser is opnieuw in trek bij jongeren.

Door een **nieuwe brede maritieme opleiding** worden vissers klaargestoomd voor het vissersleven. Ze leren er ook over ondernemerschap en samenwerking. Nieuwe modules en bijscholingstrajecten over de werking van het ecosysteem, Natura 2000 en beschermde diersoorten zorgen er ook voor dat de vissers een goed inzicht hebben in de werking van het ecosysteem. Zo is een visser niet enkel een goede jager maar ook een herder van de zee. Vissen leven immers in een mariene omgeving. Dus vissers hebben er baat bij om dat ecosysteem goed te kennen en te verzorgen. Dit beter wederzijds begrip draagt ook bij aan de samenwerking tussen vissers, wetenschappers en de natuursector. Met specifieke projecten en maatregelen dragen vissers bij aan de bescherming van diersoorten, natuurgebieden, de waterkwaliteit en de goede milieustatus.

4. DOELEN, INDICATOREN EN ACTIES

It takes sweat, determination and hard work to make dreams come true.

(Colin Powell)

7 doelen

- **Meer vis:** Alle visbestanden zijn binnen veilige grenzen en worden duurzaam beheerd.
- **Lage impact:** De Belgische vissersvloot heeft een lage directe impact op het ecosysteem door selectief, energie-efficiënt en met weinig bodemimpact te vissen. Ook de indirecte impact op de waterkwaliteit en luchtkwaliteit wordt afgebouwd.
- **Natura 2000:** Vissers en natuurbeschermers zorgen samen voor natuurgebieden in zee.
- **Ondernemingen van de toekomst:** Economisch rendabele rederijen geven een stevige basis om te investeren in ecologische en sociale doelen. Informatiecampagnes

en certificaten tonen consumenten de weg naar duurzame vis.

- **Kleinschalige en kustvisserij:** De lokale kleinschalige en kustvisserij vormt een goed werkend onderdeel van de Belgische visserijsector.
- **Een sociaalverantwoorde visserij:** De vissers zijn tevreden op het werk en de werkomstandigheden zijn veilig.
- **De nieuwe vissers:** De nieuwe generatie vissers worden binnen een brede maritieme opleiding opgeleid tot 'guardians of the sea' en vaardige ondernemers.

3 pijlers

In deze doelen zijn de drie pijlers van duurzaamheid geïntegreerd: de economische, sociale en ecologische pijler. Alle pijlers zijn belangrijk om tot een evenwichtige vooruitgang te komen.

1 / MEER VIS: de visbestanden zijn binnen veilige grenzen en zijn duurzaam beheerd tegen 2020

Toekomstvisie

Het duurzaam beheer staat borg voor een stabiele, grotere vangst en grotere winsten. Vissers kunnen de buit met minder inspanning binnenhalen, waardoor de brandstofuitgaven dalen en koolstofemissies verminderen. Bovendien zal dankzij het duurzaam beheer grotere vis gevangen worden die hogere marktprijzen per kilo haalt.

Kernwoorden

Duurzaam beheer visbestanden, meerjarenbeheerplannen, Real Time Closures, seizoensvis, soortenspecifiek vissen, datacollectie...

Beleidskader

De krachtlijnen van het visserijbeleid worden grotendeels bepaald door het GVB. De basisverordening wordt elke 10 jaar aangepast. In 2013 is beslist over een nieuwe verordening. Die nieuwe verordening markeert het begin van een nieuw tijdperk voor het visserijbeleid.

De achteruitgang van de commerciële visbestanden stoppen is als prioriteit gedefinieerd

binnen dit nieuwe GVB. In het vorige programma van het GVB werd er al gewerkt aan een betere bescherming van de visbestanden door een duurzaam evenwicht te bevorderen tussen de omvang van de visbestanden en de bepaling van de vangstmogelijkheden. Voor Vlaanderen betekende dit dat heel wat vaartuigen in de sloop zijn gegaan om de vlootcapaciteit in evenwicht te brengen met de vangstquota.

De herziening van 2013 heeft als doel voorop gesteld om alle commerciële vissoorten binnen veilige grenzen te brengen, door de invoering van het principe van de maximale duurzame opbrengst (MDO). Dat is de optimale vangst die ieder jaar uit een visbestand kan worden gehaald zonder dat het vermogen van het bestand om voor de toekomst weer aan te groeien, gevaar loopt. Hieraan zal uitvoering gegeven worden door de opmaak van langetermijnbeheerplannen op basis van wetenschappelijk advies. Op die manier wil Europa een stabiele, zekere en gezonde voedselvoorziening garanderen. Uit onderzoek van de

New Economic Foundation blijkt dat duurzame visbestanden Europa jaarlijks 3,2 miljard euro extra kan opleveren en kan leiden tot 100.000 nieuwe banen. Andere landen als Australië, Nieuw-Zeeland, Noorwegen en de V.S. namen hier het voortouw en toonden dit al aan.

Doelstellingen

De commerciële visstocks zijn binnen veilige biologische grenzen in 2020 zoals voorgeschreven door het GVB en worden bevestigd op het niveau van de maximale duurzame opbrengst (MDO), dat is de grootste hoeveelheid vis die de visser gedurende onbeperkte tijd kan vangen zonder toekomstige visbestanden in gevaar te brengen.

Indicator: duurzaam beheer van de visstocks (Valduvis)

Die indicator geeft een classificatie van de nationale visstocks weer op basis van een score die een inschatting geeft van de toestand van het bestand. Op basis van de indicator kan jaarlijks vastgesteld worden welke visbestanden al dan niet duurzaam beheerd worden en dus ook waar nog inspanningen nodig zijn om tot een duurzaam beheer in 2020 te komen.

Situatie vandaag: knelpunten

Gedeeltelijk een gedeelde verantwoordelijkheid
Of visbestanden zich binnen veilige marges bevinden is de gedeelde verantwoordelijkheid van de verschillende landen die de stocks mogen bevissen op basis van de hen toegewezen quota.

Betrouwbare volledige datasets nodig

Voor het opstellen van de beheerplannen zijn betrouwbare, volledige data nodig, maar die ontbreken vaak nog.

Beheerplannen ontbreken vaak nog

Tong is naar waarde gemeten veruit de dominante doelsoort voor de Vlaamse vissers. Andere doelsoorten zijn schol, zeeduivel, garnaal, tarbot, kabeljauw, tongschar, inktvissen, roggen ... Voor tong en schol is er een beheerplan in de Noordzee, maar niet in de overige gebieden waar de Belgische vloot vist. Ook is er een kabeljauwherstelplan in de Noordzee. Het nieuw GVB voorziet in Regionaal Beheer per zeebekken hetgeen meer waarborgen biedt voor een aangepast beleid naar gezonde visbestanden.

Een gemengde visserij heeft het moeilijk met soortenspecifieke maatregelen

De gemengde visserij die typisch is voor de Belgische visserij, is door haar lage soortenselectiviteit extra gevoelig voor beleidsmaatregelen ter bescherming van de vispopulatie. Als bijvoorbeeld grotere mazen in het net nodig zijn om de juveniele vis van een bepaalde soort te sparen, kan dit betekenen dat heel wat verkoopbare vis van een andere doelsoort letterlijk door de mazen van het net glipt. Dit is bijvoorbeeld zo bij de gemengde visserij op tong en schol.

Eerst door een moeilijke overgangperiode

Eens de visbestanden zich op het niveau van de MDO bevinden, kunnen vissers rekenen op een stabiele visvangst. Hoe sneller de visbestanden herstellen, hoe sneller de vangstmogelijkheden opnieuw kunnen toenemen. Maar voor het zover is, zullen in de overgangperiode de vangstniveaus voor bepaalde visbestanden tijdelijk dalen voor ze kunnen stijgen. Hierdoor komt de rendabiliteit van de onderneming tijdens deze overgangperiode onder druk te staan.

De weg(en) vooruit

Goede data zijn de basis van een duurzaam beheer van visbestanden

Wanneer er meer data beschikbaar zijn over de stocks, kan een betere inschatting gemaakt worden van de toestand van de visbestanden.

Partnerschappen tussen wetenschappers en vissers kunnen hiertoe bijdragen.

Meerjarenquota, lange termijn beheerplannen en multi-species beheerplannen

Via meerjarenplannen kan dan de visserijsterfte worden vastgesteld op een niveau dat na verloop van tijd kan bijdragen tot een uitbreiding van de bestanden. Meerjarenquota en lange termijn beheerplannen zijn voordelig omdat vissers zo meer zekerheid in hun bedrijfsvoering krijgen. Ook voor de visbestanden zal het herstel sneller gebeuren wanneer de inspanning over voldoende tijd aangehouden wordt. Multi-species beheerplannen kunnen een uitweg bieden voor een gemengde visserij, door de verschillende doelsoorten of een aantal ervan te behandelen in één beheerplan.

De voorplanting van vissen veilig stellen door Real Time Closures

Met een optimale voortplanting kunnen de

visstocks sneller en beter aangroeien. De voortplanting van visbestanden kan beschermd worden door tijdens het paaiseizoen kraamkamers op zee tijdelijk te sluiten. Real time closures kunnen een goede strategie zijn op voorwaarde dat de gebieden flexibel zijn zowel wat betreft de plaats als het tijdstip van de sluiting. De gebieden moeten op regelmatige tijdstippen geëvalueerd worden op basis van de binnenkomende data. Daarbij is het belangrijk om bottom-up in te spelen op info van de vissers. Een gezamenlijke inspanning van de vissers, sector, wetenschap en overheid is hier nodig, zodat een oplossing die past binnen de lokale context gevonden kan worden.

Goede voorbeelden tonen de weg!

In Engeland stelt de overheid Real Time Closures in voor minimum 1 maand, maximum 2 maand en verlengbaar tot 3 maand. De periodes zijn in grote lijnen op voorhand gekend zodat de vissers daar hun vakantie, onderhoud of andere activiteiten naar kunnen plannen. Wel is er een zekere verfijning van het exacte tijdstip afhankelijk van de vaststellingen in zee (namelijk of de paaitijd al dan niet gestart is). Als er in de netten veel ondermaatse vis vastgesteld wordt bij de controle, dan wordt 14 dagen later die zone als RTC gesloten. Incentives (zoals extra zeedagen, quota ...) moedigen de vissers aan om deel te nemen. In de eerste fase van de implementatie was de sluiting enkel voor de schepen die onder een Engelse vlag varen, in een tweede fase geldt de sluiting ook voor schepen onder een andere vlag. Er is een maximum grootte voor de gebieden. De controle op het al dan niet bevissen van die gebieden is ook een belangrijk element voor het slagen ervan.

In IJsland wordt in paaitijd niet gevisd op kabeljauw, met goede resultaten op de visbestanden. Het gebied wordt gesloten op basis van 'real time monitoring' van de kuitdragende kabeljauw. De meeste gebieden liggen vast, maar zijn wijzigbaar.

Ook in de Keltische Zee zijn drie squares gesloten en kabeljauw is hersteld in dat gebied. Dit voorstel kwam vanuit de Regionale Advies Raden (RAC's). De Real Time Closures instel-

len vanuit regionale beslissingsorganen is een goede oplossing om de gebieden tegenstelbaar te maken aan andere landen.

Seizoensvis

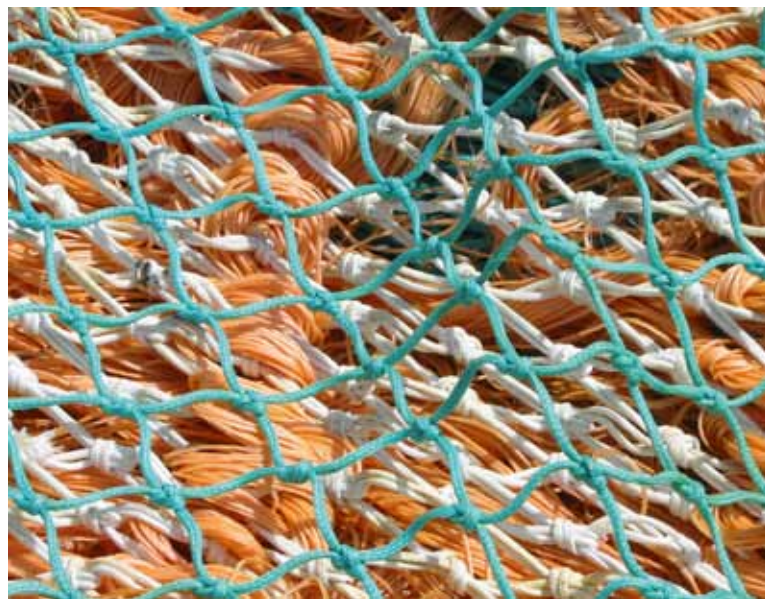
Door vooral seizoensvis aan te voeren, kunnen kuitzieke en juveniele vis blijven verder leven en zorgen voor een groter visbestand. Ook is hierdoor de waarde van de vis te maximaliseren. Kuitzieke vis smaakt immers minder lekker.

Spreiding van de visserij-inspanning

De toestand van een visbestand is verschillend van gebied tot gebied. De visbestanden kunnen sneller herstellen als ze tijdelijk niet bevestigd worden. De visserij-inspanning spreiden in functie van de toestand van de visbestanden is een goede strategie om de visbestanden sneller te laten herstellen. Dit kan door gebieden met veel ondermaatse vis tijdelijk niet te bevissen of gebieden waarvan de wetenschap aangeeft dat de visbestanden van de doelsoorten het slecht doen.

Technische aanpassingen aan het vistuig

Technische aanpassingen aan het vistuig zoals een grotere maaswijdte of meer selectieve vistechnieken zijn nodig om juveniele en kuitzieke vissen zoveel mogelijk te sparen. Door de maaswijdte te vergroten en een correcte minimum aanlandingsmaat toe te passen kan de bijvangst van onvolwassen vissen vermeden worden. Belangrijk hiervoor is dat de maaswijdte en minimum aanlandingsmaat correct gedefinieerd worden op basis van de geslachtsrijpheid. Voor een gemengde visserij is dit extra moeilijk omdat de verschillende doelsoorten

verschillende minimum aanlandingsmaten hebben. Met technische aanpassingen (zoals een scheidingspanelen of vormgevoelige sensoren) kan selectiever gevist worden, omdat rekening gehouden wordt met het gedrag van de vissoort.

De overgangperiode overbruggen

Europa heeft twee scenario's opgesteld om de overgangperiode te overbruggen: het eerste scenario legt de nadruk op economische efficiëntie en het tweede op werkgelegenheid¹⁵. Tijdens het eerste actieteam kwam een mogelijk derde tussenscenario naar voren¹⁶.

In het eerste scenario ligt het accent op economische efficiëntie. De vloot krimpt verder waardoor **vangstcapaciteit en werkgelegenheid dalen** tot het nodige om op MDO niveau te vissen. Dit wil zeggen dat er minder jobs voorhanden zijn voor vissers, maar de rederijen zijn wel **winstgevender**. In het eerste actieteam kon dit scenario op bijval rekenen.

In het tweede scenario ligt het accent op **werkgelegenheid**. De vloot blijft even groot, maar de vangstcapaciteit daalt door een **aanpassing van de grootte van de vaartuigen, het vermogen van de vaartuigen, het vistuig en/of het aantal zeedagen**. Door een deeltijdse organisatie van **andere activiteiten** met vaartuigen, kan een visserij bijkomende nieuwe inkomsten vinden. Maar dan stelt zich de vraag wat je nog kan doen met een vaartuig behalve vissen en of het economisch leefbaar is op die manier. Dit komt uitgebreid aan bod in het tweede actieteam en bij de 'ondernemingen van de toekomst'.

In een derde tussenscenario wordt gezocht naar een manier om de **werkgelegenheid** te behouden en te zorgen voor een betere **economische efficiëntie**.

Acties

Wat kan de sector doen?

- Erop toezien dat de vangstcapaciteit van de vloot in overeenstemming is/blijft met de grootte van de beschikbare visbestanden.
- Meewerken aan meerjarenplannen.

¹⁵ COM(2006) 360, MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD EN HET EUROPEES PARLEMENT Verduurzaming van de EU-visserij op basis van de maximale duurzame opbrengst {SEC(2006) 868}.

¹⁶ Zie verslag Actieteam 1 in bijlage 4.

- Datacollectie programma's opzetten voor Data Limited Species.
- Een gepast beheer voor bijvangstsoorten uitwerken.
- Zoeken naar een werkbare vorm om de gekende paaiplaatsen in Noordzee/andere visgebieden beter te beschermen.
- Zoeken naar methodes om selectiever te vissen door het vistuig technisch aan te passen in overleg en samenwerking met de wetenschappers.
- Afspraken maken op sectorniveau i.v.m. de spreiding van de visserij-inspanning in functie van een optimaal herstel van de visbestanden.
- Aandacht voor het herstel van de visbestanden in het productie- en marketingplan.
- Voeren van een succesvolle informatiecampagne in samenwerking met VLAM, vissers en andere partners i.v.m. seizoensvis, niet-kwetsbare vissoorten, visbestanden die het goed doen.

Wat kan de visser doen?

- Meewerken aan onderzoek en data aanleveren over de visstocks, paaiplaatsen, de aanwezigheid van juveniele vis.
- Kiezen voor niet-kwetsbare soorten met een hoge reproductiegraad, indien in overeenstemming met de vraag van de consument.
- Richten op doelsoorten die binnen veilige grenzen zijn, indien in overeenstemming met de vraag van de consument.
- Kiezen voor visgebieden waar de visstocks het goed doen.
- Aanvoer van seizoensvis.
- Paaiplaatsen niet bevissen tijdens het paaiseizoen.
- Selectiviteit van het vistuig verhogen.
- Overschakelen naar andere technieken.

Wetenschappelijke ondersteuning?

- Plan van aanpak voor het herstel van de visbestanden tegen 2020 op basis van eerste meting van de indicator visbestanden Valduvis: op te starten datacollectie, nodige beheerplannen en -maatregelen, en beheersuggesties voor de bijvangstsoorten.
- Datacollectie rond de paaiplaatsen bundelen en beschikbaar maken.
- Lijst van de kwetsbare soorten en de vooruitzichten van hun evolutie.
- Lijst met toestand visbestanden per soort en locatie, aangeven welke visbestanden het moei-

- lijk hebben en beter tijdelijk niet bevestigd worden.
- Onderzoek naar selectieve vistechnieken.
 - Marktkansen van minder gekende doelsoorten verkennen die binnen veilige biologische grenzen zijn.

Actieplan

Mijlpalen

2014

- Meewerken aan benchmarking om de prioritaire ontbrekende datacollectie te bepalen en samen uit te voeren.

2015

- Plan van aanpak voor het herstel van de visbestanden tegen 2020 op basis van eerste meting van de indicator visbestanden Valdivis: op te starten datacollectie, nodige beheerplannen en -maatregelen, en beheersuggesties voor de bijvangstsoorten.

2020

- Alle visstocks worden duurzaam beheerd.

Actie	Leidende partij en partners
2014	
Meewerken aan regionale meerjarige beheerplannen binnen de Advisory Councils en de nieuwe regionale lidstatenentiteiten.	Rederscentrale + overheid
Zoeken naar een werkbare vorm om de gekende paaiplaatsen in Noordzee/andere visgebieden beter te beschermen.	Convenant partners
Meewerken aan benchmarking om de prioritaire ontbrekende datacollectie te bepalen en samen uit te voeren.	Rederscentrale
Lijst met kwetsbare soorten/visbestanden.	ILVO
Afspraken maken op sectorniveau i.v.m. de spreiding van de visserij-inspanning in functie van een optimaal herstel van de visbestanden.	Rederscentrale
Zoeken naar technische aanpassingen aan het vistuig, en andere vistechnieken.	ILVO
Aandacht voor herstel visbestanden en seizoensvis in marketing- en productieplannen.	Rederscentrale
Aandacht voor herstel visbestanden, kwetsbare soorten en seizoensvis in quotacommissie: tijdelijk niet vissen in het paaiseizoen, tijdelijk niet vissen op visbestanden die het slecht doen, niet vissen op kwetsbare soorten + belonen via incentives zoals extra zeedagen of quota.	Overheid Rederscentrale
Informatiecampagne met VLAM i.v.m. seizoensvis + kuitzieke schol niet meer verkopen.	Convenant partners + VLAM
2015	
Verderzetten lopende acties 2014.	Nader te bepalen
Plan van aanpak voor het herstel van de visbestanden tegen 2020 op basis van eerste meting van de indicator visbestanden Valduvis: op te starten datacollectie, nodige beheerplannen – en maatregelen, en beheersuggesties voor de bijvangstsoorten.	Convenant partners
Regionale datacollectie voor belangrijke datadeficiënte soorten/gebieden starten (tong, schol, zeeduivel, tongschar, rode poon, garnaal, tarbot, griet, inktvissen).	Rederscentrale + ILVO + overheid
Beheer uitwerken voor de belangrijke bijvangstsoorten (zeeduivel, rog, rode poon, wijting).	Rederscentrale + ILVO + overheid
Starten met piloottraject om paaikamers tong te beschermen.	Convenant partners
Informatiecampagne met VLAM i.v.m. visbestanden die het goed doen versus niet goed doen -> aanbieden en promoten van soorten die het goed doen.	Convenant partners + VLAM
2016	
Verder zetten lopende acties.	Nader te bepalen
Evaluatie en op punt stellen piloottraject om paaikamers tong te beschermen.	Convenant partners
2017	
Nader te bepalen.	Nader te bepalen

2/LAGE IMPACT VISSERIJ: De Belgische vissersvloot heeft een lage impact op het ecosysteem door selectief, energie-efficiënt en met weinig bodemimpact te vissen.

Toekomstvisie

Vissers hebben er baat bij dat de omgeving waarin de vissen vertoeven gezond is, dus vissen met een lage milieu-impact is niet enkel goed voor het ecosysteem, maar ook voor de vis(sers). Een goed functionerend ecosysteem is de basisvoorwaarde voor gezonde visbestanden.

Beleidskader

Selectief vissen

Selectief bevissen van de doelsoorten

Naast het duurzaam beheer van de visbestanden, heeft het nieuwe GVB als prioriteit vooropgesteld om teruggooi te stoppen. Vissers vangen immers niet alleen de soort die ze willen vangen, maar ook te jonge vissen, moeilijk verkoopbare soorten, vis waar ze geen quota voor hebben. Deze 'ongewenste bijvangst' wordt soms dood of halfdood weer overboord gegooid. De praktijk van overboord gooien in de Vlaamse boomkorvisserij (TBB_DEF_70-99) van ongewenste vis wordt geschat tussen 26% en 42% afhankelijk van het vangstgebied.¹⁷ De politieke visie over de toenemende maatschappelijke onaan-

vaardbaarheid van voedselverspilling, heeft er toe geleid dat het nieuwe GVB vissers verplicht om alle gequoteerde soorten die ze vangen ook aan land te brengen. Het GVB wil op die manier vissers aanmoedigen om selectiever te vissen. Het uitschrijven van praktisch haalbare oplossingen blijft een uitdaging van formaat.

Om te voldoen aan de Europese 'discardban' of aanlandverplichting is het nodig om stapsgewijs over te schakelen op selectievere vistechnieken, waarbij enkel de gewenste soort in de gewenste grootte gevangen wordt. Voor de doelsoorten van demersale visserij, zoals tong en kabeljauw, is de deadline 2016, voor de andere soorten is dat 2019. De Vlaamse overheid bracht een actieplan uit voor de Vlaamse visserijsector om aan die uitdaging tegemoet te komen: 'Selectief vissen doet leven'.¹⁸

Selectief bevissen van de ETP species

Selectief vissen betekent ook maatregelen nemen om de bijvangst van ETP (endangered, threatened and protected species) te vermijden. De regelgeving rond de ETP species is versnipperd. Een aantal soorten zijn gevat onder de Natura 2000 richtlijn zoals de bruinvis, de

¹⁷ Kinds, A. & Sys K. (2015). VALDUVIS, een instrument om de duurzaamheid van visserijactiviteit te meten en zichtbaar te maken.

¹⁸ Dit actieplan van de Vlaamse overheid kan hier geraadpleegd worden: http://lv.vlaanderen.be/nlapps/data/docattachments/201306-Selectief_vissen_doet_leven.pdf.

fint, de grijze zeehond, de gewone zeehond, de tuimelaar en de witsnuitdolfijn. Het Ascobansverdrag voorziet ook specifieke maatregelen voor dolfijnachtigen. Daarnaast bevat de KRMS een specifieke milieudoelstelling voor langlevende soorten en een indicator voor de stekelroggen. Ook voor zeevogels en zeezoogdieren zijn er doelstellingen en indicatoren voorzien in de KRMS. Los van die wetgeving zijn er nog beschermende maatregelen nodig o.a. voor bedreigde haai- en rogsoorten.

De goede milieustatus: vermindering van de bodemimpact

De Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRMS) is de milieupijler van het Europese zeebeleid. De richtlijn streeft naar een goede milieustatus (tot 200 zeemijl van de kust) tegen 2020. De ecosysteembenadering vormt de basis van de KRMS. Hiertoe deelt de richtlijn het ecosysteem op in elf beschrijvende elementen. Voor elk van die elementen zijn er specifieke doelstellingen voor een goede milieustatus vastgelegd.

De visserij heeft vooral een impact op vier van de elf elementen: de biologische diversiteit, de soorten die commercieel geëxploiteerd worden voor voeding, de voedselketen en de integriteit van de zeebodem.

De biologische diversiteit, de voedselketen en bodemintegriteit worden samen genomen. De goede milieustatus wordt als volgt omschreven:

- *De biologische diversiteit wordt behouden. De kwaliteit en het voorkomen van habitats en de verspreiding en dichtheid van soorten zijn in overeenstemming met de heersende fysiografische, geografische en klimatologische omstandigheden.*
- *Alle elementen van de mariene voedselketens, voor zover deze bekend zijn, komen voor in normale dichtheden en diversiteit en op niveaus die de dichtheid van de soorten op lange termijn en het behoud van hun volledige voortplantingsvermogen garanderen.*
- *Integriteit van de zeebodem is zodanig dat de structuur en de functies van de ecosystemen gewaarborgd zijn en dat met name benthische ecosystemen niet onevenredig worden aangetast.*

Die toestand wordt bereikt wanneer:

- Er geen achteruitgang vastgesteld wordt tegenover de huidige situatie als beschreven in de initiële beoordeling.
- De gunstige staat van instandhouding volgens de Natura 2000-richtlijnen, de goede toestand volgens de Kaderrichtlijn Water en de ecologische kwaliteitsdoelen van OSPAR bereikt zijn.
- De diversiteit binnen de verschillende componenten van het ecosysteem behouden blijft (plankton, benthos, vissen, zeevogels, zeezoogdieren).
- Levensvatbare populaties van soorten, zoals langlevende soorten die zich traag voortplanten alsook toppredatorsoorten, blijven bestaan.
- De habitattypes gevarieerd en productief zijn.
- De fysische verstoring van de zeebodem wordt

beperkt tot een duurzaam minimum niveau waarbij er rekening gehouden wordt met de relatieve gevoeligheid van de habitattypes.

Hiervoor zijn concrete indicatoren uitgewerkt, die we meenemen in de metingen.

Het element 'soorten die commercieel geëxploiteerd worden voor voeding' verwijst naar de veilige toestand van de visbestanden, die in het hoofdstuk 'Meer vis' al aan bod kwam. Relevanter voor dit hoofdstuk is vooral de **impact op de zeebodem**.

De vooruitgang in een aantal van de elementen zal een positief effect hebben op de visserijsector. Zo zal er binnen het beschrijvend element voedselveiligheid werk gemaakt worden van minder vervuilende stoffen in vis en schaaldieren.

Broeikasgassen

Het groeiend bewustzijn rond de klimaatverandering en het verminderde aanbod aan fossiele brandstoffen, heeft ook zijn weg gevonden naar de visserijsector. Door minder CO₂ uit te stoten kan ook de visserijsector zijn steentje bijdragen aan de klimaatmitigatie. Op die manier kan de sector ook werk maken van een betere luchtkwaliteit.

Doelstellingen

1. De Belgische vissersvloot vermindert zijn directe impact op het ecosysteem door selectiever en met minder bodemimpact te vissen.

Vissers hebben een **directe impact** op het ecosysteem door het weghalen van bepaalde mariene organismen uit de zee, door de veranderingen die aangebracht worden aan de bodem bij bodemvisserij en door de effecten op bedreigde en/of beschermde diersoorten. De impact is 'laag' als die het goed functioneren van het ecosysteem niet verhindert. De huidige toestand bewaren is hier niet voldoende. De indicatoren hieronder geven aan hoe de impact op het functioneren van het ecosysteem afgebouwd kan worden.

- **Indicator: discards voorkomen (Valduvis)**

De indicator 'discards' doet een uitspraak over de gemiddelde hoeveelheid teruggegooid vis op basis van discard ratio's per visserijtechniek (métiers) en per vangstgebied (ICES divisions).

- **Indicator: bodemimpact verminderen (KRMS)**

De indicator meet de positieve trend wat betreft het zeebodemoppervlak dat permanent gespaard blijft van verstoringen als gevolg van vistuig dat de bodem raakt.

De indicator meet ook de positieve trend wat betreft het zeebodemoppervlak dat enkel verstoord wordt door alternatief, milieuvriendelijk vistuig, welke een substantiële reductie van de bodemberoering nastreeft, wat resulteert in een verbeterde benthische habitatkwaliteit en de kunstmatige opsplitsing van de zeebodem tot een minimum beperkt.

2. De visserijsector zal enerzijds werken aan de verduurzaming van de boomkor en anderzijds nieuwe vistechnieken stimuleren die selectief, energie-efficiënt en met weinig bodemimpact vissen.

- **Resultaatsindicator:** alternatieve visserij neemt toe met 20% tegen 2020.

Het streefdoel is een jaarlijkse toename van 4% van het aantal vaartuigen met alternatieve technieken tot 20% in 2020. Met alternatieve technieken bedoelen we andere technieken dan traditionele boomkor, zoals de pulsvisserij, potten, fuiken, jigging, hengelvisserij, warrelnetten en pelagische visserij.

- **Inspanningsindicator:** maatregelen genomen om alternatieve technieken te stimuleren.

3. De visserij vermindert ook zijn indirecte impact op de waterkwaliteit en de luchtkwaliteit door passende maatregelen.

- **Indicator: inspanningen voor een milieuverantwoorde visserij (Valduvis).**

De sector kan zijn impact op o.a. de waterkwaliteit verminderen d.m.v. maatregelen op het vlak van gebruik van toxische versus natuurlijke verven, de vervanging van de plastic coating rond visnetten, afvalbeheer aan boord, fishing for litter etc.

- **Indicator: brandstofverbruik (Valduvis).**

Deze indicator doet een uitspraak over het brandstofverbruik/euro aangelande vis. In de toekomst kan de brandstof in liters omgezet worden in hoeveelheid broeikasgassen, om zo een uitspraak te kunnen doen over impact van de visserij op de luchtkwaliteit.

Situatie vandaag: knelpunten

Selectief vissen binnen een gemengde visserij?

De selectieve visserij is een grote uitdaging voor Vlaamse visserij die geëvolueerd is naar een gemengde visserij, waar op beperkte doelsoorten gevist wordt maar terzelfdertijd ook heel wat bijvangst dreigt mee te nemen in het net. Dit maakt het moeilijk om technische aanpassingen te maken aan het vistuig aangezien de nodige aanpassingen variëren per soort. Hier kunnen ecologische en economische belangen met elkaar in conflict komen: als de maaswijdte bij tongvisserij te groot wordt, dan daalt de economische winst. Maar de econo-

misch ideale maaswijdte voor tong zorgt voor bijvangst van juveniele ondermaatse schol.

Bodemintegriteit bewaren met een sleepnetvisserij?

De Vlaamse visserij heeft zich in de loop van de geschiedenis gespecialiseerd in de boomkorvisserij. De sleepnetten bewegen zich over de bodem om de platvissen – die zich in de bodem ingraven – op te vissen. Door de impact op de bodem heeft die visserij een zeer negatief imago opgebouwd. De visserijtechniek komt bovendien ook onder druk te staan door de milieudoelstellingen in de KRMS, waar onder andere de bodemintegriteit als beschrijvend element is opgenomen. De KRMS zal enerzijds meten hoeveel van het zeebodemoppervlak permanent gespaard blijft van verstoringen als gevolg van vistuig dat de bodem raakt en anderzijds hoeveel van het zeebodemoppervlak enkel verstoord wordt door alternatief, milieuvriendelijk vistuig. Het zal nodig zijn om hier een positieve trend te creëren.

Nog onduidelijkheid over de neveneffecten van alternatieve vistechnieken

Het blijft een moeilijke zaak om vlot over te schakelen op alternatieve vistechnieken omwille van verschillende redenen. De pulsvisserij ziet er bijvoorbeeld voor de tongvisserij veelbelovend uit qua bodemimpact, selectiviteit en brandstofbesparing. De techniek is echter vrij nieuw aan onze kust en de impact op het ecosysteem is volgens STECF niet eenduidig vastgesteld. Sedert 2012 vissen al meer dan 42 Nederlandse vaartuigen met de pulskor op basis van een tijdelijk Europees toegestaan uitzonderingsregime. Omwille van het voorzorgsprincipe hebben de Belgische vissers en overheid lang gearzeld om te investeren in die vistechnieken.

Ondertussen komen er meer gunstige resultaten binnen vanuit wetenschappelijk onderzoek en zal België ook voorzichtig de toepassing van de pulsvisserij onderzoeken. Mogelijks dienen bijkomende technische maatregelen voorzien te worden. Het is bijvoorbeeld nog onduidelijk of de vistechiek een negatief effect heeft op de toestand van de visbestanden. Voorheen moeilijk toegankelijke gebieden zouden ook bevestigd kunnen worden, waaronder ook de paaiplaatsen van bijvoorbeeld tong. Maar dat is nog niet bevestigd door onderzoek. Daarnaast loopt het onderzoek over de effecten van de pulskor op niet-doelsoorten verder en blijf het breken van de ruggegraat van volwassen kabeljauw een probleem¹⁹. Er is ook controverse rond vlekken die op bepaalde vissoorten teruggevonden worden en of de pulskor daar al dan niet de oorzaak van is. De pulskor is economische gezien rendabeler en heeft ook een al dan niet terecht 'groener' imago dan de traditionele boomkor. De onduidelijke situatie levert een concurrentieel nadeel op t.o.v. de Nederlandse vissers die met de pulskor vissen (in de Noordzee).

Niches onvoldoende sterk

Passieve visserijmethodes hebben doorgaans weinig teruggooi en bodemberoering. De brandstofkost per kg vis is veel lager, aangezien er enkel van en naar de visplaats gevaren wordt. Passieve visserij is ook minder afhankelijk van grondstoffen zoals staal. De onderhoudskosten van de vaartuigen zijn relatief laag. Twee lokale rederijen hebben al aangetoond dat het kan om succesvol te vissen met warrelnetten. Ook in Noord-Frankrijk is er een lange traditie van staand want visserij op tong. Dit en ook de opkomst van de staand want visserij op tong in Nederland tonen dat er mogelijkheden bestaan voor de passieve visserij. Mogelijke doelsoorten zijn bijvoorbeeld: tong en tarbot. Toch blijkt het moeilijk om die techniek in Vlaanderen in grotere mate toe te passen. Drie nieuwe passieve vissersvaartuigen hebben inmiddels tot faling van de rederij geleid. Dit komt deels door de beperkte ervaring met passieve visserijmethodes. De vistechiek vereist een heel eigen kennis en vaardigheden. Daarnaast vraagt de techniek ook de nodige ruimte. Het ILVO begeleidde in 2012 intensief een aantal vissers die interesse hadden in pas-

¹⁹ Sinds begin vorig jaar doen Maarten Soetaert en Marieke Desender aan het ILVO en de UGent doctoraatsonderzoek naar de effecten van de pulsvisserij.

sieve vistechieken. Het aanleren van nieuwe technieken en het economisch rendabel maken van een nieuw vissersbedrijf vraagt echter tijd. Meerdere jaren zijn nodig om een nieuwe techniek succesvol te integreren in de vloot²⁰.

Weinig centen om te investeren in nieuwe technieken

Om te durven experimenteren met, of te kunnen investeren in, andere visserijtechnieken is een zekere financiële ademruimte nodig. De hoge brandstofkosten, lage visprijzen en andere visserijbeperkende maatregelen, hebben al verschillende rederijen failliet doen gaan. De sector heeft het financieel moeilijk, waardoor er geen middelen zijn om zonder steun te investeren. De sector werkt wel mee aan ondersteunde proefprojecten die gericht zijn op het minimaliseren van de impact van bestaande, aangepaste of nieuwe technieken.

De weg(en) vooruit

Kenniskring lage impact met 'action labs'

De kenniskring kan de spil vormen voor de lage impact visserij. In de kenniskring staat kennisuitwisseling centraal: kennisuitwisseling tussen vissers in binnen- en buitenland; kennisuitwisseling tussen wetenschappers en vissers. Door gezamenlijk studiereizen naar vakbeurzen in het buitenland te organiseren, kan de kennis rond alternatieve en milieuvriendelijke vistechieken groeien. Aan de hand van een digitaal luik met filmpjes kunnen de 'best practices' op een toegankelijke wijze tot bij de visser gebracht worden. Studenten kunnen de best mogelijke vistechieken leren kennen via buitenlandse stages. Zo kunnen de best mogelijke technieken ook in de leerplannen van de studenten geïntegreerd worden. Met marktstudies kunnen ongekennde vissoorten hun weg vinden naar de consument. De kenniskring kan onderzoeken welke beheersmaatregelen er moeten aangepast worden om de lage impact technieken te ondersteunen. De kenniskring kan met diverse focusgroepen werken die 'action labs' organiseren rond selectiviteit, bodemimpact, kleinschalige visserij etc.

De nadelen van een vistechiek opvangen

De ideale vistechiek bestaat niet. Ook passieve vistechieken hebben nadelen. Zo kunnen

²⁰ ILVO, Verhaeghe D., Polet H., Studie en demonstratie van geselecteerde passieve visserijmethodes in de Noordzee en de Keltische Zee, 2012.

de netten meterslange muren in zee vormen, wat tot ruimteconflicten met andere vissers leidt. Goede ruimtelijke afspraken en eventueel afgebakende zones kunnen hier een oplossing bieden. Een diversiteit aan vistechnieken is de beste oplossing. Daarnaast is het nodig om de toegestane lengte van de netten te beperken. Een ander probleem is de bijvangst van zeezoogdieren in die netten. Een verplicht gebruik van pingers en verder onderzoek naar de meest effectieve manier om de bijvangst van bruinvissen te voorkomen, kan hier een oplossing voor bieden. Een niet te verwaarlozen nadeel is dat de tong tijdens de paaitrek met passief tuig wordt gevangen en zo nooit op de paaigronden aankomt.

Vissers gaan aan de slag met een lage impact visserij

Relevant onderzoek moet zijn weg naar de praktijk vinden door de opleiding en ondersteuning van vissers. Maar een nieuwe vistechniek onder de knie krijgen vraagt tijd. Daarom is het cruciaal de vissers in hun leerproces te ondersteunen met wetenschappelijke begeleiding, kennisuitwisseling met andere vissers ...

Een kader dat de transitie naar een lage impact visserij ondersteunt

Vissers die risico's nemen om te experimenteren met vistuig dat duurzamer is moeten daarvoor ook voldoende erkenning krijgen binnen het huidige kader. Dit kader wordt gevormd door de manier waarop quota verdeeld worden, de criteria die bepalen of vissers al dan niet subsidies krijgen...²¹ Het is ook belangrijk dat de markt die vernieuwing ondersteunt. Een label is een middel om op een duidelijk en eenvoudige manier aan de consument te laten weten wat ze best kunnen kopen. Elke betrouwbare certificering steunt op transparante data. In dit opzicht is het onderzoek naar de mogelijkheden en het eventueel starten met enkele experimenten rond Fully Documented Fisheries aangewezen.

Acties

Wat kan de sector doen?

- Opstarten van een ad hoc werkgroep selectief vissen (m.b.t. praktijkproeven, de toepassing van de nieuwe methodes in de

commerciële praktijk, commercialisering gewenste bijvangsten, vooruitstrevende vissers/reders belonen voor hun inspanningen).

- Het Actieplan 'Selectief vissen doet leven' mee uitvoeren.
- Binnen de quotacommissie nagaan wat de mogelijkheden zijn om vissen met een lage milieu impact te promoten/belonen.
- Visproductie met een lage impact promoten via de productie- en marketingplannen van de PO's.
- Initiatief nemen tot het incorporeren van de kennis rond selectieve vistechnieken in de leerplannen.
- Methoden voor Fully Documented Fisheries testen, evalueren en experimenten met vissers opstarten.
- Samen met natuursector, wetenschappers en vissers projecten opzetten om de bijvangst van beschermde en/of bedreigde diersoorten te stoppen.

Wat kan de visser doen?

- Samenwerken met wetenschappers om de impact van de visserij op het ecosysteem te verminderen.
- Experimenteren met andere vistechnieken met een lagere impact.
- Deelname aan de kenniskring.
- Deelname aan Fully Documented Fisheries.
- Maatregelen nemen om de bijvangst ETP te reduceren.
- De regels correct volgen.

Wetenschappelijk onderzoek?

- De discardatlas samenstellen en updaten.
- Lage impact vistechnieken uittesten.
- Sensibilisatie en begeleiding van reders en vissers die overstap maken naar lage impact vistechnieken.
- Kennisuitwisseling organiseren rond een lage impact visserij.
- Onderzoek naar effect van de pulskor op het visbestand, niet-doelsoorten en kraamkamers.

Actieplan

Mijlpalen:

- 2016: Aanlandingsverplichting.
- 2020: Goede milieustatus.

²¹ Daarover kan u meer lezen in hoofdstuk 5 'aanbevelingen voor een kader dat duurzaamheid ondersteunt'.

Actie	Leidende partij en partners
2014	
Discardatlas samenstellen.	ILVO
Opstarten van een werkgroep selectief vissen.	Rederscentrale
Actieplan: 'Selectief vissen doet leven' opvolgen.	Overheid
Opstarten kenniskring rond lage impact vistech- nieken met focus op selectiviteit.	ILVO
Oplijsten/onderzoeken welke alternatieve lage impact vistech- nieken er zijn en welke de mogelijkheden ervan zijn voor de Belgische vloot.	ILVO + Rederscentrale
Binnen de quotacommissie nagaan wat de mogelijkheden zijn om vissen met een lage milieu impact te promoten/belonen het vistuig, en andere vistechnieken (zie lage impact visserij).	Rederscentrale + overheid
Een Impact Assessment van de pulskor die ook de effecten op de kraamkamers, letsels aan vissen ... mee in rekening brengt.	ILVO
Mogelijkheden voor experimenten met Fully Documented Fis- heries creëren.	Overheid + ILVO + Rederscentrale
Sensibilisatie en begeleiding van reders en vissers die overstap maken naar lage impact vistechnieken.	ILVO
2015	
Kennisuitwisselingsevenement rond lage impact vistechnieken met focus op selectiviteit.	Nader te bepalen
Sensibilisatie en begeleiding van reders en vissers die overstap maken naar lage impact vistechnieken.	ILVO
Methoden voor Fully Documented Fisheries verder toepassen.	Nader te bepalen
Incorporeren van de kennis rond selectieve vistechnieken in de leerplannen.	Onderwijs werkgroep Con- venant + Maritiem Mercator Instituut
Projecten opzetten om de bijvangst van beschermde en/of bedreigde diersoorten te stoppen.	Natuurpunt + ILVO + Reders- centrale
2016	
Opvolging en implementatie van selectieve vistechnieken	Nader te bepalen
Visproductie met een lage impact promoten via de productie- en marketingplannen van de PO's.	Nader te bepalen
Opstarten kenniskring rond lage impact vistechnieken met focus op bodemimpact verminderen.	Nader te bepalen
Sensibilisatie en begeleiding van reders en vissers die overstap maken naar lage impact vistechnieken.	Nader te bepalen
2017	
Kennisuitwisselingsevenement rond lage impact vistechnieken met focus op verminderen van de bodemimpact.	Nader te bepalen
Sensibilisatie en begeleiding van reders en vissers die overstap maken naar lage impact vistechnieken.	Nader te bepalen
Incorporeren van de kennis rond verminderde bodemimpact en bijvangst ETP in leerprogramma's.	Onderwijs werkgroep Con- venant + Maritiem Mercator Instituut

Actie	Leidende partij en partners
2018	
Sensibilisatie en begeleiding van reders en vissers die overstap maken naar lage impact vistechnieken.	Nader te bepalen
Opvolging en implementatie van vistechnieken met verminderde bodemimpact.	Nader te bepalen

3/NATURA 2000 OP ZEE: Vissers en natuurbeschermers zorgen samen voor natuurgebieden in zee waar de natuur vrij is van schadelijke invloeden en weer in zijn volle glorie kan herstellen.

Toekomstvisie

Een coherent netwerk van natuurgebieden in zee beschermt de meest waardevolle en kwetsbare onderwaternatuur. Na enkele jaren effectieve bescherming laten de positieve effecten van de natuurgebieden zich tot ver buiten deze gebieden opmerken. Ook de visserijsector zal kunnen genieten van diverse voordelen. De soorten uit het natuurgebied zwermen uit naar de omliggende gebieden en helpen bij de aangroei van de visbestanden.

Dichtbij de Vlaamse kust vormen bijvoorbeeld de schelpkokerwormen onderwaterstructuren waar onder andere platvissen zich kunnen voortplanten en kleine platvissen in veiligheid kunnen opgroeien. Iets verder de zee, in de

grindbedden, kunnen de haringen, zeekatten, dwerginktvis en langlevende soorten zoals haaien en roggen zich voortplanten. En wie weet keren de Belgische oesters weer terug.

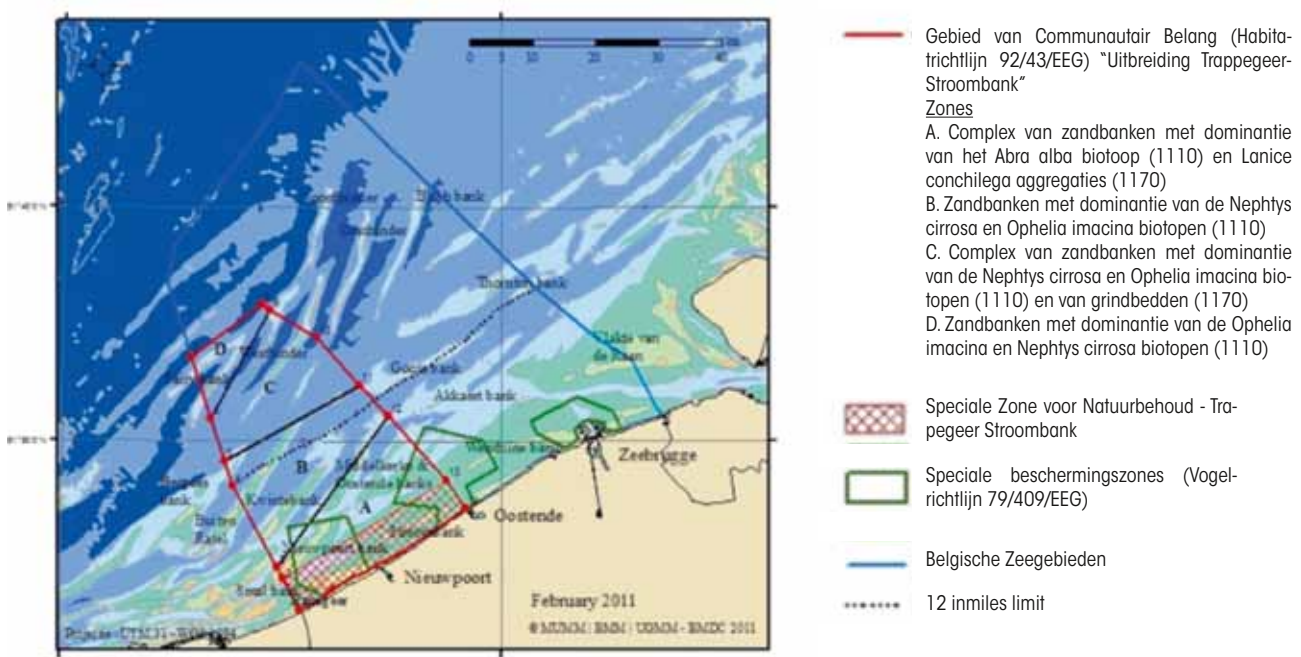
Beleidskader

Ter uitvoering van de Habitatrichtlijn worden in zee Natura 2000 gebieden afgebakend. Voor deze gebieden moet een gepast beheer opgesteld met het oog op de realisatie van de gunstige staat van instandhouding voor deze gebieden. Deze natuurgebieden in zee zijn stapstenen in een coherent netwerk van natuurgebieden in zee (op basis van de regionale conventies en de KRMS).

Belgische deel van de Noordzee

In de Noordzee is een Natura 2000 gebied afgebakend. Ruimtelijke maatregelen zijn opgenomen in een plan voor ruimtelijke ordening van de Noordzee²². Dit plan legt de ruimtelijke afbakening vast voor de periode 2014-2020. Beheerplannen zijn er nog niet.

²² Marijn, Ruimtelijk Plan voor het Belgisch deel van de Noordzee.

Figuur 1: Marijn Ruimtelijk Plan voor het Belgisch deel van de Noordzee.

Welke natuur beschermt het Natura 2000 gebied de Vlaamse Banken²³? Hoe kunnen we die beschermen?

De belangrijkste zones in het gebied zijn zone A en C (zie figuur 1). Dichtbij de kust in zone A vinden we een typische soortensamenstelling, met onder meer kokervormende wormen, ingegraven schaaldieren en talrijke tweekleppige schelpdieren. De aanwezigheid van kokerwormen (*Lanice*) leidt tot een toename van de biodiversiteit. Het is ook een waardevolle zone voor platvis – de belangrijkste doelsoort van onze vissers – om zich voort te planten en voor jonge platvis om op te groeien. In de Waddenzee werd aangetoond dat schelpkokerwormen als initiator van mosselbanken (*Mytilus edulis*) kunnen fungeren.

Soorten die kwetsbaar zijn voor bodemverstoring hebben het er moeilijk, of zijn er nagenoeg volledig verdwenen, ze kunnen er terugkeren mits een goed beheer. Deze zone is ook geliefd bij de kustvissers die er al tientallen jaren op garnaal vissen. Daarom is het nodig om een synergie tussen duurzame lokale kustvisserij en natuurbescherming te vinden in deze zone.

In zone C bieden de grindbedden een ideale aanhechtingsbasis voor een uniek onderwaterleven, die een beschutting biedt aan opgroeiende vissen en schaaldieren. En dat is ook voor de visserij een goede zaak, want het gebied is van belang als paaikamer voor haringen, zeekatten, dwerginktvis. Daarnaast is dit gebied ook van belang voor langlevende soorten als haaien en roggen.

Het is duidelijk dat dit gebied uiterst waardevol is voor natuur en visserij, maar ook kwetsbaar is voor bodemberoering. Met een goed beheerplan kan het gebied in zijn vroegere glorie hersteld worden, met zelfs een mogelijk terugkeer van de inheemse oester naar onze gebieden.

23 <http://health.belgium.be/internet2Prd/groups/public/@public/@mixednews/documents/ie2divers/19086959.pdf>.

Overzeese gebieden

In andere landen zoals het Verenigd Koninkrijk lopen er gelijkaardige processen, waarbij de Vlaamse visserijsector betrokken is wanneer er in de aangemelde Natura 2000 gebieden gevist wordt.

Doelstellingen

Visserij, wetenschap en natuur werken samen met het oog op het bereiken van natuurdoelen in de Noordzee en in de andere visserijgebieden.

Indicator: Natura 2000 in zee

Deze indicator wordt per visserijgebied opge maakt en meet de vooruitgang van realisatie van de Natura 2000 doelstellingen. Hierbij dient er rekening mee gehouden te worden dat het al dan niet halen van de natuurdoelen niet enkel toe te schrijven is aan de visserij- activiteiten in het gebied. Wijzigingen in omgevingsfactoren kunnen bijvoorbeeld ook een belangrijke rol spelen. Daarnaast kunnen andere activiteiten in het gebied zoals ontginningen ook een impact hebben op de natuurdoelen.

Volgende elementen geven zowel een resultaatgerichte als inspanninggerichte indicatie van de vooruitgang. Deze worden per visserijgebied opgemaakt.

- Oppervlakte aangemeld beschermde zone.
- Visserij maatregelen voor het betreffende gebied.
- Aanwezigheid van beheerplannen.
- Resultaten van relevante monitoringprogramma's in functie van de KRMS.
- Bereiken van IHD.

In Vistraject pleiten we ervoor om in het Belgische Natura 2000 proces op zee aan te sluiten bij de Europese en Belgische afspraken rond Natura 2000. In de Europese Biodiversiteitstrategie is bepaald dat de **toestand van de biodiversiteit verbeterend moet zijn met 33% in 2020 en 100% tegen 2050**²⁴.

24 http://ec.europa.eu/news/environment/110503_nl.htm

Situatie vandaag: knelpunten

Ecosysteembenadering vraagt mentaliteitsverandering

De Natura 2000 gebieden beschermen zou ook voordelen voor vissers kunnen meebrengen. Zo bevatten de Natura 2000 gebieden in de Noordzee namelijk belangrijke zones voor de voortplanting van schol, tong, inktvis, haring, ... Maar vissers zien liever geen verdere inperking van de vrije ruimte op zee. De windmolenparken en de groei van andere activiteiten op zee zorgen al voor een vermindering van die vrijheid. De stelling is dat de meest duurzame manier van vissen er één is waarbij de visser de vrijheid heeft om de gebieden op te zoeken waar de socio-economische doelstellingen kunnen gehaald worden met de minste impact op het milieu. Daarnaast speelt de slechte ervaring met scholbox ook nog mee in de beeldvorming rond het sluiten van gebieden voor de visserij.

De scholbox: Leren uit 'slechte' voorbeelden

*In 1989 ging het niet goed met de schol, daarom stelden Nederland, Duitsland en Denemarken de scholbox in waar de vis in alle rust zou kunnen opgroeien. De kuststrook van Texel tot Denemarken werd verboden gebied voor kotters met een vermogen hoger dan 300 pk. Maar het was geen succes: het ging niet beter met de schol. Onderzoekers van IMARES hebben uitgezocht waarom de scholbox niet heeft gewerkt. Na het sluiten van het gebied is de temperatuur van het kustwater toegenomen en de schollen zochten de koelere diepere waters op. Er kwamen ook minder schelpdieren en wormen, en dus ook minder voedsel voor de schollen voor. De vissers zien het zo: De boomkor verwijdert langlevende traag groeiende soorten en maakt zo de weg vrij voor kortlevende opportunistische soorten, waar de schol op foerageert. Doordat in de box minder gevist werd, was de productie van bodemorganismen lager*²⁵

Uit deze opzet kunnen we leren dat de zee een dynamische omgeving is en dat het effect beschermingsmaatregelen nauwkeurig opgevolgd dienen te worden, zodat aanpassingen kunnen gebeuren in functie van de veranderde omstandigheden. Dit sluit ook aan bij de inzichten aanbevelingen van de FAO, waar een 'adaptive management' wordt voorgesteld: al doende leren en handelen op basis van de feedback. Daarom is het belangrijk om monitoring systemen op te zetten met indicatoren, een baseline en controle sites²⁶. Dit kan uitgewerkt worden in de beheerplannen voor de gebieden. Hierbij dient ook wel de kanttekening gemaakt te worden dat dit gesloten gebied als doel de kraamkamer van schol te beschermen, terwijl de gebieden op basis van de Habitatrichtlijn bepaalde habitats beschermen en deze habitats zich minder/niet lenen tot een ruimtelijke verplaatsing.

25 Scholbox als kraamkamer mislukt, bionieuws, 17 april 2010.

26 Marine Protected Areas as a Tool for Fisheries Management. MPA design and implementation considerations. FI Project Websites. In: FAO Fisheries and Aquaculture Department [online]. Rome. Updated 1 July 2009. [Cited 23 January 2014]. <http://www.fao.org/fishery/topic/4410/en>.

De weg(en) vooruit

Ruimtelijk kiezen voor locaties waar de socio-economische doelstellingen kunnen worden gehaald met een minimum impact op het milieu

In de Noordzee zijn zones gelokaliseerd die ecologisch van grote waarde zijn op basis van de Natura 2000 wetgeving. Dit is ook zo in de overzeese gebieden.

Door verder te werken aan het minimaliseren van de impact op het milieu kan de visserijsector vooruitgang maken op het vlak van Natura 2000 en de KRMS. De KRMS zal enerzijds meten hoeveel van het zeebodemoppervlak permanent gespaard blijft van verstoringen als gevolg van vistuig dat de bodem raakt en anderzijds hoeveel van het zeebodemoppervlak enkel verstoord wordt door alternatief, milieuvriendelijk vistuig. Het zal nodig zijn om hier een positieve trend te creëren. Het project 'BENTHIS' heeft als doel om de staat van verschillende types van benthische ecosystemen te evalueren in de Europese wateren en de effecten van de bodembe-roerende visserij op deze types zeebodem in kaart brengen²⁷. Deze aanpak creëert bovendien extra voordelen voor de visserijsector zelf. Uit onderzoek blijkt dat het geregeld bevissen van een bepaald gebied met sleeptuig, een positief effect heeft op het aantal platvissen, omdat de productiviteit verhoogd lijkt te worden. Door bepaalde zones intensief te bevissen en andere zones die ecologisch waardevol zijn onaangetast te laten kan een win-win situatie ontstaan waar zowel de visserijsector als de natuursector zijn doelen behaald.

Bovendien hebben goed opgezette en beheerde natuurgebieden een positief spill-over effect op de omliggende gebieden. De soorten uit het

²⁷ Meer info kan u vinden op: www.benthis.eu.

natuurgebied zwermen uit naar de omliggende gebieden en helpen bij de aangroei van de visbestanden.

Acties

Wat kan de sector doen?

- Samenwerking met natuursector d.m.v. het verminderen van de visserij-impact in de natuurgebieden op zee met het oog op het halen van de Natura 2000 doelstellingen.
- Potten, schakels en alternatieve technieken aanmoedigen.

Wat kan de visser doen?

- Rekening houden met de natuurgebieden door deze niet of enkel met aangepast vistuig te bevissen.

Wetenschappelijk onderzoek?

- Impact assessment dat de verenigbaarheid van de diverse visserijtechnieken met de natuurdoelen in het Natura 2000 gebied nagaat.

Actieplan

Mijlpalen

- Impact assessment dat de verenigbaarheid van de diverse visserijtechnieken met de natuurdoelen in het Natura 2000 gebied nagaat. Het is hierbij belangrijk dat het onderzoek gebeurt door een onafhankelijke survey waarbij een begeleidingscomité mee beslist over de opzet van de studie, de in te zamelen gegevens, de methodiek, de manier waarop de gegevens geanalyseerd worden, de drempelwaarde en de presentatie van de resultaten.
- Beheerplannen die de acties bepalen om tot een jaarlijkse vooruitgang te komen van 7% in lijn met de Biodiversiteitsstrategie.

Actie	Leidende partij en partners
2014	
Impact assessment.	FOD Leefmilieu + ILVO
2015	
Beheerplannen.	FOD Leefmilieu + Rederscentrale
2016	
Opvolging beheerplannen.	FOD Leefmilieu + Rederscentrale
2017	
Opvolging beheerplannen.	FOD Leefmilieu + Rederscentrale
2018	
Opvolging beheerplannen.	FOD Leefmilieu + Rederscentrale
2020	

4/ONDERNEMINGEN VAN DE TOEKOMST:

Economisch rendabele rederijen geven een stevige basis om te investeren in ecologische en sociale doelstellingen. Informatiecampagnes en certificaten tonen consumenten de weg naar duurzame, lokale vis.

Toekomstvisie

Economisch rendabele rederijen geven een stevige basis om te investeren in ecologische en sociale doelstellingen. Reders zijn slimme ondernemers die een goede prijs voor een kwaliteitsvol en duurzaam product willen verkrijgen. Informatiecampagnes en certificaten tonen consumenten de weg naar duurzame, lokale vis. Zo kan het marktaandeel van lokale, duurzame vis op de markt groeien.

Kernwoorden

Kosten verminderen, een betere prijs, import, ondernemersvaardigheden, andere taken op zee, andere organisatievormen, erkenning op de markt, zeedagen.

Beleidskader

Een van de Europese prioriteiten is de concurrentiekracht en de economische levensvatbaarheid van de visserijsector opkrikken. De sector moet rendabel zijn zonder subsidies. Momenteel is de rentabiliteit van de Vlaamse boomkorvloot laag. De zwaarste kosten zijn brandstof en bemanning. De omschakeling naar een koolstofarme economie is voor de sector dus ook een kader dat de evolutie naar een betere rendabiliteit ondersteunt.

Doelstellingen

1. Economisch rendabele rederijen geven een stevige basis om te investeren in ecologische en sociale doelstellingen.

- **Indicator: rendabiliteit (Valduvis).**
De rendabiliteit van de sector stijgt: een toename van 20% tegen 2020.
- **Indicator: brandstofverbruik per euro vis (Valduvis).**
Het brandstofgebruik per euro opbrengst daalt: een vermindering van min. 10% tegen 2020.

2. Informatiecampagnes en certificaten tonen consumenten de weg naar duurzame, lokale vis.

Indicator: aandeel Belgische gecertificeerde vis neemt toe: van 0 tot 20% in 2020.

- **Indicator: zelfvoorzieningsgraad België neemt toe (VLAM/FOD Economie).**
Het verbruik van vis, die in België is aange-land, neemt toe.
- **Indicator: informatiecampagnes, gericht op duurzame lokale vis.**
Het aantal en de impact van de campagnes neemt toe.
- **Indicator: ketenverkorting.**
De keten tussen producent en consument is efficiënt: het aantal tussenschakels neemt af.

Situatie vandaag: knelpunten

Uitbatingskosten

De belangrijkste kosten zijn bemanning en brandstof. Voor het eerste is het sociaal overleg een belangrijk forum om de loonkosten te optimaliseren. Wat brandstofkosten betreft, wordt er van uitgegaan dat olie geen oneindig voorradige grondstof is. Het zoeken naar alternatieven en het minimaliseren van verbruik zijn constante uitdagingen.

Te lage prijzen

Op dit moment krijgen reders vaak geen goede prijs voor de gevangen vis. Dit zet de rendabiliteit van het vissersbedrijf op de helling. De marktmechanismen die aan de basis liggen van de prijsvorming zijn complex: de keuze van de consument (vnl. zalm en kabeljauw), de onregelmatige aanvoer, de toenemende marktsegmentatie (o.a. gecertificeerde vis), de invoer van goedkope aquacultuurproducten zoals pangasius en toename van kant-en-klaar maaltijden met vis van buitenlandse origine.

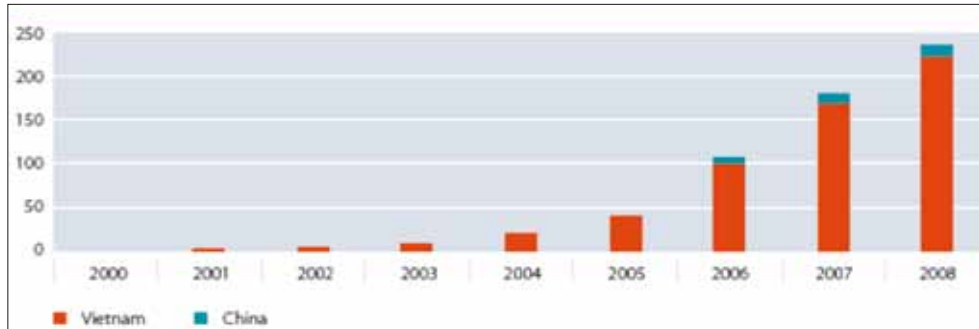
Toename import

De import is sinds begin 2000 exponentieel gestegen in Europa²⁸. Goedkope importproducten doen de prijs van lokaal gevangen vis kelderen, met als gevolg een verminderde rendabiliteit.

28 Martijn Laar, Kees Rippen, Titia Tamminga (2010) 'Vissen voor de markt' Te bestellen op www.innovatienetwerk.org of <http://www.visserijinnovatieplatform.nl/>.

De globale import in België ziet er stabiel uit²⁹ in vergelijking met de bovenstaande grafiek die zich specifiek richt op de import van pangasius in Europa.

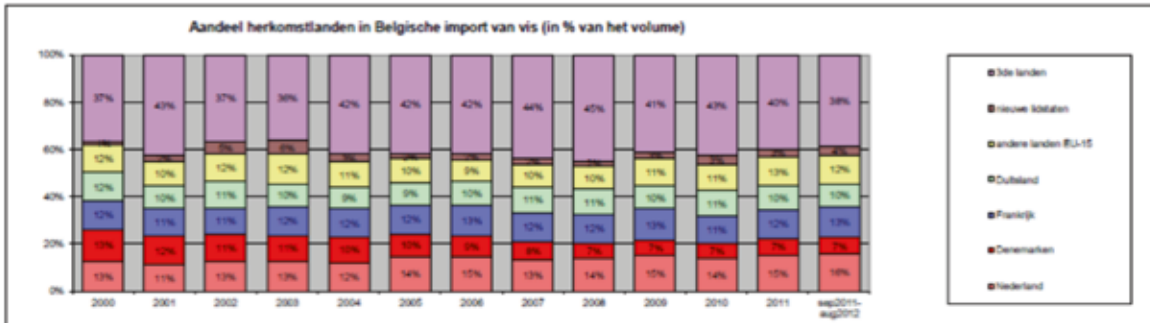
29 Marketingdienst VLAM (visbarometer).

Figuur 2: Import van pangasius in de EU (in 1.000 ton)

Belgische import van vis*(in ton)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 sep2011-aug2012	
Nederland	17.851	17.021	18.974	20.826	20.258	23.800	25.355	22.223	24.408	24.838	22.993	24.727	24.794
Denemarken	18.683	19.110	17.287	18.266	17.359	16.119	15.438	12.504	11.976	11.047	11.141	11.756	11.650
Frankrijk	16.652	16.971	17.044	19.479	20.239	20.442	21.956	20.487	21.935	22.245	19.163	19.683	20.109
Duitsland	16.297	15.135	16.715	16.428	14.422	15.676	17.362	17.532	18.902	16.483	17.568	15.941	15.770
andere landen EU-15	16.617	15.891	17.404	20.409	18.586	16.442	15.946	16.562	17.758	18.996	19.114	20.391	19.032
Totaal EU-16	86.079	84.128	87.224	94.408	90.884	82.479	84.667	89.278	84.879	80.808	89.989	92.488	91.546
nieuwe lidstaten	1.435	3.338	8.291	5.467	5.285	3.557	3.671	3.573	3.992	4.179	5.708	5.610	6.395
Totaal EU-27	87.514	87.466	95.515	104.875	96.169	86.036	88.338	92.851	88.871	84.987	95.697	98.100	97.941
3de landen	51.031	65.929	55.209	59.931	69.405	68.978	72.304	72.909	80.454	66.955	71.300	64.500	60.999
TOTAAL	138.545	153.395	150.724	164.806	165.574	155.014	160.642	165.760	169.325	151.942	166.997	162.600	158.940

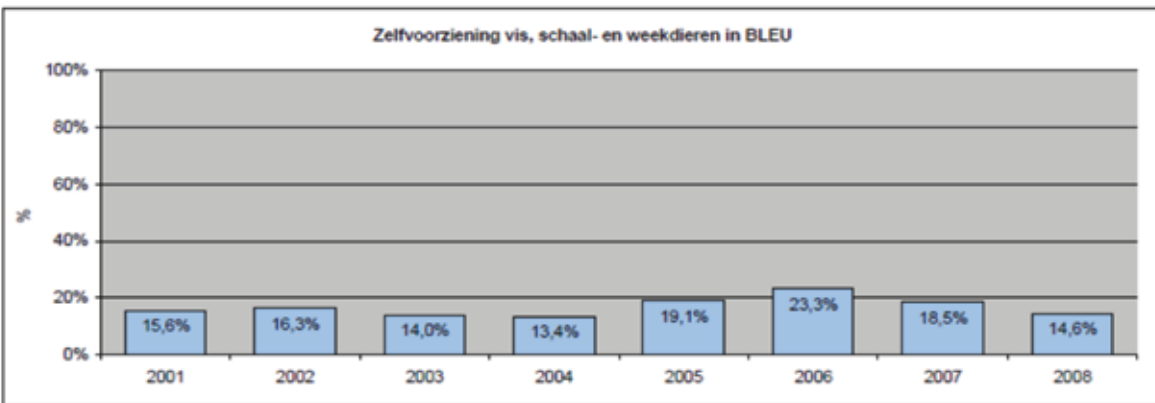
Bron: Eurostat + berekeningen VLAM * excl. stervissen

Zelfvoorzieningsgraad vis, schaal- en weekdieren in de BLEU (in %)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Vis, schaal- en weekdieren	15,6%	16,3%	14,0%	13,4%	19,1%	23,3%	18,5%	14,6%

Bron: berekening VLAM

Figuur 3: import en zelfvoorzieningsgraad in België

De wegen vooruit

Energiezuinige vloot

Brandstofzuinige vismethoden winnen aan belang, zowel uit economische als ecologische overwegingen. Door over te schakelen op energiezuinige vistechnieken en te experimenteren met alternatieve energiebronnen kan de visserijsector meewerken aan een klimaatmitigatie en een koolstofarme economie. Daarnaast spelen andere factoren als innovatief denken, de vaarafstanden verkorten, of het aantal vaardagen te beperken door een efficiëntere vangstmethode, een rol.

Goede voorbeelden tonen de weg

Voorstuwung schepen naar het voorbeeld van zwembeweging dolfijnen

Het bedrijf O-foil uit Rotterdam heeft een nieuw voortstuwingssysteem ontwikkeld dat werkt met vleugels in plaats van een schroef. De vorm en beweging van de vleugels is geïnspireerd op de zwembeweging van dolfijnen. Vergeleken met een traditionele scheepsschroef besparen schippers 50% op hun brandstof. Dit is een beloftevol experiment dat aantoont dat een in eerste instantie gek idee, nog een aanzet kan geven tot realistische oplossingen.

Ondernemersvaardigheden

Om een succesvol en rendabel bedrijf te hebben moet de reder over de nodige ondernemersvaardigheden beschikken. Bijvoorbeeld om een goede prijs te bekomen is het belangrijk dat reders weten hoe ze optimaal kunnen inspelen op marktsituaties om zo een goede prijs te krijgen. Een goeie samenwerking met de PO (Producentenorganisatie) Rederscentrale, andere reders en de retail is hier nuttig³⁰.

Inspelen op de markt

Vissers kunnen afspraken maken met aankopers over de aanvoer van lokale, duurzaam gevangen seizoensvis. Op die manier kunnen vraag en aanbod op elkaar afgestemd worden. Daarom is in het GVB voorzien dat de PO – in Vlaanderen is dit de Rederscentrale – een Productie- en Marketingplan voorlegt. Tot eind 2013 waren in de GMO interventiemechanismen voorzien. Nu kan die PO enkel nog gebruik maken van Europese steunmaatregelen

³⁰ Martijn Laar, Kees Rippen, Titia Tamminga (2010) 'Vissen voor de markt' Te bestellen op www.innovatienetwerk.org of <http://www.visserijinnovatieplatform.nl/>.

– evenwel uitdovend tot en met 2017 – voor het tijdelijk uit de markt nemen van aangevoerde vis die een vooraf overeengekomen referentieprijs niet haalt. Die steun kan enkel gegeven worden als tussenkomst in de kosten voor invriezen en opslag.

Kwaliteit van het aangeboden product

Door een kwaliteitsvol product aan te bieden kan een betere prijs gekregen worden en kan het product zich onderscheiden. Geen te langdurige sleep, bewaren in schilferijs, snel op vracht naar veiling enz. zijn enkele praktijken die kwaliteitsvolle aanvoer garanderen en waardering via tracerings.

Groeiopotentieel vismarkt benutten

Aangezien ruim 60% van de in de Europese Unie geconsumeerde visserij- en aquacultuurproducten wordt ingevoerd, is er nog een grote potentiële markt die ingevuld kan worden met lokale producten³¹.

Door na te gaan welke ongebruikte duurzame vangstmogelijkheden een deel van de import zouden kunnen vervangen, kan de zelfvoorzieningsgraad toenemen. Hiervoor zijn inspanningen nodig om de vraag aan te passen aan het aanbod van de lokale visserij.

Goede voorbeelden tonen de weg

OOLAVIS

In de jaren '80 hadden we een 25 tal Vlaamse langoustinevissers. Maar deze visserij ebde weg in de daarop volgende jaren door de specialisatie van de Vlaamse visserij in de grote boomkorvisserij. Het aanzienlijk langoustinequotum (ruim 1200 ton) bleef hierdoor te weinig benut (een deel werd in het verleden verruild). Het project OoLaVis blaast deze visserij weer nieuw leven in. Met aangepaste vistuigen (o.a. kleinere borden, doorgedreven toepassing van Dyneema en ontsnappingspanelen) werkt de visserij aan de drie pijlers van verduurzaming.

³¹ nr. 61 mei 2013, Visserij en aquacultuur, editoriaal, Minder vissen dankzij intelligentere verkoop.

Goede voorbeelden tonen de weg

VERWERKVIS

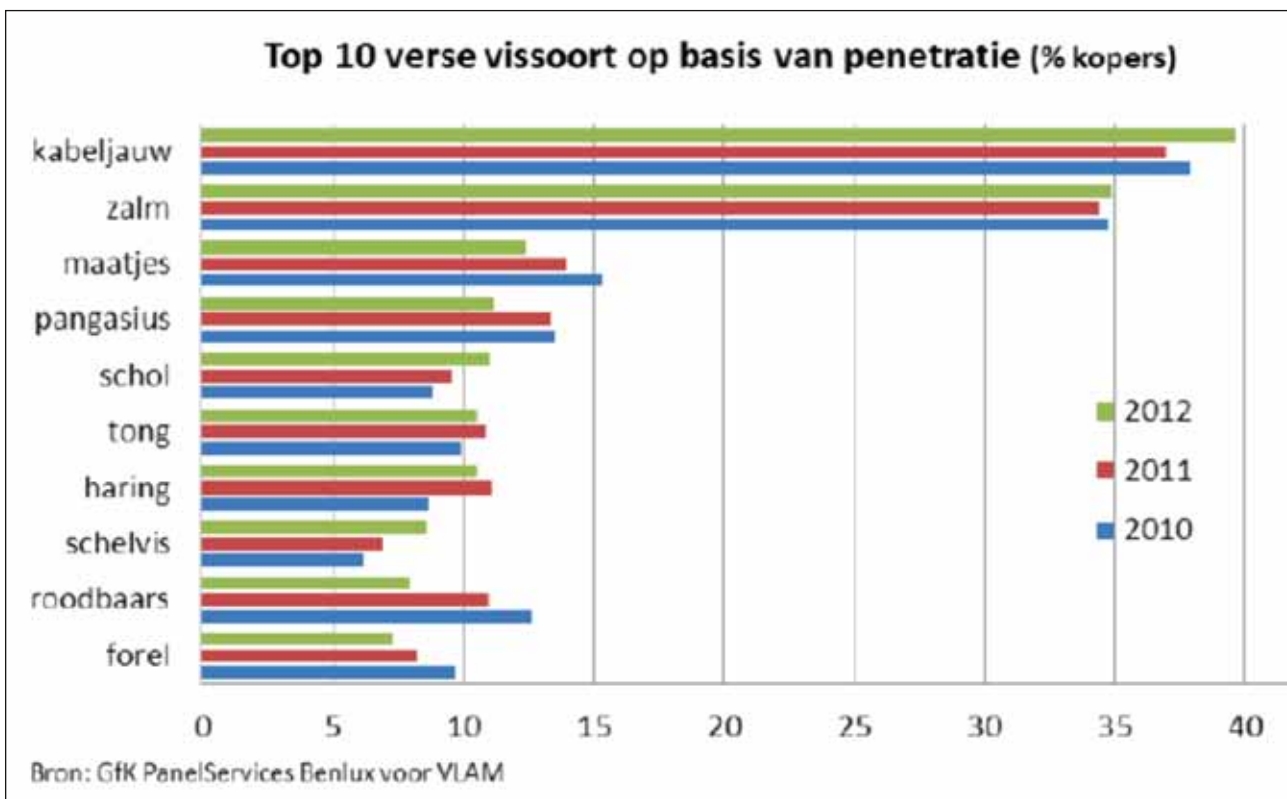
Verwerkte visserijproducten creëren een belangrijke meerwaarde en dit zou voor de Vlaamse vissers en visverwerkende industrie een belangrijke meer inkomst kunnen betekenen. Enerzijds is er de zeevisserij die een belangrijke activiteit voor de Vlaamse kustgemeenschap vormt, maar waarvan de leefbaarheid onder zware druk staat, o.a. door de lage visprijzen. Anderzijds is er vanuit de handel en retail een concrete vraag naar kwaliteitsvolle "Vlaamse" vis, doch er zijn quasi geen lokale verwerkers meer om aan deze vraag te voldoen. Het is echter niet duidelijk wat de noden zijn aan verwerking en welke verwerkingskanalen er beschikbaar zijn of gecreëerd kunnen worden. Door het in kaart brengen van de huidige status, de noden en de kansen van beide sectoren kan deze studie – die bestaat uit een haalbaarheidsstudie gekoppeld aan een ondersteunend analytische luik betreffende de kwaliteit en veiligheid en technologische mogelijkheden – leiden tot meer duidelijkheid, kunnen de relevante sectoriële netwerken opgestart worden en kunnen zo potentiële samenwerkingsverbanden geïdentificeerd en ondersteund worden.

Bewustwording van de klant

De bewustwording van de klant over producten van bij ons vervult een belangrijke rol. De consument grijpt vaak naar de vertrouwde producten voor thuisconsumpties. De twee klassiekers namelijk zalm en kabeljauw zijn samen goed voor bijna 43% van de verkoop van verse vis en dit aandeel is nog groeiend.

Twee derde van de voedselconsumpties vinden thuis plaats en één derde buitenshuis. Sint-Jacobsschelpen, tonijn, garnalen, mosselen en tong zijn typische restaurantproducten.

Figuur 4: Top 10 verse vissoort op basis van penetratie.

Het is duidelijk dat er een grote nood is aan educatieve informatiecampagnes die de consument informeren over duurzaam gevangen en lokale visproducten. De scholbestanden doen het bijvoorbeeld in bepaalde visserijgebieden zeer goed, maar de consument kent en apprecieert dit product nog onvoldoende. De VLAM doet al acties om schol te promoten. Het effect van die acties zijn het sterkst merkbaar tot twee weken na de actie, dan stijgt de verkoop van 60 naar 300 ton. De steun van de retail is hier ook belangrijk, want deze bepalen wat er in de winkelrekken ligt en hoe dit naar de consument gepromoot wordt. Ook de horeca dient meegenomen te worden in de communicatiestrategie.

FISH2KNOW

Fish2Know laat studenten van Vlaamse kok- en hotelscholen kennismaken met de visveiling, het aanbod aan wild gevangen vis, de technieken om vis te vangen, ... Deze aanpak kent een groot succes en zou uitgebreid kunnen worden naar toeristen om deze te laten kennismaken met lokaal en duurzaam gevangen vis.

Duidelijke communicatie naar de consument via een betrouwbare certificering

Voor de klant moet het duidelijk zijn welke vis ze moeten kopen. Een betrouwbaar label kan klanten helpen te kiezen voor duurzame vis. Daarbij is het belangrijk dat een label steunt op een stevige basis van betrouwbare gegevens. Met het oog op certificering is het nuttig om te zorgen voor een volledige traceerbaarheid en registratie om een betrouwbare communicatie naar de buitenwereld op te zetten. De GMO voor visserij- en aquacultuurproducten omvat een verplichting tot melding van het vangst- of productiegebied. Daarnaast is het mogelijk om andere elementen zoals het

vistuig, milieu-informatie, en dergelijke te vermelden op het etiket, op voorwaarde dat deze gegevens geverifieerd kunnen worden.

De GMO bepaalt ook dat de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad een haalbaarheidsverslag zal bezorgen met de opties voor een systeem van milieukeurmerken voor visserij- en aquacultuurproducten, in het bijzonder voor de invoering van dit systeem in de gehele Unie en de vaststelling van minimumvereisten voor het gebruik van een milieukeurmerk van de Unie door de lidstaten.

Er bestaan nu al criteria die bepalen of een eco-labelling betrouwbaar is. Enkele basiscriteria zijn:

- Een onafhankelijke derde partij certificatie.
- Goede documentatie die standaarden en procedures uitlegt.
- Openheid t.o.v. stakeholder input.
- Voldoen aan de gedocumenteerde richtlijnen van erkende en geloofwaardige autoriteiten: ISO, WTO en ISEAL.
- Publiek beschikbare methodologieën en procedures die wetenschappelijk onderbouwd zijn.
- Duidelijkheid en openheid betreffende klachten en bezwaarprocedures.
- Neemt de volgende elementen mee in beschouwing:
 - Eenheid van de certificering.
 - Type visserij.
 - Toestand van de visbestanden.
 - Visserijbeheer.
 - Effect op niet-doelsoorten.
 - Effect op het habitats/ecosysteem.
 - Vervuiling van het water.
 - Verlies van het vistuig.
 - Subsidies.
 - CO₂-uitstoot.

Verbreding van de activiteit

Vissers kunnen met hun vaardigheden veel meer op zee doen dan alleen vissen en door verbreding van hun activiteiten kunnen ze de economische basis van hun onderneming verstevigen. Hierbij dienen wel enkele voorafgaande beperkingen mee in acht genomen te worden.

- Tijdens een reguliere vistrip hebben vissers weinig tijd om andere jobs aan te pakken. Het is daarom aangewezen om deze andere taken te doen op momenten wanneer er bij-

voorbeeld geen beschikbare quota of zeedagen zijn.

- Door de wisselvalligheid van de visserijactiviteiten o.a. door de afhankelijkheid van het weer is het praktisch moeilijk om andere activiteiten op voorhand vast te leggen.

Daarnaast verschillen de knelpunten en mogelijkheid sterk naargelang de betreffende taak.

- De windmolenparken bevoorraden of bewaken is moeilijk omdat de vaartuigen daar niet aangepast voor zijn en dit een totaal andere sector is, met andere regels en gebruiken. De bekabeling op zee bewaken kan zonder aanpassingen gebeuren. Vissers weten ook waar het gevaar is. In Nederland zetten een aantal reders/vissers zich hiervoor gedurende zes maanden per jaar in.
- Mogelijk kunnen vissersschepen ingezet worden voor wetenschappelijke surveys (datacollectie) bijvoorbeeld wanneer de onderzoeksschepen niet beschikbaar zijn. Daarnaast is het ook mogelijk om de visser mee in te schakelen in het onderzoek. Een volledige datacollectie door vissers is niet mogelijk, maar wel een datacollectie voor bepaalde gebieden, soorten en onderzoek vragen die gemeenschappelijk gedragen zijn.

Het betreft hier enkel kwalitatieve data en geen volledige tijdsreeksen. Voor een volledige tijdsreeksen moet immers jaar na jaar op dezelfde plaats (sample area) metingen gedaan worden. Volledige tijdsreeksen vragen ook een constante waarneming, terwijl bij vissers de visserijactiviteit steeds de waarneming zal onderbreken.

Bepaalde zaken kunnen niet zonder vissers onderzocht worden: zoals de visbestanden

en de vernieuwing van vistuig.

Andere zaken zoals waterkwaliteit bijvoorbeeld lenen zich minder voor een opvolging door vissers door een gebrek aan opleiding en door het tijdsgebrek aan boord.

Acties

Wat kan de sector doen?

- Volg de lopende pre-assessments MSC van tong en schol op in 2014 en de pre-assessment voor 10% van de Belgische aanvoer tegen 2016.
- Verken meer aanbiedingsvormen (bij eerste verkoop) zoals bijvoorbeeld gefileerde vis, viskramen voor toeristen, ...
- Bekijk de Productie- en Marketingplannen met het oog op de introductie ervan.
- Optimaliseer de werking met de VLAM: bekijk de mogelijkheden om (minder gekende) duurzaam gevangen lokale soorten bij de consument te introduceren aan de hand van gerichte informatiecampagnes.
- Start samen met het ILVO een onderzoek naar duurzame energietoepassingen aan boord van een vaartuig, met pilootprojecten voor de praktische implementatie ervan.
- Faciliteer samen met het onderwijs opleidingen rond ondernemersvaardigheden voor leerlingen en professionelen.
- Maak een plan op om de zelfvoorzieningsgraad van de Belgische markt te verhogen: Welke tot nu toe ongebruikte duurzame vangstmogelijkheden zouden de import kunnen vervangen? Wat is nodig om de zelfvoorzieningsgraad op de markt te verhogen? Moeten we in België zelf meer verwerken? Zijn er strengere regels voor import nodig? Welke communicatiestrategie is er nodig om deze lokale duurzame producten tot bij de consument te krijgen?
- Onderzoek welke visserijen in aanmerking komen voor certificering, werk een gefaseerd certificeringsplan uit en ondersteun verdere stappen op het certificeringstraject.
- Analyseer alternatieve verkoopmogelijkheden om een optimale afzet aan een correcte prijs te bekomen.
- Faciliteer afspraken tussen reders en handel (veiling) i.v.m. de spreiding van de aanvoer.

Wat kan de reder/visser doen?

- Werk mee aan een communicatiestrategie naar consumenten (winkels en horeca) en

zorg zo mee voor succesvolle campagnes rond duurzame, lokale vis.

- Maak afspraken (via de sector) met de verkoopkanalen over de aanvoer van lokale, duurzaam gevangen seizoensvis.

Wetenschappelijk onderzoek?

- Start een onderzoek naar duurzame energie-toepassingen aan boord van een vaartuig, met pilootprojecten voor de praktische implementatie ervan.
- Ontwikkel een software programma voor een digitaal informatie platform waarop de handel kan zien welk assortiment vis zal aangevoerd worden. Dit kan door een link te maken met het elektronisch logboek. Dit programma kan ingezet worden om keten-

verkorting, lokale verse vis te bevorderen en verspilling tegen te gaan.

Actieplan

Mijlpalen

Optimaliseren van de Vlaamse visserij binnen het Convenant om tot een certificering van 20% van de Belgische aanvoer tegen 2020 te komen door:

- de lopende pre-assessments MSC van tong en schol op te volgen in 2014,
- een pre-assessment te starten voor 10% van de Belgische aanvoer tegen 2016 en
- in 2018 een stand van zaken op te maken en bijkomende certificeringen op te starten.

Actie	Leidende partij en partners
2014	
Opvolging lopende certificeringen voor tong en schol: resultaten pre- assessment bespreken met stakeholders + beslissen i.v.m. vervolgtraject.	Rederscentrale
Meer aanbiedingsvormen (bij eerste verkoop) verkennen + meer inzetten op lokale verwerking van vis	Overheid + Rederscentrale
Optimaliseer de werking met de VLAM: bekijk de mogelijkheden om (minder gekende) duurzaam gevangen lokale soorten bij de consument te introduceren aan de hand van gerichte informatiecampagnes.	Convenantpartners
Start samen met het ILVO een onderzoek naar duurzame energietoepassingen aan boord van een vaartuig, met pilootprojecten voor de praktische implementatie ervan.	Rederscentrale
Analyseer alternatieve verkoopmogelijkheden om een optimale afzet aan een correcte prijs te bekomen.	Rederscentrale
Faciliteer afspraken tussen vissers en reders i.v.m. de spreiding van de aanvoer in quotacommissie en productie- en marketingplan.	Rederscentrale
Optimaliseer de mogelijkheden van een digitaal informatie platform.	ILVO + Rederscentrale
Maak een plan op om de zelfvoorzieningsgraad van de Belgische markt te verhogen.	Rederscentrale
2015	
Onderzoek welke visserijen in aanmerking komen voor certificering en werk een gefaseerd certificeringsplan uit.	Rederscentrale
Werk met de VLAM een communicatiestrategie uit naar consumenten (winkels en horeca) en zorg zo mee voor succesvolle campagnes rond duurzame, lokale vis.	Convenantpartners
Faciliteer samen met het onderwijs opleidingen rond ondernemersvaardigheden voor leerlingen en professionelen.	Convenant werkgroep onderwijs

5/KLEINSCHALIGE EN KUSTVISSERIJ:

De lokale kleinschalige- en kustvisserij kent een aparte problematiek die een specifieke aanpak nodig heeft.

Toekomstvisie

De vloot is optimaal samengesteld uit zowel kleinere vaartuigen die voor onze kust vissen als grotere vaartuigen voor de overzeese gebieden. Nieuwe lokale initiatieven vergroten het contact tussen visser en consument, zodat hier ook een educatief verhaal aan gekoppeld kan worden over lokale en minder gekende soorten, etc.

Kernwoorden

Kleinschalige visserij, kustvissers, sportvissers, ketenverkorting, contact met de consument, versheid en kwaliteit, minder gekende soorten, ecologische impact verminderen.

Beleidskader

Het nieuwe Gemeenschappelijke Visserijbeleid beklemtoont het belang van de 'kleinschalige kustvisserij' en voorziet in een voordeelregime voor de kleinschalige visserij. Deze wordt op het Europees vlak gedefinieerd als bestaande uit vaartuigen onder de 12 meter die geen gebruik maken van gesleept vistuig.

In Vlaanderen wordt het 'kustvissers'-segment als volgt omschreven:

alle vissersvaartuigen die (...) een motorvermogen hebben van 221 kW of minder, eventueel met inbegrip van het bijkomende motorvermogen, een tonnenmaat van hoogstens 70 GT, en die zeereizen ondernemen van hoogstens 48 uur (MB 16/03/2012) waarvan het begin en einde in een Belgische haven is en waarvoor de Dienst gunstig heeft beslist over de aanvraag, vermeld in artikel 8, § 4, eerste lid³².

Er is in België geen enkel vaartuig dat onder de Europese definitie valt (<12 m). Er zijn wel Belgen die een beroepsvaartuig uitbaten en met handlijnen op zeebaars vissen, maar dit

³² Ministerieel besluit tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 december 2005 tot de instelling van een visvergunning en houdende tijdelijke maatregelen voor de uitvoering van de communautaire regeling inzake de instandhouding en de duurzame exploitatie van de visbestanden met betrekking tot het kustvisserssegment, alsook tot de opheffing van drie ministeriële besluiten.

gebeurt onder een Nederlandse licentie. Strikt genomen hebben we volgens de Europese definitie dus geen kleinschalige beroepsvisserij. We spreken verder in dit hoofdstuk toch ook van een kleinschalige visserij omdat in de volgende jaren deze visserijvorm mogelijk een plaats kan krijgen in de Belgische sector. (We denken hier aan de hengelbaarsvissers onder Nederlandse licentie of eventueel sportvissers die overschakelen op een professionele visserijactiviteit al dan niet in bijberoep).

Doelstellingen

1. Het bestaan van de kust- en kleinschalige visserij ondersteunen.

- Indicator: aantal kustvaartuigen >12
- Indicator: aantal kustvaartuigen <12
- Indicator: winst van het KVS

2. Ecologische impact van de lokale kust- en kleinschalige visserij afbouwen.

- Indicatoren directe lage impact visserij: selectiviteit, discards, bodemimpact
- Indicatoren indirecte lage impact: waterkwaliteit.
- Indicatoren toestand visbestand

3. Een verkorting van de keten

- Indicator: aantal tussenschakels tussen producent en consument.

Situatie vandaag: knelpunten

Beperkt aantal kustvissers

Momenteel zijn er nog 20 kustvissers (>12 m) die deel uitmaken van het klein vlootsegment³³ op een totale vloot van 75 actieve vaartuigen. 80% van het motorvermogen en 77% van de tonnage maakt deel uit van het groot vlootsegment³⁴.

Kleinschalige hengelvissers onder Nederlandse licentie

Daarnaast zijn er 16 kleinere schepen (<12 m)

³³ Visserijrapport 2012.

³⁴ Visserijrapport 2012.

op regelmatige wijze zeebaars aanvoeren via de Vlaamse Visveiling. Maar dit gebeurt onder Nederlandse licentie omdat de Belgische federale overheid veel strenger is wat bemannings- en veiligheidsreglementering betreft. Deze problematiek is een hekel punt voor het toevoegen van deze kleinschalige visserij aan de bestaande situatie.

Aparte situatie

De kleinschalige en kustvisserij heeft een andere situatie in vergelijking met de grotere vaartuigen die overzee vissen. De weersafhankelijkheid is nog belangrijker omdat de vaartuigen minder robuust zijn. De garnalvissers varen enkel in de Noordzee en varen elke ochtend de haven weer binnen. Ze zijn actiever met de handel bezig (via de vissersvrouwen). Een deel van de vangst wordt aan de vistrap verkocht³⁵.

Omvang sportvisserij onduidelijk

Van de 55% ongerapporteerde vangsten is 34% teruggooi en 21% vangsten van de sportvisserij³⁶. Deze 'onzichtbare' vangsten worden steeds meer binnengehaald door niet-commerciële vissersvaartuigen kleiner dan 12 meter die niet onderhevig zijn aan de quotabeperkingen, rapportage, monitoring en controle.

De weg(en) vooruit

De weg openen met een aangepast statuut

Dit nieuwe statuut kan de toegankelijkheid van het beroep bevorderen. De licentieregeling dient vereenvoudigd te worden, zodat de Belgische hengelvissers zich niet genoodzaakt zien om een Nederlandse licentie aan te vragen.

Van "semi-professionele" sportvisser naar professionele lokale visser

Daarnaast kan een aangepaste regelgeving

³⁵ Verslag, Kenniskring kleinschalig, Ijmuiden, 1 februari 2013, www.kenniskringvisserij.nl.

³⁶ Anne-Katrien Lescauwaele, Els Torreelle, Magda Vincx, Hans Polet, Jan Mees, *Invisible catch: A century of bycatch and unreported removals in seafisheries, Belgium 1929-2010*.

de doorstroom van de sportvissers naar de professionele visserij verder aanmoedigen. Een meer systematische datacollectie en controle van de recreatieve vangsten is nodig. Waar ligt de grens tussen een sportvisser en een kleinschalige professionele visser? In welke mate kan dit aanzet geven tot een parallel verkoop-circuit? De opwaardering van de rol van de kleinschalige visserij in België, kan samengaan met een instroom van semi-professionele sportvisserij naar de kleinschalige professionele visserij.

Verbreding van de activiteiten

De bemanningsleden en vaartuigen zijn mogelijk inzetbaar voor de vervulling van andere taken op zee of voor promotie-activiteiten op het land. Zo kan de rendabiliteit toenemen. Dit vraagt wel een aanpassing van de wetgeving, alsook aanvullende opleidingen³⁷.

Ketenverkorting en lokale ontwikkeling gaan hand in hand

Met een verkorting van de keten, kan de visser een betere prijs krijgen voor een lokaal gevangen vers product. Door de consument een authentieke beleving en een kwaliteitsvol vers product te geven, kan een meerwaarde geleverd worden, die zich ook vertaalt in een betere prijs. Dit is zo voor heel de sector, maar de kustvisser of kleinschalige visser kan daar een prominente rol in spelen doordat hij meer aanwezig is op land. Dit hoeft niet perse door de visser zelf te gebeuren als dit moeilijk te combineren is met de visserij-activiteiten. Vissersvrouwen of andere partners kunnen ervoor ingeschakeld worden.

Om de consument aan te spreken zijn aantrekkelijke lokale verkooppunten nodig. Een verdere ontwikkeling van o.a. de vistrap kan de uitgroei van de lokale handel versterken en een forum zijn om aan de consument een educatief verhaal te brengen over lokale vis. Daarvoor is het nodig om vissers (of andere geïnteresseerden zoals de vissersvrouwen) op te leiden tot ondernemers (die zowel de kansen van lokale verkoop kunnen benutten, alsook oplossingen kunnen zoeken voor de risico's) en die ook een coherent onderbouwd verhaal kunnen brengen over lokale vis.

³⁷ Zie in bijlage: verslag Actieteam 2.

Momenteel moet de visser via de veiling zijn eigen vis verkopen en terug opkopen voor hij de vis aan de consument kan aanbieden. De veiling staat in voor de kwaliteitscontrole en sortering van de vis. Deze opkoop kan slechts voor een bepaald percentage van de eigen vangst. Deze beperking van het percentage staat de ketenverkorting in de weg. Er wordt best bestudeerd hoe een rechtstreekse verkoop aan de consument kan worden georganiseerd samengaand met het voldoen aan de Europese regelgeving rond rapportering en gegevensverzameling, ermee rekening houdend dat de rechtstreekse verkoop het risico op misbruik verhoogt.

Ongekend is onbemind, gekend is bemind

Door consumenten lokale minder gekende soorten aan te bieden, kan de consument kiezen uit een ruimer assortiment. Dit aanbod kan gekoppeld worden aan een educatief verhaal over lokale, duurzaam gevangen minder gekende soorten. De visser kan zo ook een prijs krijgen voor soorten die hij anders niet zou kunnen verkopen. Bovendien kunnen vissers de impact op de 'populaire' visbestanden verminderen door hun vangsten te spreiden over meerdere soorten. Wel is het nodig om het beheer van de 'ongekende soorten' te regelen, zodat deze bestanden ook duurzaam beheerd blijven.

Ecologische impact verminderen

De kust- en kleinschalige visserij kan een zeer duurzaam imago verkrijgen, maar het is daarvoor nodig om steeds verder te zoeken naar manieren om de impact op het ecosysteem te verminderen. De vissers kunnen de directe impact op het ecosysteem verminderen door samen met wetenschappers te zoeken naar aanpassingen aan de vistechniek of alternatieve technieken om de selectiviteit te verhogen en de bodemimpact te verminderen. De visserij kan ook zijn impact op het ecosysteem verminderen door mee te werken aan het bereiken van de natuurdoelstellingen in de Noordzee. Vissers kunnen hier zelfs de rol van co-manager natuurgebied verwerven. Indien het Natura 2000 gebied goed beheerd is, kan dit op lange termijn heel wat voordelen voor de visserij meebrengen³⁸.

Hoewel de handlijnvisserij op zeebaars een

³⁸ Meer daarover onder het hoofdstuk 'Natura 2000 op zee'.

zeer milieuvriendelijke vistechniek is, doet het visbestand het niet goed. Hier is het dus nodig om afspraken te maken over het beheer van dit bestand dat de voorbije jaren overbevist werd. De kust- en kleinschalige visserij heeft de beperking dat ze niet kunnen uitwijken naar andere visgebieden. Door te kiezen voor seizoensvis, kunnen de visbestanden beter aangroeien. Bovendien staat seizoensvis ook borg voor een betere kwaliteit. Door het gebruik van kleinzame netten door de garnalvissers zit vaak ondermaatse tong mee in de vangst. Dit kan vermeden worden door de paaiplaatsen van platvis in de Noordzee tijdens het paaiseizoen niet te bevissen. Het is belangrijk om dit ook te gestelbaar te maken tegenover alle vaartuigen die in het Belgisch deel van de Noordzee vissen.

Andere organisatievormen verkennen

Natuurpunt vraagt zich af of vissers zich bijvoorbeeld kunnen organiseren in samenwerkende vennootschappen (zoals coöperatieven) om zo samen een gevarieerd productaanbod en goede prijzen te bekomen. Ook andere korte keten initiatieven in de landbouw kunnen doorvertaald worden naar de visserijsector. In sommige landen bestaan er reeds *Community shared Fisheries*³⁹, naar analogie van de *Community Shared Agriculture*, waar de consumenten

³⁹ <http://www.localcatch.org/>.

ten op voorhand jaarlijks een som betalen voor lokaal gevangen lage-impact seizoensvis. In ruil daarvoor ontvangen ze wekelijks of twee wekelijks een vismand.

Acties

Wat kan de sector doen?

- Een lage impact visserij aanmoedigen.
- Werkgroep voor de kustvissers en kleinschalige visserij ondersteunen (Het PO overleg Garnaal- en Kustvisserij van de Rederscentrale) die acties uitwerkt rond:
 - Vermarketing: prijs, organisatie lokale verkooppunten, ketenverkorting.
 - Samenwerking met toeristische sector.
 - Kennisuitwisseling rond vistechnieken met buurlanden.
 - Duurzaam beheer van de visbestanden, verduurzaming van de vistechniek en certificering.
 - Ruimtelijke organisatie van de visserij-activiteiten in de Noordzee: exclusieve zone, ruimte voor warrelnetten, paaikamers.
 - Kan uitgroeien tot een overlegplatform voor de kust- en kleinschalige visserij (een wens van Europa in het nieuwe Europese Visserijbeleid).
- Beheerplannen opstarten voor de zeebaars.
- Traject om de paaiplaatsen in de Noordzee te beschermen starten.

Wat kan de visser doen?

- Deelnemen aan de werkgroep voor de kust- en kleinschalige visserij.
- Samenwerken met de natuurvereniging rond het beheer van het natuurgebied.
- Samenwerken met wetenschappers betreffende datacollectie, het duurzaam beheer

van bestanden en het opstellen van beheerplannen.

- Samenwerken met wetenschappers om de directe impact op het ecosysteem te verminderen door selectief en met weinig bodem-impact te vissen.
- De indirecte impact op de waterkwaliteit verbeteren.
- Kiezen voor seizoensvis.
- De kwaliteit van het product verbeteren.
- De effecten op de kwaliteit van alternatieve vistechnieken verkennen.
- Deelnemen aan informatiecampagnes naar de consument.

Wetenschappelijke ondersteuning?

- Samenwerken met vissers betreffende datacollectie, het duurzaam beheer van bestanden en het opstellen van beheerplannen.
- Samenwerken met vissers om de impact te verminderen.
- De sportvissers in kaart brengen en beleidsvoorstellen uitwerken.

Actieplan

Actie	Leidende partij en partners
2014	
De sportvisserij in kaart brengen en beleidsvoorstellen uitwerken.	ILVO
Verder werken binnen de het PO overleg Garnaal- en Kustvisserij.	Rederscentrale
2015	
Beheerplannen opstarten voor de zeebaars.	AC's
2016 tot ...	
Verder in te vullen in 2015.	Nader te bepalen

6/SOCIAAL VERANTWOORDE VISSERIJ:

De vissers zijn tevreden op het werk en de werkomstandigheden zijn veilig.

Toekomstvisie

De werkomstandigheden zijn steeds beter en veiliger.

Kernwoorden

Tevredenheidsenquête, verbetering werkomstandigheden, opvolging.

Beleidskader

Het verdrag van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) inzake de visserijsector regelt de arbeidsomstandigheden voor vissers op internationaal niveau. Het betreft minimumvoorschriften op het vlak van arbeidsvoorwaarden, accommodatie en maaltijden, veiligheid en gezondheid op de werkplek, medische zorg en

sociale zekerheid. Europa onderschrijft het verdrag. De EU-lidstaten moeten er via controles en inspecties voor zorgen dat de voorschriften worden nageleefd.

Visser-zijn is niet zonder risico. Het risico van een ongeval met verwondingen of de dood tot gevolg is in de zeevisserij 2,4 keer groter dan het gemiddelde risico in alle industriesectoren in de EU. Om de veiligheid van de vissers te verhogen, besliste de Vlaamse Regering om het project "Man Over Boord" van de Rederscentrale te ondersteunen. Het "Man Over Boord" project beoogt om elk Belgisch vissersvaartuig en elk bemanningslid aan boord te voorzien van een compleet en veilig MOB-detectiesysteem. Elk bemanningslid wordt voorzien van een licht en afwasbaar reddingsvest voorzien van een MOB-zender, en elk vissersvaartuig varende onder de Belgische vlag wordt voorzien van een ontvanger. Dit is slechts één van de voorbeelden. Het draaiboek 'Vissers Vissen Veilig' gecreëerd en opgevolgd door PREVIS, wordt jaarlijks aangevuld met bijkomende maatregelen en alle rederijen en vissers krijgen in een Nieuwsbrief tips met acties om veiliger te vissen⁴⁰.

Doelstellingen

De vissers zijn tevreden op het werk en de werkomstandigheden zijn veilig.

Indicatoren: sociale indicatoren (Valduvis)

De sociale omstandigheden worden gemeten via de **sociale indicatoren van Valduvis**, die momenteel nog vormgegeven worden. De jaarlijkse **tevredenheidsenquête** (zie verder bij 'acties') zal ook relevante informatie aanleveren om deze doelstelling te scoren.

Situatie vandaag: knelpunten

Op dit moment zijn de algemene omstandigheden moeilijk voor de vissers. Er zijn de vangstbeperkingen in het kader van het duurzaam

⁴⁰ Meer info kan u vinden op www.previs.be.

beheer van de visbestanden. De brandstofkosten zijn hoog, de prijzen laag, de import veroverd de markt. Retailers willen enkel duurzame producten aanbieden, maar MSC-trajecten zijn duur en vragen tijd. Tegelijk worden de eisen rond de vermindering van de milieu-impact strenger. De inperkingen van de vrijheid, de administratieve lasten, rapporteringen en controledruk blijven verhogen. De aanlandingsplicht zal bijkomende werkdruk meebrengen voor de

vissers. Dit zorgt ervoor dat verschillende reders en vissers ermee stoppen.

De weg(en) vooruit

Eens de visbestanden weer op een duurzaam niveau beland zijn, zal de visser met minder inspanning meer en grotere vis bovenhalen. De inspanningen om de milieu-impact (van de visserij) op het mariene milieu binnen de grenzen van de draagkracht van het ecosysteem te brengen, zal leiden tot een gezondere omgeving voor de vis om in te groeien. Dit alles zal leiden tot betere werkomstandigheden.

Maar het blijft belangrijk om de visser te horen en bottom-up suggesties mee op te pikken in het bestuur van de sector. Daarbij kan een jaarlijkse tevredenheidsenquête bij de vissers informatie aanreiken die mee richting kan geven aan de beslissingen van de komende jaren.

Acties

Wat kan de sector doen?

Organiseer een jaarlijkse tevredenheidsenquête voor alle vissers en reders.

Wat kan de reder/visser doen?

Neem deel aan de enquête.

Wetenschappelijk onderzoek?

Neem werkomstandigheden (ergonomie, veiligheid, ...) mee in het wetenschappelijk onderzoek naar nieuwe vistechnieken en de ombouw van vaartuigen.

Actieplan

Actie	Leidende partij en partners
2014	
Stel vragenlijst voor enquête op.	Rederscentrale
2015	
Start met een (online) bevraging.	Rederscentrale
2016 tot ...	
Herhaal de bevraging jaarlijks met een verslag van de opvolging van de uitslag.	Rederscentrale

7/DE NIEUWE VISSERS:

De nieuwe generatie vissers worden binnen een brede maritieme opleiding opgeleid tot 'guardians of the sea' en vaardige ondernemers.

Toekomstvisie

De nieuwe generatie vissers dragen zorg voor het ecosysteem en zijn vaardige ondernemers opgeleid binnen een brede maritieme opleiding. Een module 'ecosysteem' laat vissers kennismaken met de meest natuurvriendelijke visserijtechnieken, visserijmanagement, de werking van het mariene ecosysteem, de ecologie van vissen en voedselwebben, alsook natuurbeheer op zee. Op die manier kunnen vissers evolueren tot 'guardians of the sea' die mee zorg dragen voor het mariene ecosysteem. In de module 'ondernemen' leren de studenten ondernemersvaardigheden aan, zodat ze een goede prijs voor duurzaam gevangen vis kunnen krijgen en de uitbatingskosten van het bedrijf kunnen beperken. Een module 'andere taken op zee' introduceert andere mogelijk taken op zee die vissers kunnen vervullen: data-collectie, bewaking, etc.

Voor de actieve professionelen op zee zijn er op maat gemaakte opleidingen rond actuele thema's.

Kernwoorden

Brede maritieme opleiding, herders van het ecosysteem, mentaliteitswijziging, verantwoordelijkheid en zelfregulering.

Beleidskader

Binnen de Europese context zien we een opmars van resultaatgericht management, waarbij Europa enkel toeziet of de lidstaten de doelstellingen halen en zelf kunnen kiezen hoe ze deze realiseren. Het is nu zoeken hoe dit vorm kan krijgen binnen het Gemeenschappelijke Visserijbeleid (GVB). Het GVB heeft zijn wortels in een paternalistische werkwijze waarbij Europa het te volgen beleid tot in de details uitwerkte. Bij de overgang naar een resultaatgerichte manier van werken, met een grotere keuzevrijheid bij de uitvoering op basis van lokale omstandigheden, zal het belangrijk zijn om de sector meer te betrekken in het proces en een grotere verantwoordelijkheid bij de sector en uiteindelijk bij de visser zelf te plaatsen⁴¹. Op die manier kunnen vissers ook evolueren tot 'guardians of the sea' die mee zorg dragen voor het mariene ecosysteem vanuit het inzicht dat dit mariene ecosysteem de thuisbasis is van de vissen. Hoe beter dit ecosysteem werkt, hoe beter het met de visbestanden gaat⁴².

Doelstellingen

De nieuwe generatie vissers worden binnen een brede maritieme opleiding opgeleid tot 'guardians of the sea' en vaardige ondernemers door:

- 1. de integratie van de module ecosysteem, ondernemen en andere taken op zee in de opleiding van de vissers/reders**
- 2. opleidingen op maat voor professionele op zee**

Indicator: aantal deelnemers aan de module, ondernemen en andere taken op zee in de opleiding van de vissers/reders.

⁴¹ European Commission Working Document: Reflections on further reform of the Common Fisheries Policy.

⁴² European Commission: Guidelines on positive environmental initiatives to be taken by the fishing sector.

Situatie vandaag: knelpunten

Vissen is meer dan vissen alleen

Een visser moet meer kunnen dan het technische aspect van vissen zelf. Vissers moeten vandaag ook ondernemers zijn. De integratie van de ecosysteemvisie in het visserijbeheer leidt ertoe dat vissers ook het ecosysteem en zelfs het beheer van dit ecosysteem onder de knie moeten hebben. Dit vraagt een hele mentaliteitsverandering en bovenal onderwijs om deze nieuwe vaardigheden aan te leren. We leven vandaag ook in een snel evoluerende maatschappij. Wie mee wil kunnen, kan niet stoppen met bijleren na de schoolbanken. 'Life-long learning' is ook in de visserijsector nodig.

Meer middelen voor onderwijs

Maar vandaag zien we een gebrek aan middelen om het onderwijs up to date te houden. Het is zelfs zo dat een aantal studenten zich genoodzaakt zien om stage te doen op Nederlandse vaartuigen, omwille van een gebrek aan beschikbare vaartuigen.

De weg(en) vooruit

Opleiding is de sleutel

Praktijkgerichte opleiding is de sleutel tot mentaliteitsverandering. Met een brede maritieme opleiding en opleidingen op maat voor professionals op zee waarbij ook het ecosysteem, ondernemersvaardigheden en andere taken op zee een plaats krijgen, kan een nieuwe generatie vissers voorbereid worden op de nieuwe maatschappelijke uitdagingen.

Acties

Wat kan de sector doen?

Binnen het Convenant 'werkgroep onderwijs' de krijtlijnen van de nieuwe modules 'ecosysteem', 'ondernemen' en 'andere taken op zee' uittekenen voor studenten en actieve vissers en reders.

Wat kan de visser/reder doen?

Deelnemen aan opleidingen.

Wetenschappelijk onderzoek?

Mee vormgeven aan de opleidingstrajecten voor volwassenen en de brede maritieme opleiding (inhoudelijke input, voorstellen doen i.v.m. opleidingen op maat van de visser, contacten met de vissers aanspreken).

Actieplan

Actie	Leidende partij en partners
2015	
Krijtlijnen van de nieuwe modules uittekenen in de onderwijs werkgroep van het Convenant.	Convenant werkgroep onderwijs
2016	
Opvolging uitvoering in de onderwijs werkgroep van het Convenant.	Convenant werkgroep onderwijs

5. AANBEVELINGEN VOOR EEN KADER DAT DUURZAAMHEID ONDERSTEUNT

Verduurzaming moet kunnen doorgroeien en gestimuleerd worden door een ondersteunend kader. Uit een analyse van 'success stories' rond transitie management blijkt dat de steun van de overheid doorslaggevend is voor het al dan niet slagen van de transitie. Het is dus uitermate belangrijk dat de overheid de voorgestelde maatregelen mee ondersteunt.

Een sterke handhaving staat borg voor een Level Playing Field

De bevoegdheden en verantwoordelijkheden op dit terrein zijn verdeeld over de lidstaten, de Commissie en de marktdeelnemers. De lidstaten zijn verantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van de GVB-regels op hun eigen grondgebied en in hun wateren en voor de naleving van de regels door onder hun vlag varende vaartuigen die buiten deze wateren opereren. De lidstaten zijn eveneens verantwoordelijk voor de stationering van waarnemers aan boord en voor het nemen van beslissingen, met inbegrip van een eventueel verbod op visserijactiviteiten.

Handhaving van de visserijwetgeving op zee is geen eenvoudig gegeven. Maar het is een essentieel element voor elk beleid dat effectief wil zijn. Voor de vissers en reders is het belangrijk dat er een Level Playing Field is, waarbij alle spelers de bestaande regels naleven. Zo niet, behalen de overtreders een concurrentieel voordeel tegenover diegenen die de regels naleven en dat kan niet de bedoeling zijn. We streven naar zoveel mogelijk logische en niet-complexe regelgeving, zodat vissers overtuigd kunnen zijn van de zinvolheid ervan en dat deze niet enkel administratieve rompslomp met zich meebrengen en angst voor fouten die leiden tot zware straffen.

Voorbij de 'Tragedy of The Commons': de weg naar meer zelfbeheer?

De zee is geen private eigendom, maar een publiek goed, een 'Common'. Het concept van 'Tragedy of The Commons'⁴³ is ontwikkeld door Hardy m.b.t. een gemeenschappelijk beheerd weiland. Hij constateerde dat het moeilijk is om een verantwoordelijkheidsgevoel te creëren bij boeren over een gemeenschappelijk beheerd weiland. Elke boer heeft er immers belang bij om zijn vee meer te laten grazen dan de boer naast hem, wat leidt tot de uitputting van het weiland. Dezelfde redenering kan doorgetrokken worden naar vissers en de zee. Vissers kunnen meer winst maken als ze meer vissen dan andere vissers, wat leidt tot steeds grotere en efficiëntere vaartuigen, met risico op overbevissing en uitputting van de visbestanden. Hardy biedt hiervoor twee mogelijke oplossingen: privé-eigendom en collectief beheer (zoals in het Vlaams quotabeleid toegepast wordt).

Maar Nobelprijswinnares Elinor Ostrom heeft onderzocht hoe sommige gemeenschappen er wel in slagen om natuurlijke hulpbronnen zoals de visbestanden gezamenlijk te beheren zonder dat die hulpbronnen uitgeput geraken. Deze zienswijze biedt een derde oplossing voor de 'Tragedy of The Commons': nl. zelfbeheer, mits aan een aantal randvoorwaarden voldaan is:

- Duidelijke territoriale grenzen.
- Regels inzake toeëigening.
- Deelname van gebruikers aan beslissingen.
- Controle en opvolging van het gebruik en de staat van het gemeengoed door de gebruikers die door de gemeenschap aange-steld zijn.
- Graduele sancties tegen personen die gemeenschapsregels overtreden.

⁴³ Hardy, *Tragedy of The Commons*.

- Eenvoudige en toegankelijke werkwijzen voor conflictbemiddeling.
- Erkend door de hogere overheden.

Deze beheersvorm kan op verschillende schaalgroottes toegepast worden, afhankelijk van de haalbaarheid. Meer zelfbeheer kan pas als vissers voldoende het belang inzien van een gezond ecologisch milieu en duurzaam beviste visbestanden. Het is belangrijk om de nieuwe 'garde' te scholen in nieuwe vaardigheden (zie hoofdstuk de nieuwe vissers).

Quota regeling evalueren in het licht van de pijlers van duurzaamheid

Het quotasysteem is een belangrijk instrument om te werken aan een duurzame visserij. In het implementatietraject van Vistraject stellen we een evaluatiesysteem op voor de quota in België, waarbij zowel ecologische, sociale als economische aspecten mee in rekening gebracht worden.

Een wetgevend kader dat verduurzaming ondersteunt

Het GVB stelt duurzaamheid centraal, maar er bestaan een aantal regelgevingen die de evolutie naar duurzaamheid kunnen vertragen. De partners van Vistraject willen constructief samenwerken om te bekijken of en hoe deze regelgevingen bijgestuurd kunnen worden. We leveren een positieve bijdrage voor de aanpassingen aan het wetgevend kader op vlak van:

- Technische maatregelen.
- Controleverordening en -rapportering.
- Alternatieve verkoopsmogelijkheden.
- Nautische regelgevingen.

Geen actie zonder middelen

Het Operationele Programma (OP) in uitvoering van het EFMZV, met co-financiering van de Vlaamse overheid, voorziet voldoende ruimte voor projecten die een bijdrage kunnen bieden voor realisatie van aanbevelingen in het Vistraject-actieplan.

EN VERDER?

So many of our dreams at first seem impossible, then they seem improbable, and then, when we summon the will, they soon become inevitable.

(Christopher Reeve)

Vistraject zal opgevolgd worden in de werkgroepen van het Convenant. In de Task Force zal de strategie geëvalueerd en bijgestuurd worden.

In 2015 zal de eerste meting van de indicatoren gebeuren. Vanaf dan zal jaarlijks de vooruitgang gemeten worden. De Convenant partners zullen op basis van deze meting de genomen acties evalueren en bijsturen. In een aanbevelingenrapport zullen suggesties geformuleerd worden.

BEKNOPTE BIBLIOGRAFIE

- Centre for Environment, Fisheries en Aquaculture Services (Cefas) (2009) **Devon Beam trawlermen reduce discarded juvenile fish by over 50%**.
- Departement Landbouw en Visserij (2014) **De Belgische zeevisserij. Aanvoer en besomming: vloot, quota, vangsten, visserijmethoden en activiteit**, Oostende.
- Departement Landbouw en Visserij, (2014) **De Belgische zeevisserij. Bedrijfsresultaten. Economische situatie van de Belgische rederijen**, Oostende.
- Departement Landbouw en Visserij, (2012) **Selectief vissen doet leven. Actieplan van en voor de Vlaamse visserijsector**. Brussel.
- European Commission, COM(2006) 360, mededeling aan de Raad en het Europees Parlement, **Verduurzaming van de EU-visserij op basis van de maximale duurzame opbrengst**, {SEC(2006) 868}.
- European Commission: **Guidelines on positive environmental initiatives to be taken by the fishing sector**.
- European Commission Working Document: **Reflections on further reform of the Common Fisheries Policy**.
- FAO Fisheries and Aquaculture Department (2009) **Marine Protected Areas as a Tool for Fisheries Management. MPA design and implementation considerations**. <http://www.fao.org/fishery/topic/4410/en>.
- FAO (2003) Technical Guidelines.
- Gibbs, G. R. (2007) **Thematic coding and categorizing. Analyzing Qualitative Data**.
- ILVO, Verhaeghe D., Polet H. (2012) **Studie en demonstratie van geselecteerde passieve visserijmethoden in de Noordzee en de Keltische Zee**.
- ILVO, Polet H., Depestele J. (2010) **Impact assessment of the effects of a selected range of fishing gear in the North Sea**.

- ILVO, Verschueren B., **experimenten met de ecoroll.**
- Jones P.T., De Meyere V. (2010) **Terra Reversa, de transitie naar rechtvaardige duurzaamheid.**
- Laar M., Rippen K., Tamminga T. (2010) **Vissen voor de markt**, www.innovatienetwerk.org of <http://www.visserijinnovatieplatform.nl/>.
- Lescrauwaet A., Torreelle E., Vincx M., Polet H., Mees J. (2010) **Invisible catch: A century of bycatch and unreported removals in seafisheries, Belgium 1929–2010.**
- Lescrauwaet, A.K., Pirlet, H., Verleye, T., Mees, J., Herman, R. (Eds.), (2013) **Compendium voor Kust en Zee 2013: Een geïntegreerd kennisdocument over de socio-economische, ecologische en institutionele aspecten van de kust en zee in Vlaanderen en België.** Oostende.
- Rederscentrale. **Maandelijks informatieblad**, Oostende.
- Roegiers B., Platteau J. & Van Bogaert, T. (reds.), (2012) **Visserijrapport 2012**, Departement Landbouw en Visserij, Brussel.
- Ros J.P.M., Van den Born G.J., Drissen R. (2003) **Methodiek voor de evaluatie van een transitie, casus: transitie duurzame landbouw en voedingsketen**, RIVM rapport 550011001/2003.
- Seas at risk, **Moving towards Low Impact Fisheries in Europe.**
- Steunpunt beleidsrelevant onderzoek duurzame landbouw (2004), **Op grond van morgen, Visie op landbouw in Vlaanderen anno 2030.**
- Transitie duurzaam wonen en bouwen, Visie op duurzaam wonen in 2030 en actie voor nu.
- Universiteit Amsterdam, Hajer M., Poorter, M. (2005). **Visievorming in transitieprocessen.**
- Visserij en aquacultuur, editoriaal nr. 61 (2013) **Minder vissen dankzij intelligentere verkoop.**

LIJST MET AFKORTINGEN

AC:	Advies Raad
DUWOBO:	Duurzaam wonen en bouwen
EFMZV:	Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij
EVF:	Europees Visserijfonds
ETP:	Endangered, threatened and protected species
EU:	Europa
FAO:	Food and Agriculture Organisation of the United Nations
FOD:	Federale Overheidsdienst
GES:	Good Environmental Status
GMO:	Gemeenschappelijke Marktordening
GT:	Gigaton
GVB:	Gemeenschappelijk Visserijbeleid
GVS:	Groot vloot segment
IAO:	Internationale Arbeidsorganisatie
ICES:	International Council for the Exploration of the Sea
IHD:	Instandhoudingsdoelstelling
ILVO:	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
ISEAL:	International Social and Environmental Accreditation and Labeling
IMARES:	Institute for Marine Resources and Ecosystem Studies
ISO:	International Organisation for Standardization
KVS:	Klein vloot segment
kW:	Kilowatt

KRMS:	Kaderrichtlijn Maritieme Strategie
MB:	Ministerieel Besluit
MDO:	Maximale duurzame opbrengst
MOB:	Man Over Boord
MSC:	Marine Stewardship Council
OP:	Operationeel Programma
OSPAR:	Mechanisme ter bescherming van het Noord-Atlantische mariene milieu
PO:	Producentenorganisatie
PREVIS:	Preventie van arbeidsongevallen aan boord van vissersvaartuigen
RAC:	Regionale Advies Raad
RTC:	Real Time Closures
SMART:	Specifiek, meetbaar, aanvaardbaar, realistisch en tijdsgebonden
STECF:	Scientific, Technical and Economic Committee for Fisheries
VALDUVIS:	Valorisatie van Duurzaam gevangen Vis
VIRA:	Visserijrapport
VLAM:	Vlaams centrum voor agro- en visserijmarketing
WTO:	World Trade Organisation

BIJLAGES

1. Convenant 'Naar een duurzame Vlaamse visserij'
2. Samenvatting verslagen Convenant
3. Duurzaamheidsmatrix
4. Verslag Actieteam 1
5. Verslag Actieteam 2
6. Verslag Actieteam 3

Bijlage 1

Convenant 'Naar een duurzame Vlaamse visserij'

(Maatschappelijk convenant ter bevordering van een duurzame Vlaamse visserijsector)

30 augustus 2011
Rederscentrale

Voorwoord

Vanuit de sector is de wens aanwezig om een maatschappelijk convenant uit te werken waarin een engagement tot het streven naar een duurzame visserij wordt aangegaan. De Vlaamse visserijsector heeft samen met Vlaamse en Europese steun en op basis van een beleid met duurzaamheid als doelstelling, ingezet in initiatieven tot verduurzaming van de visserij die nog verder doorgaan. Vandaar dit convenant waarmee we onze visserij wensen te laten waarderen door onze klanten.

De Rederscentrale, ondersteund met wetenschappelijk advies van het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO), wenst hierin het voortouw te nemen. Mede vanuit het beleid is de omslag gemaakt, Uitgaand van verantwoord ondernemerschap wensen de Vlaamse vissers volop te gaan om de consument te bedienen met verse vis die hoog scoort op het vlak van kwaliteit met respect voor biologische evenwichten in de zee.

Doel

Met dit maatschappelijk convenant wenst de sector (Rederscentrale) – met de morele en actieve steun van het ILVO, Natuurpunt en de Vlaamse Overheid – volgende doelstellingen te bewerkstelligen:

- Het uiteindelijke doel van het maatschappelijk convenant is te komen tot een duurzame en maatschappelijk gewaardeerde Vlaamse Visserij waarin ruimte is voor onderling overleg tussen de verschillende belanghebbenden waardoor voor de sector een continue lerende omgeving wordt gecreëerd.
- Dichterbij is het doel om daartoe in gezamenlijke afstemming een aantal betekenisvolle inspanningen te plegen die de ontwikkeling naar een dergelijke duurzame en maatschappelijk gewaardeerde visserij kunnen bevorderen. Die inspanningen worden in bijlage in dit maatschappelijk convenant beschreven.

Dit convenant wenst bij te dragen tot een duurzame visserij berust op drie pijlers: rentabiliteit, zorg voor het milieu en het sociale aspect van de visserij. De verschillende engagementen die de verschillende actoren aangaan, steunen bijgevolg telkens op één van deze pijlers. Zoals verder omschreven onder het thema 'Visserijbeheer', zullen de doelstellingen opgevolgd worden in een Task Force, waar ook de ontwikkeling van een concreet actieplan op de agenda zal staan.

Duurzaam

Duurzaamheid is in deze dus een term die vele ladingen dekt, maar hier gebruikt wordt in de brede zin van het woord. Daaruit volgen rechtstreeks de drie pijlers waarop de lange termijnvisie steunt:

Rentabiliteit: Inzetten op duurzaamheid betekent in de eerste plaats dat er een gezonde economische activiteit is die investeringen t.a.v. de andere pijlers mogelijk maakt. Dit vraagt goede afspraken om maximaal te beantwoorden aan de vraag naar de gewenste hoeveelheid in de gewenste kwaliteit met respect voor de maatschappelijke waarden die de consument aan de producten hecht. De consument maakt de keuze, een keuze die beslissend is voor het beleid en voor het noodzakelijke inkomen van de rederijen en uiteindelijk ook van de bedrijven met visserijgebonden activiteiten in Vlaanderen.

Zorg voor het milieu: Vanuit een algemene zorg voor het mariene milieu maar ook om de toekomst en de productiviteit van de visbestanden te vrijwaren, werkt de sector met de verschillende partners actief samen om de ecologische impact van de verschillende visserijtechnieken te minimaliseren. Het mariene milieu is immers de omgeving waarin het product van de visserij leeft en ook voor de visserijsector is het van het hoogste belang dat de milieueffecten van visserijactiviteiten zo laag mogelijk zijn.

Het sociale aspect: De bemanningsproblema-

tiek in de visserij heeft duidelijk aangetoond dat het belangrijk is dat het beroep van visser weerom aantrekkelijk, beter bekend en meer toegankelijk wordt. Aan de sociale aspecten van het beroep wordt de nodige aandacht besteed in het overleg tussen werkgevers- en werknemersorganisaties. Het visserijonderwijs heeft hier ook een belangrijke rol te vervullen.

Innovatie en optimalisatie van de technologie spelen een belangrijke rol in de drie pijlers. Er wordt voortdurend geëvalueerd welk vistuig in welk visgebied de beste resultaten qua duurzaamheid geeft. Een concurrentiële visserij steunt op moderne technologie. Daar visserijmethodes voortdurend evolueren is het van belang dat de ontwikkelingen opgevolgd worden en alternatieven op de visgronden van de Vlaamse visserij uitgetest worden. Binnen iedere van bovenstaande pijler is technologische vooruitgang dan ook van essentieel belang.

Ook rond veiligheid van schip en bemanning en het tegengaan van milieuvervuiling worden initiatieven genomen op basis van ervaringen en van de steeds evoluerende technologieën. Een sprekend voorbeeld hiervan is het Man-Over-Boord systeem, dat in 2011 op de Belgische vaartuigen wordt geïnstalleerd en waarin de implementatie van nieuwe technologieën gebruikt wordt om de kans op redding in geval van een Man-Over-Boord situatie gevoelig te verhogen.

Geschiedenis

De Vlaamse kust heeft gedurende meerdere decennia een bloeiende zeevisserij gekend met de IJslandvaart, de kustvisserij en diverse sleepnetvisserijen op pelagische soorten als haring, maar vooral op demersale soorten zoals tong, schol, kabeljauw, langoustines ... De Vlaamse zeevisserijvloot heeft zich sinds de zestiger jaren ontwikkeld tot een efficiënte vloot met een focus op dure vissoorten. Het grote deel van de vloot beoefent de boomkorvisserij. Een vrij goed evenwicht tussen klein en groot segment laat toe dat zowel kustwateren en de 12-mijlszone kunnen bevestigd worden evenals de verafgelegen visgronden. De boomkor heeft de reders de afgelopen decennia een vrij goede rentabiliteit bezorgd.

Evolutie

Sleepnetvisserijen in het algemeen en de boomkor in het bijzonder zijn zeer effectief in

het vangen van vis, maar hiervoor wordt een hoge prijs betaald onder de vorm van grondstoffen zoals brandstof, staal en netwerk. De hoge uitbatingkosten en het vooruitzicht van mogelijk sterk schommelende en stijgende grondstoffenprijzen introduceerde een grote onzekerheid in de bedrijfsvoering. Er worden ook vragen gesteld bij de milieu-impact van dit type visserij. De laatste jaren is de tendens in de Vlaamse visserij echter aanwezig om de duurzaamheid te verhogen. Met weldoordachte stappen nam de sector initiatieven waaruit bleek dat deze zich bewust was van de bedreigingen en uitdagingen voor de toekomst. Verschillende innovaties richtten zich brandstofbesparing, maar de sector had ook andere ecologische aspecten als oogmerk, zoals bijvangstreductie. Verschillende van deze initiatieven werden gesubsidieerd door FIVA/EVF als overheid, ondersteund door de Rederscentrale als producentenorganisatie en ILVO-Visserij als wetenschapspartner.

Vloot en visserijtechnologie¹

De Belgische vloot bestaat vandaag slechts nog uit een veertigtal grotere vaartuigen (lengte meer dan 24 meter en motorvermogen meer dan 221 kW) en een vijftigtal kleinere. Het gebied dat door die vaartuigen bevestigd wordt, strekt zich uit van de noordkust van Spanje tot de zuidkust van Noorwegen en van de westkust van Ierland tot de westkust van Denemarken. Door deze diversificatie in ruimte en tijd wordt er voor gezorgd dat de impact van de Belgische visserij per visgrond tot een minimum beperkt wordt.

Vijf jaar geleden bestond de Belgische vloot nog uit 104 schepen, waarvan er 79 enkel de boomkorvisserij uitoefenden. Op 1 januari 2011 waren die cijfers respectievelijk 87 en 66. De laatste jaren waren er reconversies van de boomkorvisserij naar flyshootvisserij, passieve visserij en bordenvisserij. Verschillende boomkorvaartuigen schakelen op seizoensbasis om naar de outrigvisserij.

Verschillende aanpassingen in boomkornetten werden uitgetest met oog op bijvangstreductie: benthos ontsnappingspanelen, ontsnappingspanelen in de rug van het net,

¹ Meer uitleg over, en resultaten van, deze (proef)projecten zijn beschikbaar onder de vorm van projectfiches bij het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek.

teruggesneden rug, hellend scheidingspaneel, verschillende configuraties van de kuil ...

Gedragwijzigingen in de omgang met brandstof zoals verlagen van vis- en stoomsnelheid en de installatie van econometers en cruise control hebben het brandstofverbruik op de meeste boomkorvaartuigen significant verlaagd.

Toepassing van rolsloffen, lichtere kettingmat, dyneema-netten, introductie van de SumWing met het oog op brandstofbesparing, alsook het inkorten van de korrestokken.

Verskillende vaartuigen verminderden vrijwillig het vermogen via nieuwe motoren en voortstuwingsmechanisme en zorgden aldus voor een verminderde CO₂-uitstoot.

Visserijbeheer

Binnen de Rederscentrale is een Werkgroep Alternatieve Boomkor opgericht en deze is in 2010 uitgebreid tot een Werkgroep Verantwoord Vissen. In deze werkgroep worden in samenwerking met het IVLO – sectie Techniek verschillende innovatieve ideeën uitgetest, besproken en verspreid naar de stakeholders en geïnteresseerden. Vanaf de ondertekening van dit convenant zal deze werkgroep worden uitgebreid met andere belanghebbenden, zoals Natuurpunt. Onder een vernieuwde samenstelling zullen duidelijk processen worden afgesproken waarbinnen concrete stappen kunnen worden gezet, zoals het gezamenlijk indienen van projecten, het opzetten van communicatie acties, het organiseren van workshops en zo meer. Deze werkgroep kan zodoende worden uitgebouwd tot een transitie Task Force. Op basis van de te bespreken onderwerpen kunnen andere entiteiten worden uitgenodigd, bijvoorbeeld de Federale Overheid bij het onderwerp ruimtelijke ordening op zee. Voor de financiering van een professionele werking van deze Task Force kunnen verschillende steunmogelijkheden worden voorgesteld, waaronder het Europees Visserijfonds.

Via de Quotacommissie van de Rederscentrale legt de sector zichzelf beperkingen op voor verschillende visbestanden (vb. schol in de Noordzee). Zo wordt er jaarlijks een visplan opgesteld dat rekening houdt met seizoenskenmerken, paaciperiodes en -gebieden van de be-

viste soorten. De Quotacommissie geeft advies aan het beleid inzake het rationele beheer van de beschikbare quota. Op deze manier wordt vermeden dat quota te snel uitgeput zouden zijn en wordt er tevens een gespreide aanvoer gegarandeerd. De Quotacommissie waakt erover dat het opgestelde visplan gevolgd wordt en is zodoende een belangrijke factor in het duurzaam beheer. Het Gemeenschappelijk Visserijbeleid is de basis voor de werking van de Vlaamse overheid en dus ook van de adviezen die door de Quotacommissie worden voorbereid. De hervorming van dit beleid tegen 2013 is dus een belangrijk thema op dit forum. Via de Rederscentrale wordt een link gelegd tussen de Werkgroep Verantwoord Vissen (Task Force Duurzame Visserij) en het centraal beheer van de quota- en visserij-inspanning.

In samenwerking met het ILVO was de Vlaamse visserijsector een drijvende kracht om via een Self-sampling project haar steentje bij te dragen aan het verzamelen van wetenschappelijke gegevens over kabeljauw in de Keltische Zee. Dit project is zeker geen eindpunt en is slechts een aanzet tot een verdere samenwerking tussen de sector en de wetenschap met het oog op datacollectie.

Visserij is één van de sectoren waarvoor het beleid grotendeels Europees bepaald wordt. Het is dus belangrijk dat de Vlaamse sector ook op dat niveau aanwezig is om een duurzame uitvoering van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid op te volgen. Dit gebeurt via lidmaatschap van de Rederscentrale in EAPO en Europêche (beiden vertegenwoordigd in het Adviescomité voor Visserij en Aquacultuur [ACFA]), en in verschillende Regionale Adviescomités [RAC]. Door deel te nemen aan het Fishing for Litter project tracht ook de sector bij te dragen tot het verminderen van de vervuiling van de zeeën.

De Rederscentrale is ook promotor van het CIVIS project dat zich richt op het stimuleren van innovatie en verduurzaming in de visserijsector.

Visserij- en zeevaartwetgeving

De nationale visserijwetgeving kadert in het groter geheel van de Europese regelgeving rond visserijbeleid en is in die zin daarop afgestemd. Het Vlaamse visserijbeleid dient bijgevolg voortdurend aangepast te worden aan dit grotere kader. Zo zal de Vlaamse visserijsec-

tor beïnvloed worden door het hervormde gemeenschappelijk visserijbeleid, dat vanaf 2013 van kracht wordt.

De Kaderrichtlijn Mariene Strategie met als doelstelling het bereiken van een goede ecologische staat van de Europese zeeën wordt ook een belangrijke factor in het beheer van de visserij. Dit is niet exclusief, want via ruimtelijke ordening worden alle activiteiten grondig bekeken.

De uitgebreide regelgeving die van toepassing is op de visserij in Europa, de veelvuldige controles op de naleving ervan (zowel aan wal, bij aanlanding en verkoop van de vangsten, als op zee) en de naleving zelf van deze regelgeving dragen bij tot een meer en meer voorkomende positieve evolutie naar duurzaamheid:

- Na iedere visreis dient een vaartuig binnen de 48 uur een kopie van het logboek over te maken aan de controlediensten van de Vlaamse Overheid. Op deze manier is er iedere zeereis een controle op de vangsten, de toegestane vangsthoeveelheden van het betreffende vaartuig en de geografische gebieden waar deze vangsten gerealiseerd werden. Op heden wordt er in nauw overleg tussen de sector en de controlerende overheid gewerkt om de implementatie van het elektronisch logboek te realiseren waardoor er een nog meer accurate controle kan toegepast worden.
- Via de VMS-data die de Vlaamse overheid krijgt, kan er continu gevolgd worden welke visgronden er door welke vaartuigen bevestigd worden. Voor deze controle wordt er door de Vlaamse overheid uitgebreid samengewerkt met de naburige lidstaten.
- Verder wordt er via luchttoezicht regelmatig controles op de vangstgebieden gevoerd. Dit gecombineerd met verschillende controles op zee – ook door overheden van naburige lidstaten – zorgt voor een continue aanmoediging om op ieder moment van de zeereis overeenkomstig de verschillende regelgevingen rond vangstmogelijkheden.
- De internationale en nationale zeevaartwetgevingen en de vereiste certificeringen van schip en bemanning dragen eveneens bij tot het duurzaam beheer van de visserijsector door te eisen dat aan de strikte veiligheidsvoorwaarden en de kennis ervan wordt voldaan.

Productkwaliteit en hygiëne

De visserijsector ontsnapt niet aan de toeneemende vraag naar informatie betreffende versheid, kwaliteit en traceerbaarheid van hun product. Voor een duidelijke communicatie tussen leverancier en koper en om tevens te voldoen aan de wettelijke eisen aangaande kwaliteitsbepaling van verse vis, was de ontwikkeling van een gestandaardiseerde methode voor versheidbepaling van verse vis noodzakelijk. De in Vlaanderen gebruikte Kwaliteit Index Methode (KIM) is zo'n systeem en heeft verschillende unieke kenmerken.

Via opleidingen van keurders, veilingpersoneel en scheepsbemanningen, binnen verschillende projecten in samenwerking met het ILVO en met steun van Vlaanderen en Europa, werd de kennis van de KIM veralgemeend. Ook de kopers van de Vlaamse productie zijn overtuigd dat de toepassing van de KIM hen een correcte indicatie van de kwaliteit en van de kwalitatieve behandeling van hun aankopen levert.

Ook in dit thema zijn nationale en internationale wetgevingen heel belangrijk. Naast de hierboven vermelde binnen- en buitenlandse controles op de visserij- en zeevaartwetgevingen, is er dan ook nog het Federaal Agentschap voor Voedselveiligheid die over hygiëne en gezondheidsfactoren waakt.

Onderwijs en opleidingen

Het mag duidelijk zijn dat al de bovenstaande vereisten om tot een duurzame visserijsector te komen, het noodzakelijk maken dat er kwaliteitsvolle onderwijs- en opleidingsmogelijkheden bestaan. De sector werkt dan ook nauw samen met de verschillende autoriteiten die dergelijke mogelijkheden mee kunnen opzetten.

Toekomst voor de Vlaamse visserij

Duurzaamheid wordt zelfs in de breedste zin het woord gehanteerd vanuit de nood aan een volgehouden inspanning gedurende meerdere jaren en zelfs decennia. In timing vertaald betekent dit volgend traject:

Korte termijn: in stand houden van reeds bereikte doelstellingen en implementeren van nieuwe haalbare aanpassingen voor en diversificatie van de huidige vloot.

- Brandstofbesparende maatregelen.
- Aanpassen van het vistuig zodat de selectiviteit verhoogt en dus de teruggooi vermin-

dert. Het verder intensifiëren van de samenwerking tussen de wetenschap en de sector moet het mogelijk maken om de nieuwste ontwikkelingen op het vlak van verminderen van teruggooi in de bestaande vloot te integreren.

- Aanpassen van het vistuig zodat de impact op het milieu vermindert.
- De bestaande visserijtechnieken beheren zodat ze zowel periodiek als geografisch optimaal aangewend worden.
- Marktinitiatieven nemen zodat vraag en aanbod een optimaal evenwicht bereiken.

Rekening houdende met het bovenstaande kan investeren in sleepnetvisserijen (en dus ook de boomkor) in bepaalde situaties, ondanks de problemen, zeker de moeite waard zijn, vooral omdat het vistuig verder "kan" verbeterd worden. Er zullen wel ook verdere stappen gezet worden rond het onderzoek naar diversificatiemogelijkheden.

Middellange termijn: de diversificatie stimuleren uitgaande van de bestaande vlootstructuur.

De sector wil via een intense samenwerking met verschillende belanghebbenden via overleg tot een ruimtelijke ordening op zee komen waarbij de ecologische, economische en sociale waarden optimaal gerespecteerd worden.

Om de visserij in lijn te brengen met een eco-systeembenadering zullen we moeten verder investeren in visserijmethodes die milieuvriendelijk en weinig energieverbruikend zijn. Die investeringen laten toe om de bestaande vloot verder te laten vissen tot nieuwe vernieuwingen mogelijk worden. Mogelijke toepassingen zijn de alternatieve boomkor, de pulskor, de Sum-Wing (samen de pulswing), de hydrorig. Voor deze en andere vistechneken zoals outrigger, Deense zegen en twinrig dient wel eerst bekeken te worden of dit mogelijk is met de beschikbare quota en visserij-inspanning, en op technisch gebied.

Dit alles moet samengaan met een veiligheidsbenadering van de aanpassingen en het voorzien van de nodige opleidingen om tot een optimale en veilige overgang te komen.

Lange termijn: een optimale structuur van de Vlaamse visserijsector.

Rekening houdend met de ouderdom van de

Vlaamse visserijvloot eenheden zal op lange termijn vervanging dienen te worden voorzien. Rekening houdend met de visgronden en de noodzakelijke veiligheid die daarmee is verbonden, zal bekeken worden of kleinere vaartuigen die flexibel zijn qua visserijmethodes, passen als optimale evolutie.

Op lange termijn moet de Vlaamse visserijsector dus komen tot haalbare visserijmethodes met lage uitbatingkosten en een vloot die:

- De brandstof- en werkingskosten beperkt;
- De quota optimaal benut;
- Een goed imago heeft;
- Visserijgerelateerde bedrijven in Vlaanderen kan bevoorraden;
- Kwalitatief hoogstaande producten aanlandt;
- In staat is in te spelen op marktevoluties en zelf initiatieven kan nemen om vraag en aanbod te diversifiëren;
- Stabiele werkgelegenheid met aandacht voor de veiligheid creëert;
- Aandacht heeft voor verjonging van de visserijsector en zorgt voor voldoende instroom;
- Een zekere toekomst tegemoet gaat;
- Hoog scoort op het vlak van selectiviteit, respect heeft voor het bodemleven en samengaat met een goede milieustatus van de zeeën;
- Gebruik maakt van mogelijke andere toegevoegde waarden op zee dan visserij.

Samenwerking

Een duurzame visserij kan slechts bewerkstelligd worden bij een multilaterale aanpak via de verschillende belanghebbenden in de Vlaamse visserij en de verschillende partners van dit convenant. Daarom dient iedere partner zich binnen dit convenant te engageren.

Daarom moet hij ervan overtuigd zijn dat de aanpak in dit maatschappelijk convenant bijdraagt aan zowel biodiversiteitsdoelstellingen als aan duurzame visserij. De essentie van de aanpak is dat partijen elk hun verantwoordelijkheid nemen en samen werken aan 'duurzaam vissen'.

De partijen hechten waarde aan de gezamenlijke aanpak die nu is verwoord. Concreet betekent dit voor de partijen dat:

- Iedere partij de meerwaarde ziet van samenwerken op de thema's die in dit convenant zijn genoemd;

- ledere partij zich actief inzet voor het realiseren van deze gezamenlijke aanpak;
- ledere partij zich actief inspant naar de 'eigen achterban' om draagvlak te verkrijgen voor deze aanpak;
- ledere partij dit maatschappelijk convenant publiekelijk zal verdedigen.

Ambities en afspraken

Het bedrijfsleven is verantwoordelijk voor de verduurzaming van de primaire processen en het zoeken naar samenwerking doorheen de visserijketen (zowel binnen als tussen de diverse schakels). In het bijzonder de promotie van "goede en gezonde vis" naar de consument zal op korte termijn een belangrijke uitdaging vormen. Hier is ook volgens de visies over de hervorming van het gemeenschappelijk visserijbeleid een belangrijke rol weggelegd voor producentenorganisaties.

De overheid moet de bereidheid tonen om

initiatieven uit de verschillende schakels van de keten te faciliteren, te ondersteunen en er in sommige gevallen sturing aan te geven. De link met (marien, socio-economisch en ander) wetenschappelijk onderzoek om oplossingen aan te reiken zal hierbij doorslaggevend zijn.

De overheid moet tevens de integratie tussen het visserijbeleid en andere mariene beleidsdomeinen bewaken, in bijzonder de opmaak en implementatie van instandhoudingdoelstellingen en de bijbehorende beheersmaatregelen voor de Natura 2000 zullen op korte termijn een cruciale uitdaging vormen.

Het maatschappelijk middenveld dient in te spelen op de gemeenschappelijke belangen die zij deelt met de visser en de visserijsector (een schone zee met gezonde visbestanden) alsook dient ze de link te leggen naar de burger (i.c. de consument).

Naar een duurzame Vlaamse visserij

Ondertekend op dinsdag 30 augustus 2011 te Zeebrugge door

Vlaams minister-president en Vlaams minister bevoegd voor Zeevisserij

Kris Peeters

Secretaris-generaal Departement Landbouw en Visserij

Jules Van Liefveringe

Administrateur-generaal Instituut voor Landbouw en visserijonderzoek

Erik Van Bockstaele

Voorzitter Natuurpunt

Walter Roggeman

Voorzitter Rederscentrale

Urbain Wintein

Ambities en afspraken

Thema 1: Aanbod en afzetmogelijkheden duurzame vis

Gezamenlijke ambitie:

Aanbod van duurzame vis bevorderen door navolgen van Europese en Vlaamse regelgeving en algemene afwijzing van niet gereguleerde, niet gerapporteerde of onwettige productie. Het bedrijfsleven neemt initiatief tot duurzaamheidskenning. Wetenschap en overheid zullen dit ondersteunen.

Afspraken:

Afspraak	Wie	Toelichting
Categoriseert de verschillende visserij-units (wie - hoe - waar) binnen de Vlaamse visserij en analyseert de mogelijkheid tot erkenning.	Sector	Analyse of de reeds zeer verspreide en gediversifieerde kleine Vlaamse visserijsector een geheel kan vormen voor duurzaamheidskenning.
Bereidheid om sector steun in de rug te geven (o.a. actief uitdragen naar samenleving) bij het vaststellen van ernstige inspanningen tot verduurzamen.	Wetenschap	
Proberen afnemers te interesseren/voor afname en profilering van Vlaamse duurzame vis.	Bedrijfsleven met ondersteuning van overigen	
Inspanning om maximale ondersteuning vanuit EVF te bieden.	Overheid	

Thema 2: Communicatie

Gezamenlijke ambitie:

In de communicatie elkaar waar mogelijk versterken.

- Maatschappelijke organisaties beoordelen vissoorten op duurzaamheid. Gezamenlijke beoordelingen is een brug te ver (want is gebaseerd op een methodiek die NGO's internationaal en na langdurig proces hebben vastgesteld). Maar de wijze waarop de beoordelingen worden uitgevoerd zal worden verbeterd. En in de communicatie wordt niet alles over een kam geschoren als de werkelijkheid dat niet rechtvaardigt (relatie met thema 1).
- Er worden afspraken gemaakt over de waarde van de claims/keurmerken waarover gecommuniceerd wordt.
- Via samenwerking met partners (vb VLIZ) een betere communicatie naar het grote publiek/de consument bewerkstelligen.

Afspraken:

Afspraak	Wie	Toelichting
Sector wordt via klankbord-/adviesgroep beter en eerder betrokken bij de jaarlijkse beoordelingen voor viswijzers.	Wetenschap	ILVO moet een gesprekspartner worden in de opzet van de viswijzers en de specificiteit van de Vlaamse visserij erin naar voor brengen.
Voor de voor Vlaanderen belangrijke soorten wordt een onafhankelijke wetenschappelijke beoordeling ingebouwd.	Wetenschap/Overheid	Overheid is bereid om een aantal van deze onafhankelijke wetenschappelijke beoordelingen te ondersteunen.
Ontwikkelen gezamenlijk voorstel voor 'informatiepunt' dat betrouwbare informatie verschaff over duurzame vis en bedrijven die omschakelen op duurzaamheid ondersteunt.	Allen	
Partijen informeren elkaar over acties om elkaar niet voor verrassingen te stellen.	Allen	Dit is een inspanningsverplichting die bedoeld is om elkaar te informeren. Partijen zijn en blijven zelf verantwoordelijk voor de inhoud van hun acties.

Thema 3: Onderwijs en scholing

Gezamenlijke ambitie:

Duurzame visserij, ecologie, beleid en markt maken integraal onderdeel uit van visserij- onderwijs en de opleidingscentra, zowel voor aankomende als huidige vissers.

Afspraken:

Afspraak	Wie	Toelichting
In overleg met onderwijsinstellingen bezien welke mogelijkheden er zijn om duurzame visserij in lesprogramma's te realiseren.	Allen	Ontwikkeling en optimaal gebruik van een opleidingsvaartuig is hierbij noodzakelijk.
Onderwijsinstellingen en opleidingscentra dienen de doelstellingen van dit convenant over te nemen.	Allen	Overheid is bereid om een aantal van deze onafhankelijke wetenschappelijke beoordelingen te ondersteunen.
Kennis die gezamenlijk in werkgroepen wordt ontwikkeld aanbieden aan alle sectorgenoten.	Werkgroepdeelnemers	Dit wordt vanuit werkgroepbegeleiding gefaciliteerd.
Sector actief inschakelen in onderwijs en vorming.	Allen	

Thema 4: Invulling beschermde gebieden op zee

Gezamenlijke ambitie:

- Organiseren van een - nationaal en internationaal - goed gezamenlijk proces van totstandkoming van doelen en maatregelen voor beschermde gebieden op zee (waarbij de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor doelen en maatregelen blijft liggen bij de overheden).
- Realiseren van beschermde gebieden en een duurzaam gebruik van alle visgebieden.
- Effecten van bestaande sluitingen (op Europees niveau) evalueren en ervan leren.
- Toelichting: Beschermde zeegebieden worden ingesteld uit oogpunt van bescherming

van belangrijke (locale) natuurwaarden en de biodiversiteit. Verbetering van visbestanden is hier geen doel, maar kan wel of niet een bijkomend effect zijn. Visserij moet accepteren dat biodiversiteitsdoelen kunnen leiden tot (geheel of gedeeltelijk) sluiting van gebieden, maar sluiting is geen doel op zich. Afhankelijk van doelen kunnen vormen van visserij (afhankelijk van de invloed) worden toegestaan in beschermde gebieden. Omgekeerd is de uitdaging om de eisen voor toegang zo te formuleren dat er een algemeen aanvaard overzicht komt van welke visserij past in welk gebied. Dan ontstaat maximale synergie tussen thema 1 en 4.

Afspraken:

Afspraak	Wie	Toelichting
Er wordt per visgebied bekeken om te komen tot gezamenlijke doelen en maatregelen.	Allen	
Deze aanpak en de gedachte van het optimaliseren van de ruimtelijke ordening uitdragen naar andere Noordzeelanden en naar de EU-Commissie. Actief werken aan coalitievorming.	Allen	Sowieso is goed internationaal overleg nodig om een voor vissers ingewikkelde lappendeken aan maatregelen en administratieve lasten zoveel mogelijk te voorkomen. Dit is ook vanuit natuurbeleid een weinig wenselijke situatie.
Deze gedachte uitdragen in de betrokken RAC's.	Werkgroepdeelnemers	
Mogelijkheden evaluatie bestaande gesloten gebieden onderzoeken.	Allen	vb. Trevoise Box: wetenschap en sector via Self-sampling; overheid resultaten helpen uitdragen binnen Europa.

Thema 5: Beheer van visbestanden

Gezamenlijke ambitie:

- Bestanden binnen veilige biologische grenzen te brengen om daarna uiteindelijk het MSY-principe (jaarlijks maximaal afkomen van gezonde bestanden) te hanteren in het visserijbeheer, waarbij rekening wordt gehouden met het gemengde karakter van de demersale visserij. Reduceren van visserijsterfte is het uitgangspunt.
- Meerjarenafspraken zijn zinvol omdat ze meer duidelijkheid en rust brengen en gericht zijn op het binnen veilige biologische grenzen brengen, het toewerken naar MSY en het op peil houden van de bestanden.
- Ontwikkelen gezamenlijke kennisbasis.

Afspraken:

Afspraak	Wie	Toelichting
Partijen zijn transparant in hun onderzoeksagenda en proberen dit zo goed mogelijk af te stemmen.	Allen	Er wordt op dit moment veel onderzoeksgeld gestoken in het onderzoek naar relatief weinig bestanden. Dit is een erg dure aangelegenheid. En de vragen naar onderzoek nemen toe. Dit is niet houdbaar. Discussie over effectieve inzet van middelen is nodig.
Het betrekken van vissers bij bestandsopnamen moet onderdeel zijn van de wetenschappelijke systematiek. Aangrijpingspunt is de herziening van de datacollectieverordening.	Allen	Het betreft hier wetenschappelijk verantwoord gebruik maken van gegevens van vissers. De methode van dataverzameling moet transparant zijn, ook richting NGO's.
Het bedrijfsleven maakt een discard reductieplan waarin een substantiële reductie van discards wordt nagestreefd.	Sector en overheid	Hierbij wordt wel rekening gehouden met de kosteneffectiviteit van maatregelen (onder meer op basis van een kostenbatenanalyse). Ook hier ligt een koppeling met thema 1.

Samenvatting verslagen Convenant

Verslag van de Task Force Convenant van dinsdag 20 september 2011 om 10h in de vergaderzaal van de Rederscentrale, Hendrik Baelskaai 25 te Oostende.

Aanwezig: Vertegenwoordiging Rederscentrale, Natuurpunt, Departement Landbouw en Visserij, Dienst Zeevisserij, SDVO en ILVO.

Verontschuldigd: Vertegenwoordiging Kabinet.

De vergadering wordt geopend en de aanwezigen worden verwelkomd.

1. Goedkeuring agenda 20/09/2011

De agenda wordt zonder opmerkingen goedgekeurd

2. Feedback werking en resultaten WG Verantwoord vissen

Een lid van de Task Force overloopt het proces van het ontstaan van de WG Alternatieve boomkor, later geëvolueerd naar de WG Verantwoord Vissen en door de ondertekening van het convenant uitgebreid tot de Task Force Convenant.

- WG Alternatieve boomkor ontstaan begin 2008
 - Verschillende testen met rolsloffen, T-90 kuil, vierkante mazen, benthos ontsnapingspaneel, kabeljauwscheidingspaneel, soletrap, grote mazen in de rug, Dyneema-netwerk, kortere korrestok
 - Later werd ook – na een proefproject – de toepassing van de Sumwing doorgevoerd.
- Er heerste het gevoel dat er te weinig erkenning was betreffende de duurzaamheidsinitiatieven die in de WG Alternatieve Boomkor getest werden. Daarom werd de WG uitgebreid tot de WG Verantwoord Vissen.
 - Vraag aan een partner om toepassing van RFS te analyseren en uit te testen

Een lid van de Task Force meldt dat het RFS weinig met duurzaamheid te maken heeft. Er wordt door de Task Force beslist om daar niet langer op in te zetten.

- MSC certificaat: er zijn reeds verschillende contacten met auditeurs om de mogelijkheden voor een MSC-certificaat voor de Belgische visserij te bekijken.

- Eind 2009 werd er ook reeds een discard-plan opgesteld voor de Vlaamse visserij.
- Overige innovaties die in de WGVV aan bod kwamen: elektrisch vissen, hydrorig ...
- Eind 2009 werd het CIVIS-project gelanceerd, waarbij de technische innovaties in de visserij opgevolgd werden. Hierdoor lag de focus van de WGVV meer en meer op communicatie en certificatie van duurzame visserij. Eén van de resultaten was eind 2010 de start van het opstellen van het convenant, met finaal de ondertekening op 30 augustus 2011.

3. Praktische organisatie Task Force

Een lid van de Task Force meldt dat vanaf heden de Task Force een verderzetting zal zijn van de WGVV en dus een forum zal zijn om initiatieven op te volgen en nieuwe aan te brengen en te delegeren voor uitvoer. De frequentie van bijeenkomsten dient nog bepaald te worden. Een lid van de Task Force meldt ook dat Natuurpunt een project onder AS4 heeft ingediend om de organisatie van de Task Force financieel te ondersteunen. De goedkeuring van het project wordt nog afgewacht.

Een lid van de Task Force wijst op een groot project naar vermarkting bij een partner, een initiatief rond een SumWing voor mattenvisserij en vraagt of er een draagvlak is voor medewerking van een partner. De Task Force komt overeen dat alle initiatieven dienen te besproken worden in de TF, waarna met goedkeuring van die laatste concrete stappen naar realisatie (ook ev. onder promotorschap van een partner) kunnen gezet worden. Een lid van de Task Force vindt het positief om een partner te betrekken in de TF en hun voorstellen te bespreken in een groter kader (TF). Een lid van de Task Force merkt op dat de Task Force een goede rol kan spelen om de verschillende actoren in de visserijsector parallel naar een gemeenschappelijk doel te begeleiden. Hij wijst op het

bepalen van strategieën als rol van de Task Force, eerder dan dat er concrete uitwerkingen dienen besproken te worden. Wat financiering betreft, zijn er slechts beperkte middelen, want veel VAR dossiers zijn nog voorzien in 2012.

Een lid van de Task Force wijst ook op het belang om met de sector en de stakeholders naar de toekomst te kijken, gezien wat er allemaal op de visserij afkomt (ruimtelijke ordening, GVB ...). De Task Force kan een overkoepelende rol spelen in deze materies.

In verband met financiering rond de organisatie van de Task Force, meldt een lid van de Task Force dat de overheid niet geneigd is om financiering te voorzien voor vergaderingen. Een lid van de Task Force stelt voor om een partner later het woord te geven om hun project toe te lichten.

Een lid van de Task Force geeft meer uitleg specifiek over de stand van zaken betreffende het elektrisch vissen. De Belgische visserij vist niet alleen in de Noordzee, maar ook in de Westelijke Wateren. De uitzondering die toegestaan werd, was initieel enkel voor de Zuidelijke en Centrale Noordzee. Deze uitzondering dient jaarlijks herbekeken te worden. Deze uitzondering is voldoende voor de Nederlandse vloot, die voldoende quota heeft binnen deze zone. Op de decemberraad van 2010 gaf de Commissaris haar mondelinge toezegging om een ontheffing op het elektrisch vissen voor in de WW. Hiervoor werd echter nog geen schriftelijke bevestiging ontvangen. Hiervoor werd bijkomende wetenschappelijke informatie gevraagd. Deze werd voorzien door het een partner. Er is daarop ook al aangekaart dat kustlidstaten zouden moeten er bij betrokken worden. Een lid van de Task Force stelt vragen bij de publicatie van verschillende proefprojecten. Een lid van de Task Force antwoordt dat deze regelmatig in het infoblad van een partner verschenen. Een lid van de Task Force meldt dat één van de taken van de TF is om de zichtbaarheid van een duurzame visserij te vergroten. Een lid van de Task Force maakt de bedenking dat het moeilijk is om geteste duurzaamheidsmaatregelen op te leggen aan de sector. Een lid van de Task Force antwoordt dat het verhaal genuanceerder is, waarbij niet iedere toepassing in iedere visserijcampagne kan gebruikt worden. Een lid van de Task Force) geeft toelichting bij

het projectvoorstel onder AS4. Via het project TF Convenant wenst een partner middelen te bekomen om de ambities beschreven in het convenant uit te werken. Bijvoorbeeld rond mariene beschermde gebieden zien zij mogelijkheden om visserij en natuur parallel te laten lopen. Ook zou er gewerkt worden aan een betere communicatie naar de consument toe (oa website). Een lid van de Task Force meldt dat het project moet goedgekeurd worden door de Plaatselijke Groep en hij hoopt dat dit advies zal gevolgd worden door de overheid.

4. Doelstellingen convenant

Een lid van de Task Force wijst op het hoofdstuk "Toekomst voor de Vlaamse visserij" in het document. Als doelstelling kunnen op korte termijn de lopende dossiers van de WGVV verder gezet worden en kunnen de nieuw aangekondigde bekeken worden. Op lange termijn is er het realiseren van de visserij en het vissersvaartuig van de toekomst. Het moet ook een doelstelling zijn om ruchtbaarheid te geven aan dit initiatief.

Een lid van de Task Force wijst op de rol van de TF in de communicatie naar de consument toe. VLAM speelt hierin een rol. Hij verwijst in dit verband naar Colruyt en duurzaamheid. Het seizoensproducten initiatief van de VLAM werkt niet helemaal. Er is dus een certificering voor duurzaamheid nodig. Dat betekent ook dat er moet kunnen ingegrepen worden als er reders zijn die hun manier van werken niet wensen aan te passen. Er heerst algemeen het gevoel dat de duurzaamheidsboodschap vanuit de sector nog niet is overgekomen bij het publiek. Hans Polet meldt dat het project 'Valduvis' hierin ook een rol kan spelen.

Een lid van de Task Force stelt de vraag of VLAM ook betrokken dient te worden bij de TF. De vergadering meent dat VLAM kan betrokken worden bij de uitwerking eerder dan bij het strategische aspect. Er wordt bij het communicatieve luik gewezen op de belangrijke rol van Natuurpunt als ondersteunende factor. Certificering speelt in het communicatieve luik een belangrijke rol, ook als katalysator om de visserij verder te blijven verduurzamen. Er wordt op gewezen dat een vernauwing naar een duurzame sector gevaarlijk kan zijn, wegens te veel vaartuigen die uitgesloten worden. Een lid van de Task Force meldt de mogelijkheid om

duurzame visserijen via het GVB te belonen (wanneer AS1 vermindert wordt in het nieuwe EVMF). Een lid van de Task Force wijst op het risico dat er geen meerprijs zal betaald worden voor een label, eerder een lage prijs voor de niet-gelabelde vis.

5. Specifieke Projecten

Een lid van de Task Force verwijst naar een schema dat gebruikt wordt in de landbouwsector. Daarin werden verschillende WG opgericht (ruimte-juridisch-experten) waarna de uitvoering bepaald werd door het overkoepelende orgaan. Hij stelt voor om een dergelijk systeem voor de TF te hanteren, waarbij de TF een gemeenschappelijke visie formuleert en de detailwerking in de WG plaats vindt. Dit kan gebeuren aan de hand van de verschillende thema's geformuleerd in het convenant.

- R.O.

Een lid van de Task Force vraagt naar de timing om samen te zitten met de WG Ruimtelijke Ordening. Een lid van de Task Force geeft duiding bij het stappenplan tussen Vlaamse en federale overheid. In februari 2012 wordt er workshop georganiseerd rond Natura 2000 in Belgische wateren. Daarvoor dient best samen gezeten te worden om deze en buitenlandse gebieden in kaart te brengen en de reeds genomen acties te bespreken. Een lid van de Task Force kijkt voor een datum in oktober.

Een lid van de Task Force vermeldt het overleg in Bonn, waarbij vooral geleerd dient te worden hoe andere visserijen deze thematiek aanpakken.

- Technisch

Een lid van de Task Force geeft toelichting bij de resultaten van de recente testen met de Z.121. Een lid van de Task Force meldt dat verdere communicatie over de positieve resultaten nodig is.

Een lid van de Task Force vraagt of het mogelijk is om dergelijke aanpassingen uit te breiden voor de gehele vloot. Urbain Wintein antwoordt dat het mogelijk moet zijn om ten noorden van de 56° dergelijke aanpassingen te verplichten. Een lid van de Task Force meldt dat het mogelijk moet zijn om op basis van het partner-rapport de verschillende reders aan te moedigen dergelijke aanpassingen door te voeren.

Het technische luik zal opgenomen worden

in het CIVIS-project. Een samenkomst wordt geregeld in oktober

- Certificering

Een lid van de Task Force geeft toelichting bij het project 'Valduvis'. Het doel van het project is om te komen tot een scoresysteem waarbij verschillende elementen dienen geëvalueerd te worden. Dit zou gebeuren op basis van aanvoerbemonsteringen. Die dient ook als trigger te werken voor de 'minder duurzame' vaartuigen. Een lid van de Task Force meldt dat de sector moet betrokken worden bij het bepalen van dit scoresysteem. Een lid van de Task Force vreest dat een dergelijk systeem voor verdeeldheid zal zorgen binnen de vloot. Hans Polet meldt dat de sector moet durven kleur te bekennen over duurzaamheid en wat niet goed is. Een lid van de Task Force vindt dat het moet gezien worden als een uitbreiding op MSC. Een lid van de Task Force meldt dat het MSC-traject op dit moment bekeken wordt. Een lid van de Task Force vindt dat verder moet gekeken worden om MSC-certificatie te bekomen. Valduvis zal immers maar operationeel zijn – indien goedgekeurd – over twee jaar.

- Een lid van de Task Force stelt de vraag of het elektrisch vissen apart dient behandeld te worden of in de WG Technisch? De TF meent dat dit kan meegenomen worden onder CIVIS. Voor wat betreft verdere stappen, meldt een lid van de Task Force dat subsidie hiervoor moeilijk zou kunnen zijn, gezien het eigenlijk nog een uitzondering op een verboden visserij is.

- Qua diversificatie wordt het VESPAS project aangehaald en er wordt gewezen op de mislukking van twee nieuwkomers. Een lid van de Task Force vindt een opstart in 1 jaar tijd moeilijk. Een lid van de Task Force wijst op de blijvende kleinschaligheid van dit type visserij in de buurlanden. Een lid van de Task Force verdedigt een vervolgproject waarin de oorzaken van de mislukking zouden kunnen geanalyseerd worden.

6. Varia

- Een lid van de Task Force vraagt of het verslag voor publicatie geschikt is. De TF acht het raadzaam om het verslag eerst te laten goedkeuren door de leden van de TF.

- Een lid van de Task Force vraagt naar de frequentie van vergaderen. Een lid van de Task Force stelt voor om een volgend overleg

te organiseren na oktober, wanneer de verschillende WG samenkomen zijn. De volgende vergadering vindt plaats op 3 november 2011 om 10h. Er is de mogelijkheid om broodjes te voorzien. Nadien zal er eenmaal per kwartaal samengekomen worden.

Hierna wordt de vergadering gesloten.

Verslag van de Task Force Convenant van donderdag 3 november 2011 om 10h in de vergaderzaal van de Rederscentrale, Hendrik Baelskaai 25 te Oostende.

Aanwezig: Vertegenwoordiging Rederscentrale, Natuurpunt, Departement Landbouw en Visserij, Dienst Zeevisserij, SDVO en ILVO.

Verontschuldigd: Vertegenwoordiging Kabinet.

De vergadering wordt geopend en de aanwezigen worden verwelkomd.

1. Goedkeuring agenda 03/11/2011

Een lid van de Task Force vraagt STCW-F op de agenda te plaatsen. Een lid van de Task Force meldt dat dit eerst op het Paritair Comité zal besproken worden, alvorens dit op de TF te bespreken.

2. Verslag vorige vergadering 20/09/2011

Een lid van de Task Force vraagt wat er precies bedoeld wordt met het 'discardplan'. Een lid van de Task Force antwoordt dat er op de laatste WG Verantwoord Vissen het plan was om zo'n discardplan op te stellen.

Een lid van de Task Force meldt dat alle resultaten van de besproken onderzoeken beschikbaar zijn bij een partner.

3. Projectindiening AS4: stand van zaken

Een lid van de Task Force vermeldt het project ingediend onder AS4, met Natuurpunt als promotor en Rederscentrale als co-promotor. Er wordt duiding gegeven bij de financiering van het project (totaalkost 88.000 €). Een lid van de Task Force geeft duiding bij het projectidee, waarbij een verbetertraject voor de Belgische visserij zou opgesteld worden (voor oa de bestanden van de doelsoorten). Het verbetertraject zou dan ook gecommuniceerd worden via onder andere een communicatie evenement. Een lid van de Task Force meldt dat de Belgische visserij heel complex is. Een verbetertraject per doelsoort is in een gemengde visserij niet evident. Een lid van de Task Force vindt dat een verbetertraject meer zou moeten omvatten dan louter de doelsoorten. Uiteindelijk zijn alle acties die beschreven worden in het convenant reeds onderdeel van een verbetertraject. Een lid van de Task Force bevestigt dit en meldt dat bij de verschillende termijnen waarvan sprake in het convenant, nog specifiekere acties kunnen toegevoegd worden. Een lid van

de Task Force vindt dat er reeds heel wat partners constructief bezig zijn binnen de visserij en vraagt zich af of er nog nood is aan een bijkomend verbetertraject.

Een lid van de Task Force verwijst naar een voorlopig verslag van de PG van AS4 en meldt dat voor goedkeuring er een ondertekening nodig is dat alle partners van het convenant akkoord gaan met het projectvoorstel. Hij vindt het moeilijk te verdedigen dat de loonkost van Natuurpunt door FIVA gedragen worden, gezien de recentste besparingen die de Vlaamse Overheid dient door te voeren. Een lid van de Task Force meldt dat het de eerste maal is dat alle partners aan tafel zitten. Het is belangrijk dat Natuurpunt de mogelijkheden krijgt om dit proces te blijven opvolgen. Een lid van de Task Force meldt dat een partner dit argument ondersteunt.

Een lid van de Task Force meent dat Natuurpunt een onafhankelijke partner moet blijven die als klankbord fungeert. Om deze redenen wordt er beter uitgekeken naar een andere financieringsbron dan het EVF. Gezien de meeste doelstellingen van het project reeds naar gestreefd worden door de sector en de stakeholders, wordt de meerwaarde van Natuurpunt in dit proces in vraag gesteld. Dergelijke financieringen voor lonen is niet te verdedigen binnen de Vlaamse Overheid. Een lid van de Task Force antwoordt dat Natuurpunt een grotere rol wil spelen dan enkel een klankbord. Zij wil een proactieve rol spelen binnen het verduurzamingstraject van de Vlaamse visserij.

Een lid van de Task Force vraagt of het projectvoorstel eventueel kan aansluiten bij het project Valduvis. Een lid van de Task Force antwoordt dat de budgetten van Valduvis reeds krap berekend zijn en er binnen het project geen financiële ruimte is.

Een lid van de Task Force meent dat het belangrijk is dat alle partners erover nadenken hoe het project kan aangepast worden om toch aanvaard te worden door de overheid. Een lid van de Task Force vreest dat het een

inventieve oplossing zal moeten zijn. Eventueel kan gekeken worden om binnen een ander project een opdracht aan Natuurpunt te geven. Een lid van de Task Force refereert naar het Nederlands voorbeeld, waar het een soortgelijk project onder AS4 is goedgekeurd. Een lid van de Task Force denkt dat het project misschien kan goedgekeurd worden, indien er meer aandacht gaat naar communicatie ipv lonen. Een lid van de Task Force zal kijken om het projectvoorstel in die zin aan te passen.

4. WG Ruimtelijke Ordening

Een lid van de Task Force rapporteert uit de WG Ruimtelijke Ordening. Er werd een overzicht gegeven van alle projecten die momenteel dreigen een impact te hebben op visgronden. Hij stelt voor om proactief naar buiten te komen met een gedetailleerd overzicht van alle belangrijke actieve visgronden. Een lid van de Task Force steunt dit voorstel en vindt dat gemakkelijk zou kunnen aangetoond worden welke zones niet belangrijk zijn.

Een lid van de Task Force vreest dat dergelijke informatie negatief zal gebruikt worden en er nog meer visgronden geïsoleerd zullen worden. Een lid van de Task Force antwoordt dat – indien dit effectief zo is – dit moet genoteerd worden en overgemaakt aan de bevoegde instanties. Een lid van de Task Force verwijst naar oa de inplanting van de East Anglia Wind Farm en het MCZ-project. Er zal door een partner nagegaan worden wat er precies met de input van de visserij gebeurt is. Een lid van de Task Force vult aan dat de visserij telkens te laat betrokken wordt. Er moet gestreefd worden om betrokken te worden bij het aanduiden van de zones.

Een lid van de Task Force meldt een gerucht dat sleeptuigen gebannen zouden worden uit Belgische N2000-gebieden. Een lid van de Task Force geeft aan dat het convenant als communicatiedocument kan dienen om de duurzaamheid van de Belgische visserij aan te tonen en zo sleepnetvisserij onder bepaalde omstandigheden in mariene beschermde gebieden toe te laten. Een lid van de Task Force bevestigt dat een soortgelijk convenant het imago van de landbouw bevorderde en er met een realistischere blik gekeken wordt naar deze sector. Een lid van de Task Force antwoordt dat het convenant er niet mag voor zorgen dat er op de lauweren gerust wordt. Het blijft een

continue zoektocht naar verduurzaming van de visserij. Een lid van de Task Force bevestigt het actiepunt om de Belgische visserij gedetailleerd in kaart te brengen.

Een lid van de Task Force vermeldt een publicatie van kustbeheer. Een lid van de Task Force meldt dat deze publicatie kan besproken worden op een volgende WG Ruimtelijke Ordening begin januari.

5. CIVIS

Een lid van de Task Force meldt dat het verslag van de betreffende vergadering van 26 oktober nog aan de leden van de TF zal bezorgd worden.

- Elektrisch vissen

Het projectvoorstel zal herwerkt worden door een partner. Een selectieprocedure om de deelnemende vaartuigen te bepalen moet nog opgestart worden. Een lid van de Task Force vult aan dat er sowieso wetenschappelijke opvolging zal zijn. Een lid van de Task Force vult aan dat er nog steeds geen schriftelijke bevestiging is van de Europese Commissie. Voor de NZ is er evenwel geen probleem. Hij vermeldt een probleem met de visnamigheid, zijnde zou het vistuig te efficiënt zijn voor de tongvisserij. Hij denkt dat het vistuig zodanig efficiënt is, dat er geen subsidie kan voorzien worden. Een lid van de Task Force meldt dat een rapport over de pulsvisserij in de maak is. Dit bespreekt voornamelijk de brandstofreductie en de bodemberoering, niet de visnamigheid. Een lid van de Task Force antwoordt dat de resultaten van de Nederlandse visserij niet zomaar van toepassing zijn op de Belgische visserij. Een lid van de Task Force bevestigt dat het vissen in dieper water (zoals in de WW) nog niet onderzocht is.

- Ecoroll Beam

Een lid van de Task Force geeft duiding bij dit vistuig. Er zijn heel wat positieve vaststellingen door de reders die dit vistuig uittesten. Een partner zal een projectvoorstel uitwerken. Een lid van de Task Force vult aan dat een partner onderwateropnames zal voorzien.

- AquaPlanning Gear

Een lid van de Task Force meldt dat voor dit vistuig reeds een patent is aangevraagd.

Hierdoor wordt het moeilijk om nog een project te voorzien. De evolutie van dit vistuig zal onder CIVIS opgevolgd worden.

- **Aanpassing in de netten (Z.121)**
Er zal gekeken worden binnen een partner om aan de overheid te adviseren in bepaalde visgebieden deze aanpassingen te verplichten.
- Een lid van de Task Force vermeldt de CIVIS Workshop op 29/12/2011.

6. Onderwijs

Een lid van de Task Force meldt dat dit ook een thema is in het convenant en geeft een overzicht van de verschillende fora waarop deze materie besproken wordt. Binnen deze fora zal er ingespeeld worden op het duurzaamheidsaspect binnen het visserij-onderwijs.

Ten slotte wordt vermeld dat het belangrijk is om het beroep van visser te promoten. Er zal gekeken worden om hiervoor acties te ondernemen.

7. Varia

Er worden geen extra punten aangehaald.

8. Volgende datum

Er wordt gekeken voor een volgend overleg in februari 2012.

Hierna wordt de vergadering gesloten.

Verslag van de Task Force Convenant van donderdag 23 februari 2011 om 10h in de vergaderzaal van een partner, Hendrik Baelskaai 25 te Oostende.

Aanwezig: Vertegenwoordiging Rederscentrale, ILVO en Dienst Zeevisserij.

Verontschuldigd: Vertegenwoordiging Kabinet, Natuurpunt en Departement Landbouw en Visserij, SDVO.

De voorzitter opent de vergadering en verwelkomt de aanwezigen.

1. Goedkeuring agenda 23/02/2012

Een lid van de Task Force vraagt om ook de concrete acties in kader van het verbetertraject te bespreken. Hierna wordt de agenda goedgekeurd.

2. Verslag vorige vergadering 03/11/2011

Het verslag van de Task Force van 3 november 2011 wordt zonder opmerkingen goedgekeurd.

3. Projectindiening AS4: stand van zaken

Een lid van de Task Force meldt dat twee leden van de Task Force verontschuldigd zijn. Wel was er op 22 februari een voorbereidende vergadering tussen Een partner, het Departement en de Een partner. Vooraf had ook een lid van de Task Force een insteek gegeven vanuit een partner. Een lid van de Task Force vermeldt de deadline van 15/3 om in te dienen. Een partner zou promotor worden van het project, waarbij administratieve kosten voor de organisatie van de TF ingebracht worden. NP zou als copromotor fungeren en zal de steun aanwenden. Er wordt ook de vraag gesteld aan het een partner om als copromotor op te treden. Er wordt nog contact opgenomen met de PG om de opbouw van de eigen inbreng te verduidelijken.

"Vistraject" werd als projectnaam weerhouden.

Vanuit de voorbereidende vergadering is er nog de vraag aan het een partner naar een stand van zaken met het uitschrijven van een duurzaamheidstoets, meer specifiek planning in tijd en kostprijs qua urenbesteding. Een lid van de Task Force verwijst naar de duurzaamheidsladder in het VALDUVIS project waarbij de Belgische visserij er veel beter zal uitkomen dan in de Nederlandse viswijzer. Wat een duurzaamheidstoets betreft, meldt hij dat de huidige toets al OK is voor de Een partner. Een

lid van de Task Force stelt dat dan enkel nog moet bevestigd worden dat de bestaande versie bruikbaar is binnen Vistraject.

Verder wordt de intentie meegegeven dat de projectpersoon van NP een verbetertraject zal uitschrijven met referentie naar de duurzaamheidstoets en Valduvis op basis van de verslagen van de werkgroep. Het vertrekpunt van dit verbetertraject wordt 1 april 2012 met een omschrijven van de stand van zaken op dit moment en de reeds gedane inspanningen. Dit alles zal enkel gebeuren op basis van door de TF goedgekeurde WG-verslagen. Een lid van de Task Force stelt voor om hiervoor de duurzaamheidsladder te gebruiken. De verdere finetuning van de aanvraag wordt normaal gezien verwacht tegen 2 maart.

Een lid van de Task Force vraagt naar de projectbegroting van "Vistraject". Een lid van de Task Force meldt dat er 55.000 € gebudgetteerd is, waarvan momenteel 36,5% EVF-steun gevraagd wordt en 10% FIVA. Er wordt 15% eigen inbreng voorzien en de overige 38,5% dient nog toegewezen te worden.

4. WG Ruimtelijke Ordening

Een lid van de Task Force rapporteert uit de WG Ruimtelijke Ordening. De belangrijkste zaken die aan bod kwamen waren:

- de VIBEG-akkoorden voor de NL N2000-kustgebieden.
- De stakeholderrondvraag die nog komende is rond de Belgische N2000 gebieden.
- Input vanuit het EEN PARTNER, het Departement en de Een partner rond de Marine Strategy Framework Directive.
- Het initiatief om een overzicht te maken van alle Belgische visgronden

Een lid van de Task Force meldt dat het uiteindelijke doel van deze WG is om te komen tot een overzicht van gebieden die gereserveerd dienen te worden voor de Belgische visserij, op basis van ecologische en economische aspecten.

Een lid van de Task Force vraagt ivm de wetge-

ving rond windmolenparken en de mogelijkheden voor visserij of experimenten, of er evolutie is onder de nieuwe federale regering. Een lid van de Task Force geeft mee dat de Dienst dit ondersteunt.

Een lid van de Task Force vermeldt dat hij een schrijven heeft ontvangen over een Frans N2000-gebieden aan de grens. Een lid van de Task Force vraagt naar gekende maatregelen binnen dit gebied. Een lid van de Task Force antwoordt dat deze nog niet gekend zijn. Een lid van de Task Force vermeldt de mogelijkheid om Antony Viera rond deze materie te contacteren.

5. CIVIS

Een lid van de Task Force overloopt het verslag van de WG CIVIS. De belangrijkste zaken die aan bod kwamen waren:

- Stand van zaken rond het elektrisch vissen.
- Stand van zaken rond de EcoRoll en het AquaPlanning Gear.
- Selectiviteit

Een lid van de Task Force vraagt naar het AquaPlanning Gear. Een lid van de Task Force antwoordt dat dit werd opgenomen in een groter project rond aanpassingen aan het vleugeltuig.

Een lid van de Task Force meldt dat de Ecoroll wordt opgenomen in een vleugeltuigproject. Hij vermeldt ook een vraag van een reder over een vierkante kettingmat dat daarin kan worden meegenomen. Johan Hennaert wijst ook op een vierkant net en vraagt of de testen op de Z.525 daar iets mee te maken hebben. Een lid van de Task Force antwoordt dat de ervaring bij het elektrisch vissen voordelen aantoonde, die inderdaad best verder uitgetest worden. Urbain Wintein denkt dat er juist meer verbruikt zal worden door het gebruik van een vierkant net.

Rond het elektrisch vissen, vermeldt een lid van de Task Force dat de RvB van een partner vragen heeft over het meer vangen. Dit is mogelijk enkel door het veranderen van visgronden. Er is al gekend dat elektrisch vissen negatief is voor kabeljauw en dat er 50% minder schol gevangen wordt. Elektrisch vissen is dus een pure tongvisserij. Het is belangrijk dat de Belgische boomkor beschermd wordt tov de Nederland-

se want Belgen strelen de bodem terwijl Nederlanders er door gaan.

Rond selectiviteit meldt een lid van de Task Force dat aan de Dienst de samengebrachte ideeën van een lid van de Task Force en hemzelf bezorgd zijn. Er zijn verschillende proefreizen met de Belgica gepland. Een lid van de Task Force vraagt of dit ook aan de TF kan bezorgd worden en aan een partner voor een overzicht in het infoblad. Hij vermeldt het feit dat er op dit moment door de sector gekeken wordt om grote mazen in de rug te verplichten. Hier rond zal dan ook een persbericht uitgebracht worden bij implementatie. Een reder vermeldt het vangstverlies van verkoopbare ponsen en schelvis door verschillende aanpassingen tv selectief vissen.

Een lid van de Task Force vermeldt nieuwe testen in mei met trilveren. Ook is er een nieuw Nederlands projectidee waarvoor medewerking aan het EEN PARTNER is gevraagd, maar de aanvragers willen nog geen detail geven. Een reder vraagt naar het gebruik van de Jetstream. Een lid van de Task Force antwoordt dat hierrond al testen geweest zijn, maar dat deze geen succes kenden (oa door bodembeschadiging). Urbain Wintein wijst op het feit dat natuurlijke elementen zoals storm ook voor bodembeoering zorgen.

Een lid van de Task Force vermeldt de vraag van een reder om met Nederlandse vaartuigen te pulsvissen in de WW. Een lid van de Task Force stelt dat de een partner hier een negatief advies over heeft gegeven. Een lid van de Task Force vermeldt twee doctoraatsonderzoeken rond pulsvissen waarvoor het EEN PARTNER heeft aangeboden om ze aan de Europese Commissie te gaan voorstellen.

Een lid van de Task Force vraagt ook nog naar het vergunningsprincipe in Nederland. Een lid van de Task Force meldt dat hij vastgesteld heeft dat er wetenschappelijke voorwaarden zijn. Een andere voorwaarde is dat de vangstcapaciteit niet mag verhoogd worden. Verder verwijst hij naar een EEN PARTNER document waarin een CPUE-verhoging vermeld wordt. Hij stelt dan ook de vraag waarom er niet een stap wordt overgeslagen en concreter naar het trilprincipe wordt gekeken.

6. Onderwijs

Een lid van de Task Force geeft het overzicht uit de WG, waar de doelstellingen zijn uitgebreid van de opvolging van het VBB-principe naar de opvolging van het convenant. Hij wijst ook op de intentie van een partner om een persbericht uit te geven ter promotie van het visserijonderwijs.

Een lid van de Task Force vraagt naar een stand van zaken rond het opleidingsvaartuig. Een lid van de Task Force antwoordt dat een visiedocument van de Een partner is overgemaakt aan de Provincie, waarvan details in het infoblad van februari kunnen worden terug gevonden. Het financiële aspect blijft het pijnpunt. Een lid van de Task Force stelt voor om te bekijken of in dit verband niet kan worden samengewerkt met Nederland.

Rond VBB, wordt bevestigd dat ieder bemanningslid een Basic Safety training nodig heeft om mee te mogen varen. Een lid van de Task Force wijst er op dat dit maar 1 jaar geldig is voor de jeugd. Een lid van de Task Force stelt dat een vraag daarover kan worden meegenomen naar FOD Mobiliteit. Mits de uitbreiding met de modules ongevallen op zee en milieu, is het geldig voor de duur van het VBB. Een lid van de Task Force meldt dat wetenschappers hun eigen veiligheidsopleidingen hebben.

Een lid van de Task Force meldt het gerucht dat leerlingen stage lopen op Franse vaartuigen. Een lid van de Task Force meldt dat er normaal gezien beter zou gecommuniceerd worden naar de sector toe ivm de stages. Dit zal opgevolgd worden in de volgende WG.

7. Varia

Een lid van de Task Force vraagt naar concrete acties ivm het convenant. Delhaize wordt volgens een lid van de Task Force nerveus. Een lid van de Task Force vraagt of het EEN PARTNER en NP Delhaize niet kunnen overtuigen. Een lid van de Task Force meldt dat Delhaize SDN zal volgen. SDN heeft wel oren om Belgische vis in het oranje te plaatsen, mits het kunnen voorleggen van een verbetertraject. Hij wijst op het feit dat het convenant geen dode letter mag worden.

Een lid van de Task Force vraagt naar het gebruik van de Flumetank in Boulogne voor eco-

roll testen. Er wordt geantwoord dat een lid van de Task Force op dit moment bezig is om een schaalmodel te maken dat daar kan getest worden. Een lid van de Task Force stelt voor om daarover informatie te laten bezorgen aan de TF.

8. Volgende datum

Een volgende TF wordt georganiseerd op 3 mei.

Hierna wordt de vergadering gesloten.

Verslag van de Task Force Convenant van donderdag 3 mei 2011 om 14h in de vergaderzaal van de Rederscentrale, Hendrik Baelskaai 25 te Oostende.

Aanwezig: Vertegenwoordiging Rederscentrale, ILVO en Dienst Zeevisserij, Natuurpunt.

Verontschuldigd: Vertegenwoordiging Kabinet, Departement Landbouw en Visserij, SDVO.

De voorzitter opent de vergadering en verwelkomt de aanwezigen.

1. Goedkeuring agenda 03/05/2012

De agenda wordt zonder opmerkingen goedgekeurd.

2. Verslag vorige vergadering 23/02/2012

Het verslag van de Task Force van 23 februari 2012 wordt zonder opmerkingen goedgekeurd.

3. Project AS4: 'Vistraject'

Een lid van de Task Force meldt dat het project 'Vistraject' is goedgekeurd door de Plaatselijke Groep. Hiervan werd wel nog geen schriftelijke bevestiging bekomen. De totaalcost van het project bedraagt 53.450€, waarvan € 19.509,25 door het EVF gedragen wordt, € 20.578,25 door een partner, € 5.002 door het een partner, € 3.352 door Natuurpunt en € 5.009 door een partner. Een lid van de Task Force vraagt en krijgt bevestiging dat deze bedragen met goedkeuring van een lid van de Task Force bepaald werden.

Het project loopt van 1 mei 2012 tot 30 november 2013.

a) Planning

In verband met planning van projecten op basis van het convenant, verwijst een lid van de Task Force naar de verschillende WG die reeds bestaan binnen het convenant. De belangrijkste projecten zijn in de nabije toekomst:

- opstellen van het verbetertraject en de duurzaamheidstoets. Natuurpunt zal hierin een eerste insteek voorzien, gebaseerd op de vorige verslagen van de WG'en en de TF.
- Opvolging Valduvis
- Organisatie event '1 jaar convenant'

b) Uitvoering

Een lid van de Task Force geeft een PPT (zie bijlage)

Belangrijkste aandachtspunten zijn:

- de unieke samenwerking tussen sector, wetenschap, beleid en NGO.
- Doelstelling van het project: Transitie naar een duurzame visserij ondersteunen
- o Via verduurzaming, het erkennen van duurzaamheid en het communiceren rond duurzaamheid (subdoelstellingen)
- De verschillende fases doorheen het project

Een lid van de Task Force vraagt bijkomende uitleg over het opstellen van een duurzaamheidstoets en in welke mate deze verschilt met de huidige toets in kader van het al dan niet goedkeuren van projecten. Een lid van de Task Force verwijst naar de NL viswijzer. Een partner wil specifiek een duurzaamheidsladder opstellen met aandacht voor de Belgische visserij. Deze duurzaamheidsladder zou een focus hebben op de vissoort en op vaartuigniveau. De huidige duurzaamheidstoets is niet slecht, maar het probleem is dat er geen quantificatie tegenover staat.

Een reder vraagt bijkomende uitleg over Valduvis. Een lid van de Task Force antwoordt dat het de bedoeling is om per vissoort een bepaalde ster te gaan opstellen en dit per vaartuig en per aanlanding. De modaliteiten van een dergelijke beoordeling zal opgesteld worden adhv benchmarking met andere labels en met input van vissers (visserscafés). Een lid van de Task Force vraagt hoe dit gecommuniceerd zal worden. Een lid van de Task Force antwoordt dat het de bedoeling is om dit op de veilklok te vermelden. Een lid van de Task Force antwoordt dat in dat geval de kopers ook moeten ingelicht worden over Valduvis.

Een lid van de Task Force vraagt naar een timing voor het verbetertraject. Een lid van de Task Force antwoordt dat in juni 2012 een eerste insteek kan verwacht worden. Een lid van de Task Force vermeldt ook de vraag van de PG om na zes maanden een voortgangsevaluatie over te maken. Er wordt gemeld dat het verbetertraject hiervoor kan dienen. Een lid van de Task Force stelt voor om 2006 als referentiepunt te nemen, gezien er toen een grootscha-

lig (Europees) onderzoek gevoerd werd rond visserij. Een lid van de Task Force vindt dat de link met het verleden niet mag ontbreken, om te erkennen wat er reeds allemaal gebeurd is rond duurzaamheid. Een lid van de Task Force vindt een referentie naar het verleden goed, maar wil toch benadrukken dat de toekomstvisie in dat verbetertraject duidelijk naar voor moet komen. Er wordt bevestigd dat er binnen het document aandacht moet zijn voor de drie pijlers van duurzaamheid.

Een lid van de Task Force deelt mee dat het belangrijk is om als sector vooruit te gaan en dat men waakzaam moet zijn om geen vaartuigen uit te sluiten. Een lid van de Task Force vindt ook dat de hele groep vooruit moet gaan, maar vreest dat zonder dergelijke initiatieven/verplichtingen, er te veel individuen niet mee zullen stappen in deze vooruitgang.

4. Planning WG

Een lid van de Task Force geeft een overzicht van de recentste evoluties.

- CIVIS
 - Pulswest: een partner ontving nog geen goedkeuring van het ingediende project. De verschillende twijfels rond pulsvisserij worden door de aanwezigen meegegeven:
- Beschadigde vis
- Vissen in broedkamers?
- Vissen met te hoge pulsen (en eventueel met wekkerkettingen ervoor)
 - Selectiviteit:

Een lid van de Task Force meldt dat over dit initiatief tot grote mazen in de rug een persbericht zal verschijnen (deadline halverwege mei) vanuit een partner. Een lid van de Task Force bevestigt dat de verplichting tot grote mazen in de rug in voorbereiding is. Voor de boomkor zal dit 300mm bedragen, voor de plankenvisserij (conform het voorstel van de NWWRAC) 110mm over de gehele lengte van de netten. Vanaf 1 juli 2013 zou dit besluit van kracht zijn.

Er wordt door een lid van de Task Force en een lid van de Task Force duiding gegeven over welke ongewenste bijvangsten hiermee gereduceerd kunnen worden (wijting, schelvis en kabeljauw).

Een lid van de Task Force vraagt of het persbericht in het kader van het convenant zal

gelanceerd worden. Een lid van de Task Force bevestigt dit.

- Ecoroll
Er wordt besloten dat een partner rond dit projectvoorstel geen verdere acties zullen ondernomen worden, tot er meer duidelijkheid is welke rol een partner hierin zal opnemen.

- MSC
Een lid van de Task Force vraagt of de Belgische duurzaamheidsladder niet voldoende is. Er komt immers veel kritiek op MSC.

- WG Ruimtelijke Ordening
 - Nederland: De stappen die een partner reeds heeft ondernomen in kader van N2000 in de kustgebieden worden overlopen. Een lid van de Task Force vermeldt dat vanuit een partner gemeld werd dat het niet wenselijk één bepaalde visserij (puls) te gaan favoriseren tov andere sleepnetvisserijen.
 - VK: De contacten tussen een partner en Crown Estate worden vermeld.
 - Denemarken: een lid van de Task Force vermeldt de vraag naar VMS-gegevens in Deense wateren.
 - Een lid van de Task Force vermeldt het onderzoek MESMA, een onderzoek naar de input van visserij-stakeholders in het N2000-proces in Belgische wateren.
 - Een lid van de Task Force herhaalt zijn vraag om het idee van visakkers te onderzoeken. Een lid van de Task Force meldt hierover dat hij daar een dubbel gevoel bij heeft. Een lid van de Task Force meldt dat hij plannen heeft om adhv VMS-gegevens de belangrijkste visgronden van de Belgische visserij in kaart te brengen.
- WG Opleidingen
Een lid van de Task Force rapporteert uit de WG bijeenkomst van 20 april. Voor de opleiding schipper/stuurman zijn nog zes kandidaten die de opleiding volgen. De opleiding Motorist 751kW wordt in het najaar georganiseerd.

Een partner verstuurde in april een persbericht ter promotie van het vissersberoep. Volgens Jan Denys van het MIM had dit reeds positieve effecten op het aantal inschrijvingen.

5. Communicatie

Rond communicatie wordt het geplande persbericht van een partner rond grote mazen herhaald.

Een lid van de Task Force vraagt naar ideeën voor een event rond '1 jaar covenant'. Op 7 augustus zal op een nieuwe TF volgende ideeën verder onderzocht worden: schip van de toekomst- visser van de toekomst - vloot van de toekomst.

Op dit evenement zouden in eerste instantie de partners van de visserij uitgenodigd. Na afloop van het project kan dan een grootschaliger persmoment ingelast worden.

6. Varia

- Een lid van de Task Force vraagt om een medewerker van een partner ook uit te nodigen op de TF. Zij zal het Valduvis-project coördineren. De leden van de TF antwoorden bevestigend.
- Een lid van de Task Force vraagt aan een partner om een oplistings te maken van alle negatieve aspecten van de boomkor, waaraan dan kan gewerkt worden om het negatieve imago van de boomkor weg te werken.
- Een lid van de Task Force vraagt naar de stand van zaken rond de discard-atlas. Een lid van de Task Force antwoordt dat vanaf 1 augustus een medewerker van een partner daar aan zal werken.

7. Datum volgende vergadering

7 augustus 2012 om 14u in de vergaderzaal van de Rederscentrale.

Verslag van de Task Force Convenant van dinsdag 7 augustus 2012 om 14h in de vergaderzaal van de Rederscentrale, Hendrik Baelskaai 25 te Oostende.

Aanwezig: Vertegenwoordiging Rederscentrale, Natuurpunt, Departement Landbouw en Visserij, Dienst Zeevisserij en ILVO.

Verontschuldigd: Vertegenwoordiging Kabinet en SDVO.

De vergadering wordt geopend en de aanwezigen worden verwelkomd.

1. Goedkeuring agenda 03/05/2012

De agenda wordt zonder opmerkingen goedgekeurd.

2. Verslag vorige vergadering 23/02/2012

Een lid van de Task Force vraagt naar het onderscheid tussen de duurzaamheidstoets en – ladder. Hij wijst op de bedoeling om een echte duurzaamheidstoets te hebben voor de projecten. Een lid van de Task Force licht toe dat de duurzaamheidsladder een variant moet worden op de Nederlands georiënteerde ‘goede viswijzer’. Bij de huidige duurzaamheidstoets is er volgens een lid van de Task Force ruimte voor interpretatie en hij wijst op het risico om dit te verliezen bij een eventuele aanpassing. Een lid van de Task Force meldt dat de middelen zullen verminderen en dus zal er een keuzepincipe nodig zijn.

In verband met het nieuwe operationeel programma, meldt een lid van de Task Force dat een SWOT analyse klaar is en dat eind september de beleidskeuzes moeten gemaakt worden. Hij stelt voor om snel samen zitten met de stakeholders te regelen om het OP te bespreken. In verband met de verplichting tot grote mazen in de rug, worden de data overlopen:

- 1 oktober 2012 voor plankenvisserij
- 1 juni 2013 voor boomkorvisserij

Het verslag van de Task Force van 3 mei 2012 wordt zonder opmerkingen goedgekeurd.

3. Project AS4: ‘Vistraject’

Een lid van de Task Force geeft duiding bij de stand van zaken rond het administratieve gedeelte van dit project en verwijst naar de goedkeuring door de PG die is meegestuurd met de uitnodiging voor deze vergadering. Een vraag

over Vlaamse cofinanciering is beantwoord op 25 juli door een partner:

- De vastlegging is verzonden naar de bevoegde Dienst. Notificatie zal worden geregeld bij terugkeer.
- Bij indiening van de vordering door de promotor en een communicatieplan kan een voorschot van € 16.462,60 gestort worden.
- Na rechtvaardiging van de 1e schijf, kan een uitbetaling van € 4.115,65 volgen.

Een 1e EVF uitbetaling gebeurt normaal gezien rond het moment van de 2e schijf Vlaamse cofinanciering en de 2e EVF volgt bij de afhandeling van het project. Er wordt ook gewezen op de voortgangsevaluatie gevraagd door de PG. Een lid van de Task Force bevestigt dat dit tegen 3 september is.

Een lid van de Task Force vermeldt de duiding die gevraagd werd door de PG bij de presentatie van het project. Hij bevestigt dat de PG van mening is dat er ook voor een vervolg of verlenging van ‘Vistraject’ ruimte in het budget zou zijn.

4. Presentatie ontwerp verbetertraject

Een lid van de Task Force geeft een presentatie betreffende het verbetertraject.

Hierin wordt het FIP (Fisheries Improvement Program) beschreven en een eventueel stappenplan voorgesteld indien de Belgische visserij voor een dergelijk programma zou inschrijven. Op het evenement voor 1 jaar convenant zal een voorstel geformuleerd worden met het verbetertraject voor de Belgische visserij. Daarin zal een analyse van de huidige situatie worden opgenomen. Belangrijke bijkomende opmerkingen zijn:

- MSC accreditering wordt gevraagd, maar alternatieve duurzaamheidsomschrijvingen worden ook aanvaard.
- De ‘stakeholder mapping’ kan samen vallen met dezelfde vereiste binnen het VALDUVIS project.
- Het LARA (VIRA) concept kan als basis worden gebruikt.

Een lid van de Task Force geeft verder duiding bij de duurzaamheidsmatrix. Dit zal een vertrekpunt zijn wat duurzaamheid voor de visserij inhoudt. Binnen de parameters van de matrix dient dan het ondersteunende cijfermateriaal verzameld worden. Deze parameters dienen afgesteld te worden op VALDUVIS.

De vertegenwoordiging van de visserij bevestigt dat dergelijke matrix moeilijk op te stellen is voor de visserij gezien het volatiele karakter van de belangrijkste parameters (prijs, gasolie)

Een lid van de Task Force stelt zich vragen bij de recente prijsevolutie van de visproducten. Een lagere prijs is meestal indicator voor een lagere vraag. Dit is echter niet zo. Daarentegen valt het grote verschil op bij de prijzen op de veiling en deze in de winkel.

Een lid van de Task Force geeft aan dat volgens het GMO de zelfvoorzieningsgraad in Europa omhoog moet. Een lid van de Task Force vult aan dat de invoertaxen voor exotische vissoorten een probleem vormen. Een lid van de Task Force antwoordt dat de EC daar nu stappen zal voor ondernemen.

Een lid van de Task Force vraagt hoe het verbetertraject nu zal opgenomen worden in het voortgangsrapport (cfr. PG). Een lid van de Task Force zal dit samen met een lid van de Task Force afstemmen.

Een lid van de Task Force vindt het verwarrend dat naast het eventuele FIP en VALDUVIS er ook gekeken wordt om MSC in het verbetertraject op te nemen. Hij vindt dat VALDUVIS meer op de voorgrond moet komen. Een lid van de Task Force antwoordt dat MSC noodzakelijk kan zijn om markttoegang te creëren. Een lid van de Task Force vult aan dat Delhaize reeds enthousiast is voor het FIP. Een lid van de Task Force wijst erop dat in 2011 er door de Belgische vloot geen enkel bestand overbevist is. Het gegeven dat de regelgeving wordt nageleefd moet ook opgenomen worden in de duurzaamheidsmatrix.

5. Feedback WG Ruimtelijke Ordening & CIVIS

Een lid van de Task Force overloopt de verslagen van beide werkgroepen (zie bijlage). Het opvolgen van de evolutie rond pulsvisserij verdient blijvende aandacht. Er wordt overeenge-

komen dat onder het convenant enkel wordt vermeld dat Vlaamse vissers willen meewerken aan impactanalyses van elektrische visserij.

Rond de discard problematiek bevestigt een lid van de Task Force dat de scheiding van tong en schol een prioriteit is voor een partner. Bij de vraag van een lid van de Task Force naar de beschikbaarheid van gegevens over overleving bij teruggooi vermeldt een lid van de Task Force een rapport in dat verband dat recentelijk is opgemaakt voor de overheid.

6. Actiepunten

Besproken onder andere agendapunten

7. Organisatie 'Eén jaar convenant'

Een lid van de Task Force geeft duiding bij het programma van de VLAM dat start om 11.00 uur op 5 september. Eerst komt het convenant aan bod, daarna de praktische toepassing er van op de pladijvisserij. Vanuit de sector zal een presentatie van een 10-tal minuten gevraagd worden, waarna Kris Peeters zijn beleidsvisie rond duurzaamheid zal bespreken. Dan wordt gedurende een half uur gefocust op pladijs. Om 14h wordt er afgesloten na een netwerking gelegenheid.

Er wordt gevraagd of er vanuit CIVIS filmmateriaal ter beschikking zal gesteld worden. Een lid van de Task Force antwoordt een partner hiervoor nog geschikt materiaal heeft. (een lid van de Task Force spreekt af met VLAM om de nodige faciliteiten te voorzien). Een lid van de Task Force, een lid van de Task Force en een lid van de Task Force spreken verder op 30 augustus af om de inhoud van de presentaties voor te bereiden.

8. Volgende vergadering

Wordt later bepaald.

Verslag van de Task Force Convenant van dinsdag 6 november 2012 om 14h in de vergaderzaal van de Rederscentrale, Hendrik Baelskaai 25 te Oostende.

Aanwezig: Vertegenwoordiging Rederscentrale, SDVO, Departement Landbouw en Visserij, Dienst Zeevisserij, Natuurpunt en ILVO, FOD Leefmilieu.

Verontschuldigd: Vertegenwoordiging Kabinet.

De voorzitter opent de vergadering en verwelkomt de aanwezigen.

1. Goedkeuring agenda 06/11/2012

De agenda wordt zonder opmerkingen goedgekeurd.

2. Verslag vorige vergadering 07/08/2012

Het verslag van de Task Force van 7 augustus wordt zonder opmerkingen goedgekeurd.

3. Project AS4: 'Vistraject'

Een lid van de Task Force verwijst onder dit agendapunt naar het verslag van de vorige vergadering. Hij vermeldt de verontschuldiging van een lid van de Task Force die in naam van een partner uitvoerder is van dit project.

Een lid van de Task Force verwijst naar het informatieblad van een partner en de oproep die gelanceerd werd om reders en vissers te laten aanmelden om input te geven voor het verbetertraject. Hij vermoedt dat een actievere campagne nodig zal zijn om de betreffende actoren te motiveren en de input te verkrijgen en vraagt om te bekijken of al een concrete vragenlijst kan worden rondgestuurd.

Een lid van de Task Force vermeldt eveneens de voorstelling van het VIRA (Visserij RAport). Er wordt nog gezocht naar een gelegenheid om dit rapport voor te stellen. Ideeën van evenementen in de eerste maanden van 2013 waarbij deze voorstelling zou kunnen aansluiten zijn welkom. Een lid van de Task Force vermeldt in dit geval de voorstelling van het project 'Chefs & Vissers' op 27 januari (locatie nog te bepalen) en geeft tevens verdere duiding bij dit As4-project.

Een lid van de Task Force meldt dat er een datum voor een stuurgroep rond dit project zal gezocht worden.

4. Feedback Werkgroepen

• Werkgroep Ruimtelijke Ordening

Een lid van de Task Force meldt dat sinds de vorige Task Force er nog geen nieuwe bijeenkomst van deze werkgroep plaats vond. Reden hiervoor is dat er nog geen datum gevonden werd waarbij een vertegenwoordiging van het FOD Leefmilieu deze werkgroep kon vervoegen. Het idee is om met een lid van de Task Force van gedachten te wisselen over mogelijke visserijmaatregelen in de Belgische Natura 2000 gebieden. Een lid van de Task Force verwijst naar het Nederlandse onderzoek van verschillende vistuigen en hun invloed op de instandhoudingsdoelstellingen. Hij vraagt naar de intenties van een partner voor een gelijkaardig onderzoek. Een lid van de Task Force antwoordt dat dergelijk onderzoek nog niet is ingepland. Wel zijn er plannen om onder een IWT-project de garnaalpuls te testen op hun invloed in Natura 2000 gebieden. Een lid van de Task Force meldt dat de 50% verminderde bodemberoering waarschijnlijk nog niet voldoende zal zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen.

Vanuit de Task Force wordt er geadviseerd om te blijven proberen een WG Ruimtelijke Ordening te organiseren om deze materie met een lid van de Task Force te bespreken.

Op de vraag van een lid van de Task Force of er geen combinatie tussen windmolenparken en Natura 2000 mogelijk is, antwoordt een lid van de Task Force dat een windmolenpark sowieso al permanente bodemimpact impliceert en daarvoor dus uitgesloten is om als Natura 2000 aangewezen te worden. Een lid van de Task Force stelt dat in Natura 2000 gebieden er altijd een deel gesloten, een deel open en een deel met enkel aangepast vistuig zal zijn.

Een lid van de Task Force vraagt in verband met de testen van de garnaalpuls in Natura 2000 naar de planning. Een lid van de Task Force antwoordt dat er binnen de eerste twee jaar geen resultaten kunnen verwacht worden. Een lid van de Task Force vermeldt dat er binnen een partner reeds een impactanalyse van Natura 2000 op de kustvisserij gedaan werd.

Daaruit bleek dat deze visserij in de betreffende gebieden een aandeel heeft van 7% ten opzichte van de totale besommingen van de Belgische vloot. Voor enkel garnaalvisserij ligt dit percentage natuurlijk veel hoger.

Een lid van de Task Force meldt dat de RC reeds haar leden uit het kustsegment bevroeg om input te verkrijgen. Idealiter wordt er gezocht naar mogelijke maatregelen waarbij de instandhoudingdoelstellingen gehaald kunnen worden, zonder de economische belangen van de kustvisserij te schaden. Ideeën die uit het kustsegment naar voor kwamen, waren het gebruik van rolsloffen en het continue gebruik van een zeeflap. Een lid van de Task Force meldt dat hij vreest dat dergelijke maatregelen niet afdoende zullen zijn. Bijvoorbeeld het gebruik van rolsloffen geeft een vermindering van het brandstofverbruik, maar er is ook nog steeds bodemberoering. Ook een zeeflap geeft niet voldoende resultaat.

Een lid van de Task Force vraagt naar de specifieke gevolgen van bodemimpact. Een lid van de Task Force antwoordt dat er aantoonbare schade is aan organismen die nu niet meer overal voorkomen.

- Werkgroep CIVIS

Een lid van de Task Force rapporteert uit de Gebruikersgroep CIVIS van 16 oktober 2012.

Een lid van de Task Force verwijst naar de Colruyt folder en meldt dat naar aanleiding hiervan het Kabinet gevraagd heeft om het project Valduvis te versnellen. Een lid van de Task Force stelt voor om het onderwerp Valduvis aan de CIVIS WG activiteiten toe te voegen.

De resultaten van de testen van de Ecoroll in de Flumetank in Boulogne werden besproken. Uiteindelijk bleek dit – in bepaalde omstandigheden – een volwaardig alternatief te zijn voor de boomkor. Een lid van de Task Force vraagt en bekomt de bevestiging dat rond de Ecoroll een persbericht kan opgesteld worden, waarin duidelijk gemaakt wordt wat de voordelen van dit vistuig zijn en dat deze voordelen zullen gecommuniceerd worden naar de sector om de overstap naar de Ecoroll te maken. Een lid van de Task Force meldt dat er ook aanbevelingen voor vistuiggebruik door een partner kunnen gegeven worden via het project vistrageet en/of het informatieblad van de Rederscentrale. Een lid van de Task Force wijst op de bevraging

door de een partner aan alle reders over welk vistuig, waar en wanneer gebruikt is in het eerste semester van het jaar.

Een lid van de Task Force rapporteert ook over het Langoustineproject. Een lid van de Task Force vult aan dat er een goede evolutie is en dat er onder andere via de VLAM promotie voor langoustines zal gevoerd worden. Een lid van de Task Force stelt dat de promotie na de veiling ontbreekt in het project. Een lid van de Task Force stelt dat de VLAM eerst volume nodig heeft.

Rond elektrisch vissen vermeldt een lid van de Task Force het overleg met de Nederlandse sector op 27 oktober. De Belgische visserij blijft zich vragen stellen over de lange termijn effecten van dit type visserij. Op het overleg kwam er vanuit Nederlandse hoek geen sluitend antwoord op deze vragen. Een lid van de Task Force vraagt naar de stand van zaken in Vlaanderen om vaartuigen uit te rusten en te testen. Een lid van de Task Force antwoordt dat dit op 22 november zal besproken worden (Raad van Bestuur van een partner).

Een lid van de Task Force vraagt wanneer de Belgische licenties zullen vrijgegeven worden. Een lid van de Task Force meldt dat een partner de voorwaarden voor het bekomen van een garnaalpuls heeft opgesteld. Een lid van de Task Force vult aan dat in de ICES WG het afwegen van de voor- en nadelen van elektrisch vissen een beter resultaat geven dan de klassieke boomkor. Een lid van de Task Force vult aan dat er wel ideeën zijn om de garnaalpuls mogelijk te maken voor twee garnaalvissers, maar daarbij is er geen mogelijkheid tot investeringssteun.

Een lid van de Task Force overloopt de details van de gegeven toelating aan twee vaartuigen om in het Engels Kanaal in span te flyshootten. Een lid van de Task Force meldt dat er daarbij geen wetenschappelijke opvolging van een partner is voorzien.

Een lid van de Task Force meldt verder dat via CIVIS ook de Seewing en het FIBER-project worden opgevolgd. Op de vraag van een lid van de Task Force wat de verdere acties hieromtrent zijn, meldt een lid van de Task Force dat in eerste instantie de ontwikkelingen in Ne-

derland verder zullen opgevolgd worden in de garnaalvisserij, vooral rond brandstofbesparing maar ook rond imagoverbetering.

Naar planning toe wordt het opvolgen van de LNG-motoren toegelicht. Op de vraag naar andere projectideeën stelt een lid van de Task Force een IWT-projectidee voor als opvolger van CIVIS. Buiten de eerder vermelde garnaal-puls zijn er ook al plannen rond een brainstormsessie over selectiviteit en rond een LNG haalbaarheidstudie. Een lid van de Task Force meent dat er ook kan gekeken worden naar de huidige vaartuigen. Er zou een analyse kunnen gemaakt worden hoe er nog meer brandstof kan bespaard worden, bijvoorbeeld door alternatie toe te passen ipv hulpmotoren. Op de vraag van een lid van de Task Force waar er de nodige 10% cofinanciering uit de sector kan worden gevonden, wordt geantwoord dat dit aan bod kan komen op de RvB van een partner op 22 november.

Een lid van de Task Force meldt ook het idee van een reder om samen te zitten met onderzoekers uit andere sectoren om eventueel oplossingen te vinden voor problemen waarmee de visserij geconfronteerd wordt.

- Werkgroep Opleidingen

Een lid van de Task Force meldt dat er geen activiteiten zijn geweest sinds de laatste Task Force vergadering.

5. Actiepunten en planning

Zie hoger.

6. Varia

Er worden geen extra punten aan de agenda toegevoegd.

7. Datum volgende vergadering

Wordt later bepaald.

Hierna wordt de vergadering gesloten.

Verslag van de Task Force Convenant van donderdag 14 februari 2013 om 14h in de vergaderzaal van de Rederscentrale, Hendrik Baelskaai 25 te Oostende.

Aanwezig: Vertegenwoordiging Rederscentrale, Departement Landbouw en Visserij, Dienst Zeevisserij, Natuurpunt en ILVO, FOD Leefmilieu.

Verontschuldigd: Vertegenwoordiging Kabinet en SDVO.

De voorzitter opent de vergadering en verwelkomt de aanwezigen.

1. Goedkeuring agenda 14/02/2013

De agenda wordt zonder opmerkingen goedgekeurd.

2. Verslag vorige vergadering 06/11/2012

Het verslag van de vorige vergadering wordt zonder opmerkingen goedgekeurd.

3. Project AS4: 'Vistraject'

Een lid van de Task Force vraagt een update over het project, nu de eerste stuurgroepvergadering achter de rug is. Voor een stand van zaken wordt verwezen naar de Powerpoint-presentatie van een lid van de Task Force, die in bijlage terug te vinden is.

Op dit moment is een lid van de Task Force bezig met het ontwerpen van een projectfiche, deze wordt later doorgemailed naar de leden van de Task Force, die vervolgens hun opmerkingen en suggesties kunnen aanbrengen. Verder neemt een lid van de Task Force interviews af met Reders, een tussentijds verslag wordt ook als bijlage van dit verslag meegestuurd.

Een lid van de Task Force benadrukt dat we de huidige situatie via interviews willen analyseren en op die manier ons traject naar duurzaamheid gaan bepalen, maar dat hij die link naar (h)erkenning nog niet ziet. Een lid van de Task Force antwoordt hierop dat er momenteel nog geen coherent beeld is van waar we naartoe willen. Er zijn wel ideeën vanuit de sector, en van daaruit willen we vertrekken en op die manier strategieën en actieteams ontwikkelen. Wij willen dit niet zomaar via een zwaar document naar buiten brengen. Het doel is om tegen september 2013 (twee jaar Convenant) naar buiten te komen met iets interactief, waarbij het visuele aspect primeert.

Een lid van de Task Force geeft het belang van de link met Valduvis aan. Een lid van de Task Force verzekert dat zal afgestemd worden tussen de betrokken partijen.

Een lid van de Task Force haalt het belang van communicatie binnen Vistraject en CIVIS aan. Een lid van de Task Force vermeldt de ontwerpplannen van een brede website, die alle informatie rond de Vlaamse visserij zou omvatten. Vistraject kan daar een onderdeel van zijn, maar specifiek voor vistraject kunnen we ook al een aparte specifieke pagina ontwikkelen.

Vervolgens volgt een discussie over de toekomst van de visserij gekoppeld aan de doelstellingen van het Convenant. Hieruit blijkt dat er veel onduidelijkheid is over de toekomst van de visserij. Een lid van de Task Force geeft aan dat reders zelf niet meer weten welke vistechnieken zij moeten gebruiken.

Een lid van de Task Force toont het belang aan van dit beeld op de toekomst: "Voor het evenement twee jaar Convenant moeten we met een goed verhaal naar buiten komen, zeker als we de pers erbij halen".

Een lid van de Task Force wijst op de noodzaak van de boomkor in de Belgische visserij, maar velen zien de positieve aspecten van deze techniek en de vele inspanningen van de sector niet.

Een lid van de Task Force geeft aan dat als we de Belgische visserij willen laten voortbestaan, we de verduurzaming van de Vlaamse boomkor sterk gaan moeten verdedigen, zodat die aanvaard wordt.

Een lid van de Task Force vermeldt een eigen initiatief waarbij hij enkele ideeën rond de toekomst van de visserij op papier heeft gezet. Dit document is terug te vinden in bijlage.

Een lid van de Task Force wijst op een mogelijk project rond het vaartuig van de toekomst. De Task Force leden vermelden een dergelijk project in Nederland.

4. Feedback Werkgroepen

- Werkgroep Ruimtelijke Ordening

Een lid van de Task Force deelt mee dat Natura 2000 op de vorige WGRO van 11 december werd besproken. Een medewerker FOD leefmilieu was aanwezig om uitleg te geven rond de natuurbeschermende zones. Conclusie: tegen 2020 wil men maximale natuurbeschermende zones in de Noordzee uitbouwen. Maar er werden nog geen concrete gebieden vooropgesteld. Dit gebeurt niet zonder overleg met de sector.

Een lid van de Task Force geeft aan dat er reeds een voorontwerp van het Ruimtelijk Plan voor het Belgisch deel van de Noordzee werd opgesteld, en hierin toch al concrete voorstellen staan. Dit is aan de raadgevende commissie bezorgd die nu haar advies naar minister Vande Lanotte voorbereidt. De partner heeft wel al aantal insteken gericht naar die raadgevende commissie. Dit nemen we mee naar de volgende WGRO.

Een lid van de Task Force zegt dat overheden elkaars beleid niet kunnen/mogen verhinderen. Maar het Vlaamse niveau wil wel maatregelen opstellen, zodat hier van afgeweken kan worden. Dit schijnt niet haalbaar te zijn. Het Vlaamse niveau kan dit enkel doen via een samenwerkingsprotocol. Frans Coussement ging deze tekst opmaken en later wordt beslist of er een samenwerkingsprotocol komt.

Voor windmolens op zee zijn er gesprekken aan de gang rond een nieuw windmolenpark (Rhannon), nabij het eiland Man in de Ierse zee. Een delegatie van een partner is afgezakt naar Liverpool (11 februari 2013) om de Belgische visserij te vertegenwoordigen. Dit overleg ging over afspraken rond timing, ruimte voor opmerkingen vanuit de sector, verzamelen van track data. Dit was een eerste formele consultatie.

Binnenkort, op 7 maart 2013 komt een delegatie van het windmolenpark East Anglia naar een partner om hun project in de Noordzee uit de doeken te doen. Een partner zal hierop tijdig mensen uit de sector uitnodigen.

Recent werden regionale Marine Conservation Zones rondom Engeland vastgelegd. Een partner is bezig met de opmaak van een respons hierop. Op 30 maart 2013 is de deadline voor

deze publieke consultatie. Vanuit de Task Force komt het voorstel om hieromtrent een WGRO in te plannen.

Een lid van de Task Force zegt dat het hier gaat om gebieden buiten de 12-mijl en stelt zich de vraag of de Britse overheid maatregelen kan opleggen aan de visserij, terwijl dit een Europese bevoegdheid is. Dit wordt later verder besproken.

- Werkgroep CIVIS

Een lid van de Task Force meldt dat de WG bijeengekomen is op 22 januari 2013 en een lid van de Task Force daar een overzicht heeft gegeven over de CIVIS Workshop, de stand van zaken van het onderzoek en de nieuwe projecten zoals BENTHIS, TECHVIS en SPEKVIS.

Een lid van de Task Force geeft aan dat CIVIS binnen zes maanden afloopt en TECHVIS eventueel kan dienen als opvolger. Een lid van de Task Force vermeldt dat hij binnen de IWT beoordelingscomité kritiek heeft ontvangen over de indiening van TECHVIS: de focus is te breed en men stelt zich vragen bij de afwerking, die niet altijd optimaal is.

Een lid van de Task Force: als TECHVIS niet wordt goedgekeurd, moet we eens nadenken hoe we dit verder aanpakken. Op 21 maart 2013 wordt dit beslist op het comité.

- Werkgroep Opleidingen

Een lid van de Task Force geeft een kort overzicht van de stand van zaken met betrekking tot opleidingen.

Op dinsdag 19 februari gaat een Stuurgroep Maritieme Opleidingen door.

Volgende opleidingen staan op de agenda:

- motorist 221kW gaat door in de paasvakantie
- motorist 750kW gaat door van september tot eind december
- GMDSS is momenteel bezig in het opleidingscentrum te Zeebrugge

5. Verdere strategie en acties

De voorzitter van de Task Force vermeldt dat er eind maart een nieuwe WGRO plaatsvindt. Hij geeft ook aan dat het aspect 'overleven' van gevangen vis meer aandacht nodig heeft.

Een lid van de Task Force deelt enkele resultaten mee van het onderzoeksvaartuig Belgica

rond testen over overleving. Als we de resultaten bekijken, dan zien we dat de kabeljauw redelijk overleeft, de platvissen iets minder dan verwacht en rog overleeft ook redelijk goed. Dit wordt verder uitgewerkt.

Conclusie: de overlevingskans is over het algemeen niet zo hoog, zelfs slechter dan verwacht. Maar dit hangt sterk af van de omstandigheden, daarom brengt het ILVO deze cijfers nog niet naar buiten. Een lid van de Task Force verwijst naar een project in Nederland met kooien, waar veel betere resultaten wordt vastgesteld.

Een partner vraagt zich af wat er gebeurt indien er een definitieve ondertekening is van het actieplan selectief vissen doet leven. Brengt de minister dit dan voor de landbouwcommissie? Als de minister nog wat wacht kunnen we dit samen lanceren met het plan van de Discardatlas.

6. Varia

Er worden geen extra punten aan de agenda toegevoegd.

7. Datum volgende vergadering

Wordt later bepaald. De vergadering zal zeker plaatsvinden voor eind juni.

Verslag van de Task Force Convenant van donderdag 13 juni 2013 om 14h in de vergaderzaal van de Rederscentrale, Ierse Zeestraat 50 te 8380 Zeebrugge.

Aanwezig: Vertegenwoordiging Rederscentrale, Departement Landbouw en Visserij, Dienst Zeevisserij, Natuurpunt en ILVO, SDVO.

Verontschuldigd: Vertegenwoordiging Kabinet, FOD Leefmilieu.

De voorzitter opent de vergadering en verwelkomt de aanwezigen.

1. Goedkeuring agenda 13/06/2013

De agenda wordt zonder opmerkingen goedgekeurd.

2. Verslag vorige vergadering 14/02/2013

Het verslag van de vorige vergadering wordt zonder opmerkingen goedgekeurd.

3. Project AS4: 'Vistraject'

Een lid van de Task Force vraagt een update over het project. Voor een stand van zaken wordt verwezen naar de PowerPoint-presentatie van een lid van de Task Force, die in bijlage terug te vinden is.

Een lid van de Task Force vermeldt tijdens haar presentatie de resultaten van een enquête door de KU Leuven afgenomen in een Delhaize winkel over nieuwe vissoorten en de belangrijkste aspecten van duurzaamheid. Enkele resultaten zijn terug te vinden in de bijgevoegde presentatie. Vanuit de vergadering wordt de validiteit van de resultaten in vraag gesteld omwille van het beperkt aantal deelnemers, de tijdsperiode en het feit dat dit slechts in één winkel heeft plaats gevonden. Er is ook geen duidelijkheid over welke vragen precies gesteld zijn.

Vervolgens geeft een lid van de Task Force enkele resultaten mee van de door haar uitgevoerde interviews met vissers in functie van het project Vistraject (zie presentatie). Een lid van de Task Force is verbaasd dat de verloning niet vermeld wordt als reden om visser te worden. Een lid van de Task Force vindt het nuttig om de visnamigheid van het vistuig mee te nemen in de visserijcapaciteitsbepaling.

Een lid van de Task Force wijst op het officiële standpunt van een partner rond de pulskor.

Een lid van de Task Force verwijst naar de Benthis proefreizen voor verdere impactanalyse die op het moment van de vergadering aan de gang zijn. Er komen er nog in september. Een lid van de Task Force stelt voor om een visie op de pulskor in het BDNZ mee te nemen in Vistraject. De pulskor heeft wel potentieel om naar de toekomst toe een belangrijk vistuig te worden, zegt een lid van de Task Force. Een lid van de Task Force betreurt dat het zo lang duurt eer er resultaten zijn van alle studies die aan de gang zijn. Op de vraag van een lid van de Task Force of een pulskor niet kan in combinatie met een sluiting van de paaigebieden, wordt geantwoord dat dit niet uitvoerbaar is. Een lid van de Task Force vraagt zich af of de Nederlanders er niet in zullen slagen om gans hun vloot met de puls uit te rusten. Een lid van de Task Force wijst op de publicatie van de Europese Commissie waarin gesteld wordt dat tong in de Noordzee overbevist is.

Vervolgens komen warrelnetten aan bod. Een lid van de Task Force vraagt om de resultaten van het project VESPAS te bekijken in dit verband. Een lid van de Task Force vermeldt een opvolger voor VESPAS, namelijk PASVIS, waarbij de N.32 voor een jaar zou gecharterd worden.

Tenslotte komen ook de optimale samenstelling van de vloot, de spreiding in tijd en ruimte, de visbestanden, visserijgemeenschap en de kustvisserij aan bod. Een lid van de Task Force beëindigt de presentatie met een overzicht van het verdere verloop van Vistraject, aan de hand van actieteams.

Een lid van de Task Force stelt dat voor het bekomen van bruikbare resultaten er rekening moet worden gehouden met de verbondenheid van de bevrageden met de Vlaamse visserij. Het is momenteel niet duidelijk hoe de resultaten dienen geïnterpreteerd te worden. Een lid van de Task Force vindt dat de procedure van vooraf had moeten vastgelegd worden.

Een lid van de Task Force maakt een vermelding van de Task Force van minister-president Kris Peeters. De minister wenst hieronder drie

wergroepen (vloot, markt en beleid) op te starten en een lid van de Task Force vraagt zich af of er hier geen duplicatie in zit. Een lid van de Task Force ziet een comptabiliteit met de Task Force Convenant. Deze laatste heeft via het project Vistraject een doelstelling om de duurzaamheid van de Vlaamse visserij te laten herkennen en erkennen. Een lid van de Task Force is niet akkoord en stelt dat het Convenant staat voor een denktraject naar een toekomstvisie tegen 2020: hoe zal onze visserij er in 2020 uitzien. Een lid van de Task Force stelt dat er ook een traject zit in de Task Force van de minister-president. Binnen de doelstellingen van Vistraject zit ook het opstellen van een duurzaamheidstoets. Een lid van de Task Force voegt er aan toe dat de komende maanden ook een score vanuit Valduvis verwacht wordt. Een lid van de Task Force concludeert dat het Convenant over duurzaamheid gaat en de Task Force van de minister-president over de leefbaarheid van de Vlaamse Visserij. Er wordt voorgesteld om eens het duidelijk is hoe de Task Force leefbaarheid zal georganiseerd worden, een kleine werkgroep Vistraject in te richten en te zien hoe alles kan gekoppeld worden.

4. Feedback Werkgroepen

- Werkgroep opleidingen

Een lid van de Task Force deelt mee dat er op 11 juni een Stuurgroep Maritieme Opleidingen is doorgegaan. Het As 4 project rond de vernieuwing van het opleidingsschip stond geagendeerd. Het succes rond de opleiding Motorist 221 kW kwam ter sprake, alsook de bezetting van de visserijsimulatoren en het plan om een nieuwe visserijsimulator aan te kopen. Vervolgens kwam ook de opmaak van erkende beroepskwalificatiedossiers in de visserij aan bod – die ook een Europees kader hebben zodat ze bijvoorbeeld in Spanje en België gelijk zijn - en tenslotte de mogelijkheid tot een verkorte opleiding tot stuurman.

- Werkgroep ruimtelijke ordening

Op 9 april ging er een WGRO door. Er werd een stand van zaken van Natura 2000 gegeven. Vooral de situatie in Nederland met betrekking tot maatregelen in de VIBEG-gebieden kwam ter sprake.

Ook in Frankrijk worden maatregelen verwacht rond Natura 2000. Een lid van de Task Force deelt mee dat Frankrijk werkt aan een milieufef-

ectenrapport voor de Vlaamse banken.

Rond de Mariene beschermde gebieden rond Engeland is er weinig nieuws. Een lid van de Task Force vermeldt dat een partner op 31 maart een document heeft ingediend met daarin verweven de visie van de Belgische visserij ten opzichte van de voorgestelde mariene beschermende gebieden rondom Engeland.

Recent zijn er gesprekken geweest met de projectontwikkelaars van East Anglia, Doggerbank en Walney Extension. Een lid van de Task Force gaf kort wat uitleg over deze recente ontmoetingen tussen de sector en de ontwikkelaars. Tijdens deze meetings werd voornamelijk overlegd over de installatie van de kabels. Verder werd de mogelijkheid om op termijn te blijven vissen in windmolenparken ook besproken. Volgens de ontwikkelaars zal dit perfect mogelijk zijn, ondanks bedenkingen van de aanwezige reders.

Voor de situatie in het Belgisch deel van de Noordzee nam een lid van de Task Force het woord. Op donderdag 13 juni werden de maatregelen van het MRP voor de visserij verder besproken op het kabinet van minister Van De Lanotte. Een lid van de Task Force gaf aan dat een partner de voorbije maanden in samspraak met de kustvisserij, die het meest is betrokken, de visserijstandpunten op verscheidene fora heeft verdedigd. Hierdoor zijn er een aantal aanpassingen doorgevoerd in het ontwerp MRP dat onlangs ter beschikking is gesteld voor publieke consultatie: de federale en Vlaamse overheid zullen samen bekijken hoe de brutotonnemaatbepanking in de driemijszone kan uitgebreid worden naar 4,5 mijl. Ook is bekomen dat – mits de veralgemening van het gebruik van door de sector voorgestelde aanpassingen – de toegang wordt behouden voor bestaande vaartuigen in de Natura 2000 zone 1. Het MRP komt er pas definitief als alle bevoegde entiteiten dit goedkeuren, wat tegen eind 2013 wordt verwacht.

- Werkgroep CIVIS

Een lid van de Task Force meldt dat de WG bijeengekomen is op 23 mei 2013 en een lid van de Task Force daar een overzicht heeft gegeven van de stand van zaken van het onderzoek. De campagnes van de Simon Stevin en de Belgica en de vraag naar het meevaren van vis-

sers hierbij, kwam ter sprake. Selectiviteit blijft een belangrijk onderwerp in deze WG. Ook het seminarie ZEETEX georganiseerd door Flanders Marine Cluster kwam hier aan bod met de melding dat de werktaal het Engels zal zijn. Een belangrijke conclusie was dat het belangrijk is om een structureel overzicht te maken van wie wat doet binnen alle duurzaamheidsinitiatieven en er werd voorgesteld om alle lopende activiteiten te groeperen op een website rond het Convenant.

5. Verdere strategie en acties

Een lid van de Task Force wijst op het project rond tong in de Ierse Zee. Hij noteerde een opmerking vanuit een partner dat er een gebrek is aan reactie vanuit het beleid en ook aan middelen, waardoor er geen feedback komt op de reeds gedane onderzoeken. Een lid van de Task Force geeft aan dat zij geen details kent, maar navraag zal doen. Een lid van de Task Force zegt dat Hilde Vanhaecke hier al veel tijd heeft ingestoken heeft, maar nu die positie verlaat. Het is nog niet duidelijk wie haar zal opvolgen. Een lid van de Task Force zegt dat er een tekort aan waarnemers is om voldoende onderzoek te kunnen voeren.

Een lid van de Task Force concludeert dat de Task Force adviseert om dit onderzoek verder te zetten en de verworven data te analyseren. Een lid van de Task Force vult aan en zegt dat een partner dringend een tijdschema en budget moet opmaken voor de verdere vooruitgang van het project, maar het is een moeilijke periode op het einde van het EVF. Hij stelt de vraag of een partner niet zou kunnen bijspringen. Een lid van de Task Force antwoordt dat hij die vraag mee zal nemen naar de RvB van een partner later in de maand.

Wat andere onderwerpen betreft waarvoor een strategie en acties dienen te worden besproken, verwijst een lid van de Task Force naar de voorbereiding van een lange termijn beheersplan voor gemengde demersale visserij in de Keltische Zee, een NWWRAC initiatief. Op de Focus Groep rond de Ierse Zee is beslist om te bekijken of dit als voorbeeld kan worden gebruikt voor een gelijkaardig plan. Een partner zou bij beide moeten betrokken blijven. Er is al gesteld dat de aanpak rekening zal houden met het nieuwe GVB en dus voor de Vlaamse visserij is het ook hierbinnen een absolute noodzaak

dat er gefocust wordt op de aanvaarding van de overlevingspercentages van platvis.

Een andere vraag aan een partner die binnen de werkzaamheden rond een LTBP kan vallen, is een assessment van de impact van het verplicht gebruik van vierkante of grote matenpanelen in de rug van de netten. Het zou ook nuttig zijn om individuele resultaten van het meevaren met Belgische vaartuigen ter beschikking te stellen. Deze info kan nuttig zijn om tegemoet te komen aan de vraag van de NWWRAC aan al hun leden om op de vergadering in Dublin op 23 & 24 juli een presentatie te geven over de huidige situatie binnen de visserijen die ze vertegenwoordigen.

6. Voorbereiding evenement 'twee jaar convenant'

Vanuit de Sectorgroep VLAM komt het voorstel om het evenement 'twee jaar convenant' opnieuw te koppelen met de 'dag van de pladijs'. De datum ligt nog niet vast. Wel stelt de VLAM-sectorgroep voor om dit evenement eind augustus te organiseren in Hof ten Damme te Kallo. Een lid van de Task Force vraagt zich af of er tegen dan wel voldoende resultaten zullen zijn rond Vistraject. Een lid van de Task Force zegt dat deze resultaten later nog naar buiten kunnen gebracht worden en er op dit evenement een stand van zaken kan worden weergegeven. Na een discussie over het al dan niet gekoppeld houden van beide onderwerpen, gaat de Task Force akkoord om ze samen te houden.

7. Varia

- 1) Een lid van de Task Force vermeldt dat een partner op dit moment testen onderneemt met vleugelprofielen, zowel voor het groot als het klein vlootsegment en dat dit goed verloopt.
- 2) Een lid van de Task Force vermeldt de projectindiening OPTIMAVIS rond kwaliteitsbewaring van vangsten tussen lossen vaartuig en verkoop op de veiling. Daarin zit ook de aankoop van een aantal viskisten. Anderzijds is er al een project goedgekeurd om tags op de kisten te financieren. Blijft de noodzaak voor een project om 90% van de investering voor de kisten zelf in te richten. Daarbij is het nodig om met de reders te overleggen hoe de traceerbaarheid kan geregeld worden. Het staat al vast dat de VLV de distributie van de kisten zal doen.

3) Een lid van de Task Force zegt dat de facturen voor Vistraject op tijd binnen moeten, namelijk tegen het einde van het jaar. Het project loopt van 1 mei 2012 tot 30 november 2013. Een lid van de Task Force concludeert dat er snel een eerste indiening dient geregeld te worden, te bespreken in een tweede stuurgroep.

8. Volgende vergadering

De volgende vergadering gaat door op donderdag 19 september om 14u in de vergaderzaal van de Rederscentrale.

Verslag van de Task Force Convenant van donderdag 26 september 2013 om 14h in de vergaderzaal van de Rederscentrale, Ierse Zeestraat 50 te 8380 Zeebrugge.

Aanwezig: Vertegenwoordiging Rederscentrale, Departement Landbouw en Visserij, Dienst Zeevisserij, Natuurpunt en ILVO, SDVO.

Verontschuldigd: Vertegenwoordiging Kabinet, FOD Leefmilieu.

1. Goedkeuring agenda 26/09/2013

De voorzitter opent de vergadering en verwelkomt de aanwezigen.

Hij vraagt om twee zaken aan de agenda toe te voegen onder 'varia':

- Twinrig pulsinitiatief Nederland.
- Colruyt duurzame vis & een partner.

De aangepaste agenda wordt goedgekeurd.

2. Verslag vorige vergadering 13/06/2013

De voorzitter verdeelt kopieën van een brief die hij ontvangen heeft van de BTB over het ontwerpverslag van 13 juni en het antwoord dat op die brief is gegeven. Hij stelt voor om die documenten te bestuderen en eventuele vragen of opmerkingen te laten geworden.

De voorzitter overloopt het ontwerpverslag en haalt de volgende onderdelen aan ter opvolging:

- Stand van zaken met de plannen rond PAS-VIS en de N.32: een lid van de Task Force meldt dat dit niet meer op het programma staat, onder andere omdat er voor passieve tongvisserij zware concurrentie is van de puls.
- Stand van zaken rond de Task Force Leefbaarheid van minister-president Kris Peeters: een lid van de Task Force zegt dat er trekkers moeten aangeduid worden voor enerzijds een werkgroep 'vloot' en anderzijds een werkgroep 'vermarketing' (VLV). Een lid van de Task Force wijst erop dat er hierover een insteek vanuit het kabinet zou komen. Een lid van de Task Force heeft het gevoel dat er een verkeerde keuze is gemaakt met de term Task Force en de minister niet onmiddellijk van plan is om hierrond extra promotie te voeren. Een lid van de Task Force vraagt wat de bedoeling is van de werkgroep rond vermarketing. Een lid van de Task Force geeft

aan dat het is om na te denken over mogelijkheden rond bijvoorbeeld blokverkoop, andere tijdstippen om te veilen, aanleveringsmethoden, enzovoort.

- Stand van zaken rond de tong Ierse Zee: welk tijdschema hanteert een partner? Is er een budget aangevraagd om de bekomen gegevens te verwerken en is er een antwoord op de vraag van een lid van de Task Force of een partner eventueel zou kunnen meefinancieren? Een lid van de Task Force antwoordt dat Els Torreele het budget aan het maken is. Een lid van de Task Force stelt dat er op dit budget gewacht wordt om de vraag in de RvB van een partner te stellen, waarop een lid van de Task Force zegt dat de route een partner om mee te financieren aan de voorbereiding van een lange termijn beheersplan voor gemengde demersale visserij in de Ierse Zee, is opgeborgen.
- Stand van zaken met de website van het convenant: een lid van de Task Force geeft aan dat er naar visserijnieuws.be is gevraagd. Een lid van de Task Force zegt dat hij nooit geen projectfiches heeft gezien, waarop Hans bevestigt dat een partner wat meer op de kaai zou moeten zijn. Er wordt afgesproken dat een partner een concreet plan uitwerkt, inclusief financiering.
- In verband met het initiatief rond grote of vierkante mazenpanelen in de rug van de netten, geeft de voorzitter mee dat de Commissie aan STECF heeft gevraagd om de Franse en Ierse resultaten te analyseren. Op vraag van een partner zal er ook aandacht worden besteed aan het Belgisch initiatief. Een lid van de Task Force stelt dat hij zich zal baseren op de testreizen van de Z.121.

Hierna wordt het verslag goedgekeurd.

3. Project AS4: 'Vistraject'

Een lid van de Task Force geeft een stand van zaken van Vistraject aan de hand van een PowerPoint presentatie, die terug te vinden is in bijlage. Ze geeft ook mee dat alle verslagen

van Vistraject vergaderingen op de website van Natuurpunt zullen komen. Een belangrijke aandachtspunt in verband met dit project is de omschrijving van het ambitieniveau: "Er is op wettelijk niveau al zo veel te doen. Is er nog wel ruimte voor extra inspanningen?"

Een lid van de Task Force geeft aan dat er in de stuurgroep van het Vistraject op 8 augustus werd vermeld dat er snel een eerste indiening zou volgen. Een lid van de Task Force bezorgt haar administratie zo snel mogelijk aan de promotor, die de indiening dan kan voorbereiden.

Een lid van de Task Force vraagt of er bij de interviews en actieteams voldoende rekening is gehouden met de nodige breedte van het spectrum voor de input op het verbetertraject. Een lid van de Task Force is ervan overtuigd dat de inbrengers een goede mix vormden, maar stelt ook voor om een werkgroep op te richten met deelname van twee partners om dat te evalueren. Op de vraag van een lid van de Task Force om de actieteam verslagen te bezorgen aan de Task Force leden, antwoordt Nathalie dat ze online zullen gezet worden.

Een lid van de Task Force stelt dat een brochure geen gezamenlijk gedragen document mag zijn, want anders zou de minister, zoals het al het geval is voor de beleidsbrief, kunnen aangevallen worden. Verder geeft hij aan dat dezelfde scores zouden moeten worden gebruikt als in het in opmaak zijnde Operationeel Programma dat binnenkort met de Commissie wordt besproken

Een lid van de Task Force vraagt naar de verdere inbreng van de sector en een lid van de Task Force besluit dat de overheid ook best aanwezig zou zijn op de eerder vermelde werkgroep. Een lid van de Task Force antwoordt dat het nuttig kan zijn om het Comité van Toezicht bijeen te roepen om de selectiecriteria te bespreken. De EFMZV verordening zal er ten vroegste in april 2014 komen, dus er zal eerst met eigen middelen moeten gewerkt worden (FIVA). De Belgische planning is momenteel dat het OP ontwerp naar de ex-ante evaluator wordt gestuurd en wordt besproken met de kerngroep op 9 oktober. Het MER wordt verwacht tegen midden februari 2014. Er wordt ook een GVB conceptnota opgemaakt voor de huidige Vlaamse regering.

4. Feedback Werkgroepen

• Werkgroep Ruimtelijke Ordening

Een lid van de Task Force meent dat er op 29 augustus een Werkgroep Ruimtelijke Ordening is doorgedaan. De Kaderrichtlijn Mariene Strategie stond op de agenda. Elke lidstaat moet criteria voorleggen voor het opvolgen van een Good Environmental Status (GES). Hubert Hernalsteen gaf hierover wat meer toelichting in de werkgroep. In 2012 diende België een rapport in bij de Europese Commissie waarin de descriptorren van deze goede milieustatus beschreven staan. Het FOD leefmilieu schreef hiervoor een kosten-batenanalyse uit. De resultaten hiervan werden eind augustus bekendgemaakt in een opstartvergadering, waarvan nog geen resultaten bekend zijn.

Op Europees vlak volgen ook expertgroepen om te kijken of alle lidstaten op dezelfde hoogte zitten. Een partner zou hierbij betrokken zijn. Een lid van de Task Force zegt dat Gert Van Hoey hierbij betrokken is. Hij vermeldt tevens een project dat de economische gevolgen analyseert van het sluiten van de Noordzee, waar een partner-medewerkster bij betrokken is.

Verder kwam het Marien Ruimtelijk Plan en de bijhorende publieke consultatie opnieuw aan bod. Rond windmolenparken en mariene bescherming werden weinig nieuwe ontwikkelingen vastgesteld. Wel werd er besproken dat er op een volgende WGRO een uitgebreid overzicht zal worden gegeven van alle windmolenparken en (mogelijk) beschermde gebieden.

• CIVIS Gebruikersgroep

Op dinsdag 24 september ging een overgangsgebruikersgroep van CIVIS naar TECHVIS door. Op de agenda stond het CIVIS-project. Hier werd een overzicht gegeven van alle bereikte resultaten rond CIVIS door Bart Verschueren. Vervolgens gaf een lid van de Task Force een toelichting over het nieuwe project TECHVIS, waarbij speciale aandacht werd gegeven aan de 4 modules van het project: Hovercran garnalenpuls, selectiviteit, motoren op gas en een innovatieplatform. Marianne Claessens van IWT gaf wat meer informatie over de mogelijkheden tot IWT Steun.

Het project overleving stond ook geagendeerd. Een partner werkt momenteel aan een projectvoorstel. Tijdens de TECHVIS gebruikersgroep

werd dit project besproken en bevestigden twee partners hun medewerking. De mogelijke methoden om te werken rond overleving werden hier besproken en ook de samenwerking met Nederland en Engeland kwam aan bod. Een partner zal het projectvoorstel binnenkort afwerken en indienen bij de Vlaamse Overheid.

Een lid van de Task Force gaf de aanwezigen op de CIVIS-TECHVIS vergadering ook wat meer informatie over hoe overlevingsexperimenten kunnen opgezet worden. Er zijn drie mogelijke experimenten:

- De reflex methode.
- Kooien in zee of aquariums/tanks aan boord: kijken hoe de vis overleeft met als voorwaarde dat je een controlegroep nodig hebt. Dat kan op korte termijn, maar we weten dat er heel wat spreiding op de resultaten zit.
- Taggen/merken van vis.

Een lid van de Task Force vraagt naar de recente STECF vergadering. Een lid van de Task Force bevestigt dat overleving daar een belangrijk discussiepunt was. Het besluit was dat er beter geen getal op gekleefd wordt en een aanbeveling is gegeven dat dergelijk getal best wordt gegeven door de visserijbeheerders in samenspraak met de sector. Dit wordt het onderwerp van een ICES studiegroep waaruit een eerste antwoord verwacht wordt begin volgend jaar.

Een lid van de Task Force stelt dat de ICES-groep momenteel ervan overtuigd is dat het lange termijn overleving is die zal moeten aangetoond worden om te mogen teruggooien. Dus het merken van vis is de enige testmogelijkheid. Dit moet Europees gebeuren en er zijn al contacten gelegd met CEFAS en IMARES. Een lid van de Task Force vraagt of ook de bestaande studies zullen geanalyseerd worden. Een lid van de Task Force maakt de opmerking dat bij een tarbot re-stocking project er vastgesteld is dat er meer tarbot de teruggooi overleeft, dan dat er bijkomt door re-stocking. Hij wijst er ook op dat soorten onder vangstverbod zo snel mogelijk moeten teruggegooid worden. Tevens vraagt hij of er bij de stockanalyse voor een goeie stock een hoog overlevingspercentage nodig is, of een laag. Een lid van de Task Force antwoordt dat dit nog niet bepaald is, maar met overleving van minder dan 50% zal er waarschijnlijk weinig kans op een uitzondering zijn.

Een lid van de Task Force stelt dat er ook zou moeten bekeken worden wat de extra visserijsterfte betekent voor de stock. Een lid van de Task Force zegt dat ICES dit bekijkt. Wanneer het bestand het goed doet en alles wordt aangeland, dan kan het bestand er ook tegen om voor een aantal jaar alle vis aan te voeren. Het idee is om zo de visser te verplichten selectiever te vissen, waardoor er minder discards en minder sterfte zijn.

• Werkgroep Opleidingen

Deze werkgroep werd niet meer georganiseerd, wegens te veel werkgroepen en gelijkwaardige fora, zoals de Stuurgroep Maritieme Opleidingen van de provincie. Sinds de vorige Task Force ging er geen Stuurgroep Maritieme Opleidingen meer door. De volgende ligt vast op dinsdag 15 oktober om 9u30. Verslag hiervan volgt in de volgende Task Force.

5. Feedback evenement '2 jaar convenant'

De speech van minister-president Peeters was goed, maar algemeen wordt geconcludeerd dat de 2e verjaardag van het convenant weinig effect heeft gehad naar de pers toe. Er moet over nagedacht worden of het convenant wel moet verbonden worden met het culinaire aspect, want dit komt meestal meer op de voorgrond.

Een lid van de Task Force vindt dat er een kans is gemist met de Vlaamse havendag en een lid van de Task Force stelt dat de visserijsector daar binnen twee jaar best op voorbereid is.

6. Verdere strategie en acties

Voor Vistraject wordt verwezen naar de planning van de stuurgroep.

Voor tong in de Ierse zee wordt uitgekeken naar het indienen van een project door een partner.

Verder stelt de voorzitter dat er met de nieuwe GVB-doelstellingen, regionalisering en lange termijn beheersplannen, best rekening wordt gehouden voor de strategie van, en de acties onder, het convenant.

Een lid van de Task Force vindt dat de communicatie moet opgetrokken worden. De actie van Colruyt wijst erop dat het tijd is dat er iets concreets uit het convenant komt. Een lid van de Task Force wijst op het mogelijk gebruik van

sociale media. Een lid van de Task Force stelt dat er daar controle op moet zijn en daar is personeel voor nodig. Een lid van de Task Force wijst op de communicatie van Natuurpunt over het verbetertraject en de brochure. Mogelijkheden via UNIZO of de Boerenbond knowhow komen ook aan bod.

7. Varia

- Een lid van de Task Force haalt een communicatie van Colruyt aan, waarin staat dat nog enkel tong van staande want en de pulskor zal verkocht worden. Een partner en SeaFirst worden vermeld als medewerkers aan die conclusie. De vraag stelt zich hoe het kan dat een partner betrokken is bij een uitsluiten van de Vlaamse visserij. Een lid van de Task Force zegt dat het over een communicatie van de Colruyt gaat en niet van een partner. Een partner heeft inderdaad meegewerkt aan dit onderzoek omdat Colruyt duurzaamheidscores opgevraagd heeft en beslist werd dat het beter is om mee te werken dan het volledig in hun handen te laten. Er is een internationaal aanvaarde methode als basis gebruikt die door een partner meer geschikt is gemaakt voor de Vlaamse visserij. Het resultaat van Valduvis zou hier goed bruikbaar zijn geweest. Het alternatief was het volledig in handen laten van NGO's.

Een lid van de Task Force wijst erop dat Aldi en Lidl nog enkel met MSC werken. Een lid van de Task Force vraagt of een partner een statement zou moeten uitvaardigen en de Colruyt communicatie nuanceert. Een lid van de Task Force stelt voor om dit op te vangen door een interview met hem in het informatieblad van een partner te publiceren.

- Een lid van de Task Force vraagt naar een partner betrokkenheid bij het twinrig pulsproject in Nederland. Een lid van de Task Force vraagt algemeen wanneer er resultaat mag verwacht worden van de analyses van de impact van de puls. Een lid van de Task Force is verbaasd dat Nederland niets meer doet qua onderzoek naar pulseffecten. In het kader van de vernieuwing 2020 is dus nuttig dat een partner dit opvolgt.

Een lid van de Task Force zegt dat de twinrig puls een ander alternatief kan zijn voor de tongvisserij, maar hij weet ondertussen

dat een partner geen toegang zal krijgen. Er wordt daarom erover nagedacht om met beperkte middelen en met bijvoorbeeld de hulp van MARELEC zelf testen te organiseren met een bordennet, outtrigger.

Een lid van de Task Force zegt dat de stellingen niet veranderen: pulstuig vangt drie maal meer, dus dat betekent dat er op drie vaartuigen maar één zal overleven. Op de markt is er nu al een overaanbod aan tong.

8. Datum volgende vergadering

De datum voor een volgende Task Force wordt meegedeeld via mail.

Verslag van de Task Force Convenant van woensdag 19 februari 2014 om 14h in de vergaderzaal van het ILVO, Ankerstraat 1, 8400 Oostende.

Aanwezig: Vertegenwoordiging Rederscentrale, Departement Landbouw en Visserij, Dienst Zeevisserij, ILVO.

Verontschuldigd: Vertegenwoordiging Kabinet, SDVO en Natuurpunt, FOD Leefmilieu.

De voorzitter opent de vergadering en verwelkomt de aanwezigen.

1. Goedkeuring agenda 19/02/2014

De agenda wordt goedgekeurd.

2. Verslag vorige vergadering 26/09/2013

Een partner overloopt het ontwerpverslag en haalt de volgende onderdelen aan ter opvolging:

actieplan Selectief Vissen Doet Leven en stand van zaken met de Werkgroepen Vloot en Vermarkting.

- Voor het actieplan en de WG Vloot wordt verwezen naar de rapportering vanuit de TECHVIS SG.
- Voor vermarkting zou de VLV voorstellen opmaken over de bemiddeling met kopers en zou de verkoopmethodes herbekijken. Hierover werd door WG Veilingen nog niets ontvangen. Een lid van de Task Force vraagt naar de verdere plannen van de overheid.

Hierna wordt het aangepaste verslag goedgekeurd.

3. Project AS4: 'Vistraject'

Een lid van de Task Force zegt dat een lid van de Task Force, in samenwerking met de partners, volop bezig is met de afwerking van de visietekst die vanuit het Convenant naar voor komt. Op woensdag 26 februari is een nieuw overleg gepland om de tekst te finaliseren. In maart wordt dan bekeken hoe dit document best gepubliceerd wordt. Een lid van de Task Force vraagt of andere Task Force leden moeten betrokken worden. Een lid van de Task Force stelt dat dit document eerst moet goedgekeurd worden door het directiecomité van een partner. Een lid van de Task Force beaamt dat een partner moet bevestigen of de inhoud van het document werkbaar en uitvoerbaar is.

Een lid van de Task Force vindt dat er geen indicatoren moeten in staan, maar dat het eerder een visiedocument moet worden. Een lid van de Task Force vindt ook dat verschillende leden, verschillende indicatoren naar voor brengen. Een lid van de Task Force vindt het belangrijk dat er aandacht wordt besteed aan de drie pijlers. Ook bij MSC zou het sociaal aspect aan bod moeten komen.

Een lid van de Task Force zegt verder dat het document eerst intern moet geëvalueerd worden en we daarna moeten nadenken over hoe we hiermee naar buiten kunnen komen. Een mogelijkheid is om het te koppelen aan de Dag van de Pladijs of aan een nieuw evenement, 'de Viswijk' in Gent, waar ook de North-SeaChefs aan zullen deelnemen en dat wordt besproken met de VLAM. Een lid van de Task Force meldt dat de Week van de Smaak eind november doorgaat, wat ook mogelijkheden biedt. Een lid van de Task Force stelt voor om communicatiespecialisatie te gebruiken. Dergelijk principe is algemeen nuttig om boodschappen over te brengen.

Een lid van de Task Force vraagt een lid van de Task Force om een overzicht te geven van de administratie. Een lid van de Task Force meldt dat de indiening van de 2e FIVA en 1ste EVF aanvraag binnenkort zal plaatsvinden. Er heeft vertraging plaatsgevonden, doordat er een aantal maanden terug nog niet voldoende middelen werden besteed om uitgaven van de eerste FIVA schijf en de eerste EVF schijf te rechtvaardigen. In samenspraak met het As 4-secretariaat wordt ook bekeken om een derde stuurgroep te organiseren.

4. Feedback Werkgroepen

- Werkgroep Ruimtelijke Ordening

Een lid van de Task Force geeft een overzicht van de besproken thema's in de Werkgroep Ruimtelijke Ordening van 28 januari 2014. De Kaderrichtlijn Mariene Strategie en het bijhorende Nationale monitoringsprogramma kwamen ter sprake. Op de volgende Werkgroep wordt FOD Volksgezondheid, Veilig-

heid van de Voedselketen en leefmilieu uitgenodigd om een uitgebreide toelichting te krijgen over het voorlopige Belgische programma.

Het Marien Ruimtelijk Plan werd eind december 2013 door de Ministerraad goedgekeurd en ligt nu bij de Raad van State voor advies. Binnen de Werkgroep Ruimtelijke Ordening werd een stand van zaken gegeven: wegens onvoorziene omstandigheden is het hele proces wat vertraagd, waardoor pas een advies van de Raad van State wordt verwacht tegen eind februari. Volgens de nieuwe timing zou het KB uiteindelijk gepubliceerd worden in de loop van de maand maart. Elke stakeholder wordt vervolgens persoonlijk aangeschreven door het Kabinet van Johan Vande Lanotte over de aanpassingen die hem of haar aanbelangen. Bijkomend werd gemeld dat voor zowel de zones binnen als buiten de 12 mijl nog goedkeuring moet verkregen worden van Europa, alvorens de maatregelen officieel kunnen geïmplementeerd worden. Door deze bijkomende procedure wordt verwacht dat het Marien Ruimtelijk Plan niet meer in 2014 zal goedgekeurd worden.

Ook de nieuwe gebieden voor windmolenparken in Nederlandse wateren en de contacten rond het East Anglia Windmolenpark zijn aan bod gekomen.

Zes gebieden binnen de Deense 12 mijlszones komen in aanmerking om erkend te worden als Natura 2000 gebieden. Een lid van de Task Force vraagt om te bekijken hoe de inspraakmogelijkheden geregeld zijn. Een lid van de Task Force wijst erop dat de steengebieden een hogere biodiversiteit hebben. Een lid van de Task Force beaamt dat dit voor de Belgische visserij belangrijke gebieden zijn, omdat ongeveer 70% van de Noordzeeschol van daar komt. Een lid van de Task Force wijst op het feit dat het niet stopt met aanwijzingen van nieuwe gebieden. Een lid van de Task Force wil ondersteuning bieden om de VMS-gegevens van deze gebieden te koppelen met de vangsten. Een lid van de Task Force zal een partner contacteren en hem vragen om af te stemmen met een lid van de Task Force.

- Opleidingen

Wordt verder opgevolgd in de provinciale Stuur-

groep Maritieme Opleidingen. Op de volgende vergadering op 11 maart zal onder andere een nieuwe visserijsimulator aan bod komen. Er zal ook aandacht worden besteed aan de opleidingsbehoeften voor visverwerking.

- TECHVIS Gebruikersgroep

Een lid van de Task Force geeft een kort verslag van de eerste officiële TECHVIS gebruikersgroep, die op 31 januari plaatsvond te Oostende. TECHVIS staat voor technische innovaties voor een transitie naar een duurzame visserijsector en is onderverdeeld in 4 modules. Vooral over de module GAS, waarbij een haalbaarheidsstudie naar vaartuigen op gasmotoren wordt uitgevoerd, was er nieuws te melden. Hiervoor wordt verwezen naar de TECHVIS-rubriek van de februari-uitgave van het informatieblad van een partner. De andere modules, namelijk Hovercran, Selectiviteit en Communicatie, kwamen ook aan bod. Verder is er uitgeweid over de stand van zaken met de Discard Atlas en de analyse van de baggerstortplaats.

Een lid van de Task Force vraagt of er een stand van zaken kan worden gegeven over de module selectiviteit.

Een partner werkt momenteel aan een document over mogelijke technische aanpassingen. Een lid van de Task Force vraagt hoe ver een partner staat met de testen van het scheidingspaneel voor tong en schol? Een lid van de Task Force zegt dat er verder wordt getest in maart op de Belgica. Er wordt gewerkt aan een overzichtsdokument. Een lid van de Task Force zegt dat het toch moeilijk blijft om tong en schol te scheiden.

Een lid van de Task Force vraagt naar de Discardatlas en de publicatie hiervan. Een lid van de Task Force verwacht dat hierover in april/mei gedeeltelijk zal teruggekoppeld worden. In de Europese regionale werkgroepen is er nog niet afgestemd over de methodologie van de opmaak en hier moet nog een akkoord over worden bereikt. Momenteel werkt een partner op basis van de STECF databanken en specifieke berekeningen voor de Belgen. Een lid van de Task Force vermeldt het probleem dat er maar bij een klein percentage van de visreizen een waarnemer aan boord is, maar over het algemeen doen we het beter dan de buurlanden.

Een lid van de Task Force voegt hier aan toe dat de aanvoer, de quota en de technische maatregelen naast een atlas moeten gelegd worden voor een correcte evaluatie een lid van de Task Force verwijst hierbij naar de dagplafonds. Een lid van de Task Force zegt dat dit best aangepakt wordt in de Quotacommissie. Een lid van de Task Force wijst er op dat er met het huidige systeem met veel tijd is tussen advies en uitvoering. Er zal met de voorbereiding op de aanlandingsverplichting korter op de bal moeten worden gespeeld.

Een lid van de Task Force stelt voor om de Discardatlas als referentie te gebruiken en dat er best door een partner een voorstel voor de aanpak wordt uitgewerkt. Een lid van de Task Force wijst er op dat het herbekijken van het quotabeheer voor nog meer twijfel bij de banken kan zorgen. Een lid van de Task Force antwoordt dat er wel een mogelijkheid om meer te kapitaliseren.

Rond brandstofbesparing wijst een lid van de Task Force er op dat er op gebied van visserij zelf nog weinig kansen zijn. Hij verwijst naar de TX.36 die werd uitgerust met een elektronisch management systeem. Dit vaartuig bespaart tegenwoordig 250 liter brandstof op dagbasis. Het systeem kost tussen de 40.000 en 50.000 euro. Een lid van de Task Force zegt dat dit binnen TECHVIS kan opgevolgd worden.

Een lid van de Task Force vraagt een visie over schaalvergroting. Een lid van de Task Force antwoordt dat dit niet mogelijk is zonder een waarde verhoging. Een lid van de Task Force haalt een consortium aan van verschillende vaartuigen waarbij één ervan het volledige tongquotum in de Noordzee krijgt en daarvoor 5 à 6 maanden met de puls gaat vissen.

5. Algemene website Vlaamse visserij

Dit onderwerp kwam opnieuw aan bod in de TECHVIS WG. Een lid van de Task Force zegt dat een partner oorspronkelijk initiatief ging nemen om een projectvoorstel rond een algemene website voor de Vlaamse visserij uit te werken, maar de Raad van Bestuur was van mening dat dit niet prioritair is. Daarom werd er ook niet meer tijd aan gespendeerd.

Een lid van de Task Force rapporteert over het voorbereidende werk dat ze aan dit onderwerp gespendeerd heeft. Een lid van de Task

Force verwijst naar een kabinetsvisie om het VLIZ meer te gebruiken als infomedium. Een voorbeeld daarvan is de website van het Aquacultuurplatform. Er kan aan het VLIZ gevraagd worden om advies te geven of de taak kan volledig aan hen worden uitbesteed.

Een lid van de Task Force vraagt of dit project verder kan opgevolgd worden binnen TECHVIS. Een lid van de Task Force zegt dat dit past onder het luik communicatie. Binnen TECHVIS zal dit verder gestructureerd worden en wordt bekeken of er effectief een project zal worden ingediend.

6. Verdere strategie en acties

Een lid van de Task Force vermeldt dat het project overleving positief werd onthaald door het managementcomité. Een partner zal zo snel mogelijk een datum voor een pre-stuurgroep vastleggen.

Verder wordt meegegeven dat er binnen de Technische Werkcommissie Visserij van de SALV door de leden de wil is uitgedrukt om een specifieke werkgroep te creëren rond de aanlandingsverplichting.

Een lid van de Task Force vraagt of een partner DG MARE eens kan uitnodigen. De doelgroep van dergelijke sessie is de reders, een partner fungeert daarbij als trekker. Het verhaal omhelst het Vlaams beleid vanaf het Groenboek over een nieuw GVB en de sessie kan afgerond worden met een paneldebat waarin ook een partner is vertegenwoordigd. Een lid van de Task Force zal de organisatie van een ledenvergadering bespreken binnen de Raad van Bestuur van een partner en terugkoppelen naar een lid van de Task Force. Een lid van de Task Force vraagt naar de betrokkenheid van het project VISEO.

Een lid van de Task Force vraagt in verband met de opvolging van het project 'Selectief vissen doet leven' de visie van de Task Force over het uittesten van technieken aan boord van de commerciële vaartuigen van een aantal koplopers. Daaraan voorafgaand zouden tijdens bezoeken aan die vaartuigen brainstormsessies worden georganiseerd. Een lid van de Task Force stelt voor om naast de reders ook de VVC en PAKHUS 5 in dit overleg te betrekken. Vanuit de Task Force komt het voorstel om actief ge-

durende een aantal maanden met één vaartuig te werken. Ook moet een partner de zee-reizen begeleiden, zodat het wetenschappelijk onderbouwd is.

Een lid van de Task Force zegt dat Frans Coussement sprak van camera's aan boord en zou dit willen uittesten . De reders zeggen dat zij niet negatief staan tegenover de camera's op zich, maar wel tegenover het onderhoud en de kosten. Een partner zou de uitwerking van deze testen op zich nemen en een lid van de Task Force bekijkt of een gesprek met een partner en enkele reders kan vastgelegd worden. De bedoeling is om één vaartuig uit te rusten met camera's en de reder hiervoor te vergoeden. Een lid van de Task Force stelt voor om één vaartuig te gebruiken voor zowel de testen met de camera's, selectiviteit alsook energie-management. Het is de bedoeling om de testen rond selectiviteit al op korte termijn op te starten.

7. Varia

Er worden geen varia besproken.

8. Datum volgende vergadering

De datum voor een volgende Task Force wordt meegedeeld via m

Verslag van de Task Force Convenant van woensdag 9 juli 2014 om 14h in de vergaderzaal van de Rederscentrale, Ierse Zeestraat 50 te 8380 Zeebrugge.

Aanwezig: Vertegenwoordiging Rederscentrale, Departement Landbouw en Visserij, Natuurpunt, ILVO.

Verontschuldigd: Vertegenwoordiging Kabinet, SDVO en Dienst Zeevisserij, FOD Leefmilieu.

De voorzitter opent de vergadering en verwelkomt de aanwezigen.

1. Goedkeuring agenda 09/07/2014

De agenda wordt goedgekeurd.

2. Verslag vorige vergadering 19/02/2014

Het verslag wordt goedgekeurd.

3. Project AS4: 'Vistraject'

Een lid van de Task Force vraagt een stand van zaken van de administratieve afhandeling van het project. Een lid van de Task Force zegt dat de indiening van alle kosten tot en met eind 2013 is gebeurd.

Een lid van de Task Force vermeldt dat er recent een voorstelling van het Vistraject aan de Plaatselijke Groep van As 4 heeft plaatsgevonden. Deze werd positief onthaald. Een lid van de Task Force heeft zich hiervoor gebaseerd op de versie van het verbetertraject van 26 mei. Het document staat bijna op punt, er was enkel nog discussie over een aantal bijlagen die al dan niet dienen opgenomen te worden. Er wordt afgesproken dat de partners het document nogmaals nalezen en via mail hun goedkeuring geven.

Een lid van de Task Force stelt voor om bij het uitwerken van de brochure het communicatiebureau een aantal Visuals te laten uitwerken op basis van de hoofdstukken van het document. Krien zal communicatiebureau Bits of Love vragen om één ontwerp Visual op te maken. In de volgende stuurgroep Vistraject komt de bestelling van het drukwerk aan bod. Ook wordt besproken dat een samenvatting van het document op de website kan geplaatst worden, met daarbij een link naar het volledige document.

Een lid van de Task Force zal een verlenging van het Vistraject aanvragen tot eind 2014 bij

het As 4 secretariaat.

4. Feedback werkgroepen

• TECHVIS Gebruikersgroep

Een lid van de Task Force geeft een verslag van de TECHVIS gebruikersgroep, die op 26 mei plaatsvond te Oostende.

Voor het project Tong Ierse Zee werd positief nieuws gemeld: de aanvraag tot deelname aan een Engelse survey werd goedgekeurd. Hoogstwaarschijnlijk krijgen twee partnermedewerkers en één iemand uit de sector de kans om hieraan deel te nemen van 12 tot 19 september 2014.

Ook het overlevingsproject kwam aan bod tijdens de TECHVIS-vergadering. Hiervoor werden een aantal praktische afspraken gemaakt ter voorbereiding van het project. Een vragenlijst aan de reders wordt opgesteld. Een lid van de Task Force vraagt of er samenwerking is met Nederland. Hierop wordt bevestigend geantwoord. Een lid van de Task Force vraagt wanneer bekend is welke percentages gezien worden als hoge overleving. Een lid van de Task Force zegt dat de Regionale Lidstaatgroepen hierover moeten beslissen, maar nog niet duidelijk is wanneer die beslissing valt.

Verder vermeldt een partner een projectindiening voor het opstarten van een visserijwebsite. Een partner kondigt een initiatief aan voor een bezoek aan alle reders voor een bespreking van de selectiviteit. 19 augustus wordt naar voor geschoven als datum voor een presentatie. In dat verband geeft een lid van de Task Force aan dat de motivatie bij de bemanning weg is en een lid van de Task Force overloopt een lange lijst met administratieve taken voor de schipper, die er toe bijdraagt dat de betrokkenheid van schipper en bemanning en hun interesse voor een selectiviteitsvergadering op een laag peil staan. Het zou kunnen helpen dat bij zo'n vergadering eens duidelijk gemaakt wordt welke concrete resultaten er al bereikt zijn en dat er bij het uitvoeren van testen teruggekoppeld worden naar de betrokken reder, schipper en bemanning.

Een lid van de Task Force vraagt of er nog updates te melden zijn over de Discardatlas. Een lid van de Task Force is niet direct betrokken bij de Discardatlas en verwijst door naar een partner, die dit van nabij opvolgt.

- **Werkgroep Opleidingen**

Een lid van de Task Force geeft een overzicht van de besproken onderwerpen op de Stuurgroep Maritieme Opleidingen van 21 mei. De nieuwe visserijsimulator was het hoofditem op de agenda. De bestelling wordt pas voorzien tegen eind 2014, doordat momenteel nog verschillende offertes tegen elkaar afgewogen worden. Er wordt gevraagd of er manoeuvreergegevens kunnen ter beschikking worden gesteld. Een lid van de Task Force stelt voor om eens iemand mee te sturen met een vaartuig.

- **Werkgroep Ruimtelijke Ordening**

Op de Werkgroep Ruimtelijke Ordening van 3 juni werd een medewerker FOD leefmilieu uitgenodigd om toelichting te geven over de Kaderrichtlijn Maritieme Strategie. Een ander onderwerp was de visserijinspanning in Engelse Marine Beschermde Zones, die werd bepaald via samenwerking tussen twee partners. Er werd een overzicht gegeven van de gebieden die voor onze visserij van belang zijn. Een lid van de Task Force stelt voor om de zaak eens om te draaien en als Vlaamse visserij zelf te gaan bekijken welke gebieden voor ons van uitzonderlijk belang zijn. Via een dergelijke voorbereiding kan sneller ingespeeld worden op eventuele nieuwe maatregelen.

5. Verdere strategie en acties

Een lid van de Task Force vraagt hoe projecten in het algemeen meer medewerking kunnen krijgen van de Task Force en beter kunnen overgebracht worden naar de mensen. Een lid van de Task Force zegt dat communicatie heel belangrijk is, bijvoorbeeld de resultaten van de testen op de Belgica moeten meer naar buiten toe gecommuniceerd worden. Binnenkort volgen nieuwe testen op de Belgica om de verschillen tussen een rond net en een vierkant net te vergelijken. Een lid van de Task Force zegt dat een partner op dit moment een document met een overzicht van alle activiteiten van een partner aan het afronden is. Dit document zal gepubliceerd worden en de bedoeling is dat het vooral de reders bereikt. Een lid van de Task

Force vindt dat alle projecten zouden moeten geïntegreerd worden binnen één groot project, waardoor de reders duidelijkheid hebben over de lopende projecten. Verder is er de taak van Jan Hostens om het plan 'Selectief vissen doet leven' te updaten.

Een lid van de Task Force vermeldt ook het uitschrijven van een project rond CCTV. Een lid van de Task Force wijst erop dat dit enkel zou moeten bekeken worden om de teruggooi te controleren en niet mag samengaan met de verplichting om alle vangsten aan te voeren. In de aanlandingsverplichting zal voor alle platvis een overlevingsuitzondering nodig zijn.

6. Planning drie jaar Convenant

Een lid van de Task Force stelt voor om de tekst van het Convenant, die reeds drie jaar oud is, te updaten en de nieuwe tekst opnieuw te laten ondertekenen door de partners en de nieuwe Vlaamse minister voor Landbouw en Visserij. Dit evenement vormt dan een goede gelegenheid om de minister duidelijk te maken welke duurzaamheidsinspanningen de sector reeds heeft gedaan. Een lid van de Task Force zal de Word-versie van het huidige Convenant uitsturen, waarop iedereen bemerkings kan geven tegen 31 augustus. Een partner zal het document op die basis herwerken en voorleggen op de volgende Task Force.

7. Varia

Er wordt gevraagd naar een stand van zaken van het project MSC Pre-Assessment. Een lid van de Task Force antwoordt dat er een voorstel is ingediend door de firma die de Pre-Assessment heeft uitgevoerd. Nu krijgt een partner de kans om opmerkingen te geven op hun analyse, waarop uiteindelijk een definitieve beoordeling wordt opgemaakt.

8. Datum volgende vergadering

De volgende vergadering gaat door op dinsdag 14 oktober om 14uur in de vergaderzaal van de Rederscentrale.

Bijlage 3

Duurzaamheidsmatrix

Elementen vloot

vaartuig en vistechiek	collectief
capaciteit	aantal vaartuigen totaal motorvermogen (aan te vullen met methodiek GVB)
samenstelling vloot	aantal grote en kleine vaartuigen
technologische uitrusting	
vistechieken	diversificatie impact op bodem bijvangst niet-doelsoorten selectiviteit/bijvangst impact op viskwaliteit aandacht voor dierenwelzijn
energiegebruik	brandstofgebruik alternatieve energie toepassingen
materiaalgebruik	toxische/natuurlijke verven materiaal netten afvalbeheer aan boord grondstoffen
uitstoot	CO ₂ andere
uitrusting voor bewaren vis	
visbestanden	
toestand van het bestand	
lange termijnbeheerplan	
vissterfte binnen grenzen maximale duurzame opbrengst	
impact op voedselweb	
paacyclus	
andere doelsoorten (klimaatsoorten, ongebruikte quota, ...)	
quotabeheer (flexibel in functie van bijvangst, criteria, ...)	
visserij inspanning	
visserijcapaciteit	

ruimtelijke en periodieke spreiding	
historische visgronden	
marien beschermde gebieden	
gevoelige ecologische plaatsen	
paacyclus - plaatsen	
windmolenparken	
welzijn vissers(gemeenschap)	
veiligheid	
opvolging/verjonging	
opleiding	
werkomstandigheden	
aantrekkelijkheid job	
combinatie met andere activiteiten	fishing for litter datacollectie (waarnemer, camera, self-sampling etc) andere: aquacultuur
visrechten verdeling	
verloning en sociale bescherming	
rendabiliteit	
omzet	
subsidies	
belangrijkste kosten	
belangrijkste opbrengsten	
afzet	
keten	
binnenlandse markt versus buitenlandse markt	
ondergewaardeerde soorten	
neventromen	
prijs	
afzetkanalen	oa internetverkoop
contact met klant	communicatie over duurzaamheid

Elementen vaartuig

vaartuig	
kenmerken vaartuig	lengte, leeftijd, motorvermogen, technologische uitrusting
technologische uitrusting	
vistechnieken	diversificatie impact op bodem bijvangst niet-doelsoorten selectiviteit/bijvangst impact op viskwaliteit aandacht voor dierenwelzijn
energiegebruik	brandstofgebruik alternatieve energie toepassingen
materiaalgebruik	toxische/natuurlijke verven materiaal netten afvalbeheer aan boord
uitstoot	CO ₂ andere
uitrusting voor bewaren vis	
beheer visbestanden	
lange termijnbeheerplan	
toestand van het bestand	
vissterfte binnen grenzen maximale duurzame opbrengst	
impact op voedselweb	
paaicyclus	
andere doelsoorten (klimaatsoorten, ongebruikte quota, ...)	
quotabeheer	
ruimtelijke spreiding	
marien beschermde gebieden	
gevoelige ecologische plaatsen	
paaicyclus - plaatsen	
windmolenparken	
welzijn vissers(gemeenschap)	
veiligheid	
opvolging/verjonging	
opleiding	
werkomstandigheden	
aantrekkelijkheid job	

combinatie met andere activiteiten	fishing for litter datacollectie (waarnemer, camera, self-sampling etc) andere: aquacultuur
rendabiliteit	
omzet	
subsidies	
belangrijkste kosten	
belangrijkste opbrengsten	
afzet vis	
keten	
binnenlandse markt versus buitenlandse markt	
ondergewaardeerde soorten	
neventromen	
prijs	
afzetkanalen	oa internetverkoop
contact met klant	communicatie over duurzaamheid

Bijlage 4

Actieteams vistract duurzaam beheer visbestanden (20130703)

Agenda

Voormiddag: 9:30 tot 12:30

- Welkom
- Introductie vistract en actieteams
- Thema: visbestanden herstellen
- Strategieën om visbestanden te herstellen

Namiddag: 13:30 tot 16:30

- Hoe 'top 10' verduurzamen?
- Enkele 'Ongekende' vissoorten verkennen
- Samenvatting en conclusies

Voormiddag

Introductie vistract, actieteams en thema

We starten met een introductie over het convenant en de doelstellingen van Vistract aan de hand van een begeleidende powerpoint presentatie, dat u aanvullend aan dit verslag kan bekijken. Het verbetertraject wordt opgezet voor een aantal duurzaamheidsthema's, zoals het herstel van de visbestanden. Dit wordt uitgevoerd aan de hand van drie actieteams die input geven voor dit verbetertraject.

Vandaag gaan we dieper in op het thema: 'visbestanden herstellen'. Dit kadert binnen de hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid -met maximaal duurzame opbrengst als doelstelling. In een eerste verkennende enquête bij consumenten van de Delhaize in Kessel-Lo over belangrijkheidscores van duurzame vis, kwam de toestand van de visbestanden naar voren als het belangrijkste criterium voor consumenten om te bepalen of de vis

duurzaam is of niet. Ook bij MSC, de viswijzer, Mister Good Fish is de toestand van het visbestand een belangrijk criterium. Daarnaast kan het duurzaam bevissen van de visbestanden zorgen voor extra jobs en inkomsten: meer bepaald 3 miljard extra aangelande vis en 1000 extra jobs voor Europa. Dit blijkt uit de rapporten van de New Economic Foundation. Andere landen zoals Australië, VS nemen hier het voortouw en tonen die resultaten ook aan. Redenen genoeg dus om in te zetten op gezonde visbestanden.

Strategieën om visbestanden te herstellen

De groepssessie in de voormiddag gaat over strategieën om visbestanden te herstellen. Via een groepsgesprek worden antwoorden gezocht op de volgende vragen:

- **Welke strategieën zijn er om de visbestanden te herstellen?**
- **Hoe kunnen we dit aanpakken?**
- **Wat zijn de hindernissen?**
- **Wat zijn de oplossingen?**
- **Wie kan hieraan iets doen?**

Scherpstelling van de vraag:

Strategieën om visbestanden te herstellen -> **strategieën om visbestanden duurzaam te beheren** is een betere term.

Wat juist van de visbestanden willen we beschermen? Belang om de **voortplanting** van de visbestanden te beschermen om de toekomstige populaties veilig stellen.

Hieronder een samenvatting en clustering van de antwoorden:

1. Spreiding in tijd en ruimte van de visserij-inspanning

- **Paaiseizoen/kraamkamers op zee tijdelijk sluiten**
 - Real time closures zijn een goede strategie op voorwaarde dat de gebieden **flexibel** zijn zowel wat betreft de plaats als het tijdstip van de sluiting. De gebieden moeten op regelmatige tijdstippen **geëvalueerd** worden op basis van de binnenkomende

data. Daarbij is het belangrijk om **bottom up** in te spelen op **info van de vissers**.

- Wanneer dient er te worden overgegaan naar de bescherming van de paaikamers? Vanaf de bestanden in het probleem komen of principieel altijd beschermen als de paaikamers beschermd zijn?
- In Engeland stelt **de overheid** real time closures in voor minimum 1 maand, maximum 2 maand en verlengbaar tot 3 maand. De periodes zijn in grote lijnen op voorhand gekend zodat de vissers daar hun vakantie, onderhoud of andere activiteiten naar kunnen plannen. Wel is er een zekere finetuning van het exacte tijdstip afhankelijk van de vaststellingen in zee (namelijk of de paaitijd al dan niet gestart is). Als er in de netten veel ondermaatse vis vastgesteld wordt bij de controle, dan wordt 14 dagen later die zone als RTC gesloten. In de eerste fase van de implementatie was de sluiting enkel voor de schepen die onder een Engelse vlag varen, in een tweede fase geldt de sluiting ook voor schepen onder een andere vlag. Er is een maximum grootte voor de gebieden. De controle op het al dan niet bevissen van deze gebieden is ook een belangrijk element voor het slagen ervan.
- In IJsland wordt in paaitijd niet gevist op kabeljauw, met goeie resultaten op de visbestanden. Het gebied wordt gesloten op basis van real time monitoring van de e dragende kabeljauw. De meeste gebieden liggen vast, maar zijn wijzigbaar.
- Ook in de Keltische Zee: zijn 3 squares gesloten en kabeljauw is hersteld in dat gebied. Dit voorstel kwam vanuit de RACs. De real time closures instellen vanuit de RAC's is een goede oplossing om de gebieden tegenstelbaar te maken aan andere landen.
- **Spreiding van de intensiviteit van de visserijinspanning: niet steeds op dezelfde plaats vissen maar wel een spreiding afhankelijk van de bodemgevoeligheid, toestand van de visbestanden, hoeveelheid discards etc.**
- **Visplan en marketingplan** zijn tools om oa het paaiseizoen te vermijden.

2. Visserijtechniek

- **Selectief vissen= vermijden discards + duurzaam bevissen visbestanden**
 - Door aanpassingen aan het vistuig
 - Tijdelijk gebieden met veel ondermaatse vis of andere bijvangst niet bevissen

- Voorsortering

• Overlevingskansen vergroten

- Leefbakken aan boord
- Tijd van de sleep: als sleep korter wordt zijn er meer mensen aan boord nodig om werkzaamheden uit te kunnen voeren zoals het sorteren van de vis uit de sleep
- Plaats waar gevist wordt
 - Nodig om alle factoren eens op te lijsten en te bekijken wat er kan gebeuren hier rond.

3. Equal Level Playing field rond controle

4. TAC's en quota

- in overeenstemming brengen met wetenschappelijke adviezen
- meerjaren TAC's
- in functie van het gefaseerd naar MSY gaan op basis van de Fmsy

5. Datacollectie:

- Datacollectie is nodig om te kunnen zorgen voor wetenschappelijk onderbouwde adviezen
 - Maximale inspanning om goede en voldoende data te hebben
 - Relativeren: niet nodig/mogelijk voor elke soort
- Belang wetenschap - vissers samenwerking
 - self-sampling biedt veel voordelen zoals bijvoorbeeld stabielere data
 - soms worden data niet geaccepteerd omdat ze niet correct lijken

6. Technische maatregelen: maaswijdte vergroten, minimum landing sizes, bijvangstreducerende middelen

- Moeten correct gedefinieerd worden op basis van geslachtsrijpheid.
- Dit is moeilijk bij een gemengde visserij of indien er andere 'grotere' soorten als bijvangst gevangen worden.
- Soms komen ecologische en economische belangen met elkaar in conflict: als de maaswijdte bij tongvisserij te groot wordt, dan daalt economische winst.
- Discard ban betekent dat er geen 'landing size' meer is, wel een 'minimum sale size'.

7. Vissers belonen

- Met betere prijs
- Of door het differentiëren van een duurzaam product door informatie of labels

- Werken aan consumentenzijde: informatie + sensibiliseren
- Stimuleren verkoop niet zwaar beviste bestanden en minder van bestanden onder druk.

8. Marktmechanismen:

- Iedereen zou in de kost moeten meedragen, door een prijsstijging van een schaars product (door schaarse visbestanden)
- Het probleem hierbij is de concurrentie van landen die een lagere prijs hanteren. Door import van die producten, neemt het aanbod toe en daalt de prijs.

9. Verantwoordelijkheid vissers- zelfregularisatie

- Kapitalistisch systeem leidt tot overexploitatie. Dit beantwoorden met repressieve maatregelen leidt niet tot de juiste resultaten. We moeten meer naar zelf-regularisatie gaan.
- Moeilijkheid hierbij is de 'tragedy of the commons': Het is moeilijk om een verantwoordelijkheidsgevoel te creëren bij vissers als andere vissers hun inspanningen teniet kunnen doen of daar zelfs van kunnen profiteren. Het is niet dat per stukje zee, één verantwoordelijke kan aangeduid worden. Of wel?
- De zelfregularisatie kan bijvoorbeeld wel op een beperkte schaal toegepast worden in territoriaal afgelijnde gebieden waar de visser(s) een band heeft/hebben met een plaats en(samen) de verantwoordelijkheid en controle kan/kunnen dragen.
- De overheid kan dan indicatoren opvolgen, zoals bij de kaderrichtlijn mariene strategie. Controle kan gezien worden in de brede zin van het woord: door een regularisatie van het aantal schepen, de grootte ervan en het aantal zeedagen.
- Daarbij is het van belang om voldoende opleiding te voorzien voor de vissers over het belang van een gezond ecologisch milieu en duurzaam beviste visbestanden.
- Er is tijd nodig om die mentaliteitsverandering te laten gebeuren. Het is belangrijk om de nieuwe 'garde' hierin te scholen.

Na de middagpauze

Brainstormen rond scenario's:

Hoe kunnen we de overgangperiode overbruggen? In de overgangperiode dalen de vangstniveau's voor bepaalde visbestanden eerst en nadien stijgen ze opnieuw en stijgen de inkomsten en jobs mee.

Europa heeft twee scenario's opgesteld:

- Scenario 1: accent op economische efficiëntie. De vangstcapaciteit en werkgelegenheid gaan naar beneden tot het nodige om op MDO niveau te vissen. Dit wil zeggen dat er minder jobs voorhanden zijn voor vissers, maar de rederijen zijn wel winstgevender.

- Scenario 2: accent op werkgelegenheid: de vloot blijft even groot, maar de vangstcapaciteit daalt door een aanpassing van de grootte van de vaartuigen, het vermogen van de vaartuigen, het vistuig, aantal zeedagen. Door een deeltijdse organisatie van de activiteiten van vaartuigen, kan visserij winstgevender zijn doordat kosten dalen vb. brandstofkosten, maar vangsten op peil blijven.

Reacties

Het eerste scenario geniet de voorkeur. We kunnen er niet onderuit dat de vloot moet inkrimpen bij overbevissing. Bij het kritische minimum kunnen vragen gesteld worden. Sommige havens van 3 vaartuigen blijven nog bestaan. Vroeger hadden we in België 180 vaartuigen, toen werd ook gedacht dat we het kritische minimum zouden overschrijden als we verder de vloot zouden inkrimpen, maar dat is toch nog niet gebeurd en we hebben nog slechts een 90tal vaartuigen.

Het principe van het tweede scenario is wel mooi om deeltijds andere activiteiten te doen. Maar wat kan je nog doen met een vaartuig behalve vissen? Het onderhoud van de windmolenparken, is moeilijk gezien de nodige opleiding en de vereisten in de reglementering. Er is een harmonisatie van de regelgeving nodig. Daarnaast zijn de opdrachten onregelmatig en organisatorisch is het moeilijk te combineren met vissen. De vraag stelt zich ook of het economisch leefbaar is op die manier.

Misschien is er ook een tussenscenario mogelijk waarbij de werkgelegenheid behouden blijft, maar er minder vaartuigen zijn? Bijvoorbeeld door mede-eigendom van een aantal vaartuigen? We moeten eens nadenken over de structuur van onze sector: wij hebben veel kleine familiebedrijven, die geen opvolging zien. Wel is er een mogelijkheid tot schaalvergroting via coöperatieën waarbij je niet meer per reder een vaartuig hebt, maar één rederij in bezit is van meerdere vaartuigen. Aan de hand van aandelen kunnen verschillende reders een beperkt aantal vaartuigen in eigendom

hebben binnen een coöperatieve structuur. De coöperatieven kunnen leden toelaten die voldoen aan een aantal vooraf overeengekomen regels. De vaartuigen kunnen bestaan uit diverse vistechnieken die dan afhankelijk van het seizoen, quota etc flexibel ingezet kunnen worden. In Nederland (rederij Jackson) bestaat al zo'n een coöperatieve en die is succesvol en winstgevend. Ze slagen er ook in om regels op te leggen aan hun leden. Werken met coöperatieven maakt ook innovatie en vlootvernieuwing financieel toegankelijker.

Daarbij is het belangrijk om eventueel het quotasysteem bij te sturen waar nodig, bijvoorbeeld het toewijzen van quota aan een rederij of schip kan mooi passen in het nieuwe plaatje. Hierbij moeten we ook gaan nadenken over individuele quota. We gaan aan zo'n formules moeten beginnen denken als we binnen enkele jaren nog verder willen doen. Zolang er een aantal schepen zijn met een negatief eigen vermogen, dan blijft men met negatief eigen vermogen. Tenzij men van 3 schepen 2 maakt en ITQ's op die schepen voorziet.

Dit kan in zekere zin samen blijven gaan met een collectief beheer van de quota. Wel zijn er bepaalde risico's aan verbonden, zoals andere bedrijven van buiten de sector die de quota beginnen op te kopen, met onvoorspelbare gevolgen op de prijsvorming. Het is nodig om op voorhand goed na te denken over die risico's om ons daartegen in te dekken. Ook over de slapende licenties die van rechtswege vervallen en de verplichting om te vissen als je een licentie hebt gekregen, moet nagedacht worden. Stel dat een vaartuig 1 jaar aan de kant blijft, dan kan dat quotum verhuurd worden onder de reders. Dat genereert een inkomen en ook een signaal naar de bank dat de cash flow niet stopt.

Het probleem nu is dat we geen garanties en medewerking meer krijgen van financieringsinstellingen zoals de banken. Als we een bepaald quotum kunnen voorleggen aan de banken dan is er al een garantie op een bepaald inkomen, maar zolang de quota geen waarde hebben, zal het probleem niet opgelost geraken.

Zeker voor jonge starters is het belangrijk om al een bepaald quotum met zekerheid te krijgen.

Een 'startersquotum' kan binnen het collectief beheer van de quota opzij gezet worden door de groep voor jonge starters. Als die starter zich dan wil inkopen in een rederij kan dat quotum al een mooie inbreng zijn.

Daarnaast is het zo dat alternatieve technieken geen quota hebben, de boomkor moet dit afstaan, maar de quota zijn niet steeds beschikbaar.

Een ander mogelijk scenario is ook toelaten dat er minder banen zijn in de visserij zelf, maar dat vissers die stoppen een inkomen krijgen van het Zeevisserijfonds en verplicht worden om hun opgebouwde kennis in te zetten in het geven van opleidingen, promotie van vis, media te woord staan etc.

Toestand en acties voor de Belgische top 10 Tong

Tong komt als eerste aan bod, omdat deze vissoort de hoogste aanvoerwaarde had in 2012. Is "het salaris van onze vissers".

Bestanden: Ierse zee: negatieve trend; Keltische zee F+ Bm+, westelijk Engels kanaal F+ B-, golf biskaje F- B+, NZ F -B+

Analyse

- Tong is gevoelig voor visserijdruk vanwege de langzame groeisnelheid, de leeftijd waarop ze geslachtsrijp worden (3 - 5 jaar) en de maximumleeftijd die ze kunnen bereiken (25 jaar).
- Grote tongen zijn relatief zeldzaam als gevolg van de visserijdruk.
- Overlevingskansen bij tong: niet echt een issue omdat er voor de vissoort relatief weinig bijvangst is. (slechts 1 tot 5% teruggooi).
- De minimum maaswijdte (80-70 mm) is niet afgestemd op de geslachtsrijpe leeftijd (24 cm tong is niet geslachtsrijp).
- Veel discards van pladijs (zie verder bij pladijs)
- Impact van bodemvisserij verschilt naargelang het een zandgrond of niet betreft. Dit moet ook meegenomen worden in de beoordeling van de visserijmethode.
- Pulsvisserij in de NI: bepaalde gronden worden nu bevestigd die vroeger niet bevestigd werden, moederdieren worden ook weggevestigd. Ondanks het feit dat de puls een grotere vangstcapaciteit heeft, wordt het quotum

niet volledig opvist. Geruchten wijzen in de richting van een zwarte parallelle markt. Mede omdat de puls slechts toegestaan zal worden door Europa als de vangstcapaciteit erdoor niet toeneemt (dus aanvoer mag niet stijgen)

- Tal van signalen wijzen erop dat het niet goed gaat met de tongbestanden. Zo toont de jaarlijkse survey (Be, NI, En) aan dat we extreem weinig 1-jarigen hebben, dus dat is vis die binnen 2 jaar de minimum landing size zou moeten hebben. Er lijkt erop dat er dan geen/weinig tong zal zijn. Het lijkt een tendens die breder is dan enkel de NZ.
- Overstap naar passieve vistechnieken verloopt moeizaam. Het vraagt tijd om nieuwe vistechnieken onder de knie te krijgen. Ruimtelijk zijn er ook beperkingen nodig op het aantal netten dat mogelijk is.

Lopende acties:

- Promotie passieve vistechnieken: bijvoorbeeld ILVO begeleid N32 intensief.

Mogelijke acties:

- Real Time Closure om paaibestanden te beschermen tijdens paaiseizoenen (net voor en tijdens het paaien). Gebieden zijn voor tong vrij goed bekend. Binnen die gebieden zijn verschillende micro-locaties die kunnen verschuiven, daarom is er een blijvende monitoring en flexibiliteit nodig. Het is niet gemakkelijk om dit te doen. Daarbij is het ook nodig om hiervoor een
- partnership aan te gaan met andere landen.
- Via VLAM promotie van tong buiten het paaiseizoen. Tijdens/voor paaiseizoenen magerder en minder smaakvol vlees.
 - Onderzoek naar effect van de pulskor op het visbestand. Een onafhankelijke survey is hier gewenst, zodat kan worden nagegaan of aanvoergegevens inderdaad kloppen.
 - Een gefaseerde overgang naar Fmsy voor de Noordzee en de Golf van Biskaje.
 - Tijdelijk niet vissen in gebieden waar bestand het slecht doet bijvoorbeeld Ierse Zee.

Pladijs/schol

Analyse

- De scholstand is ruim boven het voorzorgniveau, en de visserijsterfte is binnen veilige grenzen.
- Schol is gevoelig voor visserijdruk vanwege de trage groeisnelheid en de maximum-

leeftijd die ze kunnen bereiken (50 jaar). De schol meet dan 90 cm tot 1 m en weegt 4 tot 5 kg. De meeste schollen worden tussen hun zesde en twaalfde levensjaar gevangen.

- Schol paait in de winter, het vlees is in die periode waterig. Kuitzieke schol wordt dit genoemd. Ondanks de lagere marktwaarde wordt de schol in die periode toch gevangen en verkocht.
- Veel discards van pladijs bij tongvisserij. Geslachtsrijpe pladijs is groter dan bij tong. Bovendien gaat pladijs minder gemakkelijk door de netten. Dus bij maaswijdte van 80mm bij tong is er veel schol als bijvangst. Wat betreft de aanpassing van de maaswijdte komen ecologische en economische belangen met elkaar in conflict: als de maaswijdte bij tongvisserij te groot wordt, dan daalt economische winst omdat de visser veel tong verliest.
- 80% van de TAC van pladijs wordt boven de 56° gevangen met een minimum maaswijdte van 120mm. De discards zijn er opmerkelijk lager. Het economisch nadeel is dan er veel tongschar door de mazen van het net glipt.
- De andere 20% wordt in de Zuidelijke zee opgevist door een gemengde tong-schol visserij, waarvoor een beheerplan is voor tong-schol.

Lopende acties:

- ILVO doet testen met een scheidingspaneel om pladijs van tong te scheiden in het net.
- Promotie pladijs door VLAM buiten paaiseizoen.

Mogelijke acties:

- Paaiplaatsen zijn gekend, kunnen tijdelijk gesloten worden.
- Kuitzieke pladijs niet meer verkopen.

Zeeduivel

Analyse

- De Belgische aanvoer is slechts 1% van de internationale aanvoer. Vooral de Schotten en Spanjaarden vissen gericht op zeeduivel.
- Is in België vooral een bijvangstsoort. Wel wordt er in Biskaje 1,5 maand gericht op gevestigd.
- Er wordt veel kleine zeeduivel opgevist als bijvangst.
- Door de rare vorm is er geen minimum aanlandingsmaat, wel een minimum aanlan-

dingsgewicht.

- Goede data ontbreken en zijn moeilijk te verzamelen. De leeftijd kan moeilijk bepaald worden. Bovendien worden weinig exemplaren gevangen door de survey schepen omdat de vissen migreren tussen verschillende dieptes. De Ieren en Schotten doen nu wel een survey 2 X per jaar.
- De geslachten leven gescheiden, vrouwtjes leven in de diepere wateren. Daardoor vist m'n vooral de mannelijke exemplaren op uit de minder diepe gebieden.
- De eieren drijven op het water, waardoor ze relatief weinig schade ondervinden van de boomkorvisserij.

Mogelijke acties:

- Nagaan of het mogelijk is om de overlevingskansen van kleine zeeduivel die opgevisst wordt als bijvangst vergroten, in kader van een breder onderzoek naar het vergroten van overlevingskansen in functie van de discardban.

Grijze garnaal

Analyse

- De Grijze garnaal is niet bedreigd en relatief ongevoelig voor visserijdruk. De garnalen groeien erg snel, kunnen al met 4 maanden geslachtsrijp worden en bereiken een maximumleeftijd van 3 tot 4 jaar.
- De gebieden waar de garnaal veel voorkomt zijn opgroeigebieden van jonge vis. Hierdoor is er bijvangst, met name van jonge platvis, krabben en andere ongewervelden.

Lopende acties

- De garnalenvissers zijn zeer sterk bezig met alternatieve technieken, zoals vleugelprofielen en garnaalpulss die minder druk op het bodemleven hebben.
- Daarnaast zijn acties lopende om te zoeken naar andere vistechnieken om garnalen levend aan te lande: bijvoorbeeld met fuiken en potten. Dit past ook in het kader van kwaliteitverhoging.
- Datacollectie op basis van surveys

Mogelijke acties

- Mogelijk komen er TAC en QUOTA voor garnaal. De natuurlijke dynamieken van garnaalpopulaties zijn zo groot en variërend van jaar op jaar, dat het moeilijk is om daarop TAC's vast te leggen. Meerjaren TAC's

en meerjaren beheerplannen zijn hier een goeie oplossing voor.

- Opgroeiplaatsen van kleine platvis tijdelijk sluiten.
- MSC voor de Belgische garnaal?

Tarbot

Analyse

- De paaiperiode en gebieden zijn gekend.
- 64% van de Belgische aanvoer van tarbot aanvoer komt uit andere gebieden.
- De aanvoer is ongeveer stabiel tov de jaren 90.
- Moeilijk om gegevens te verzamelen. Gegevens van de leeftijdsstructuur van tarbot worden niet meer bijgehouden.
- Uit de surveys blijkt dat we er weinig vangen, omdat de kor niet breed genoeg is (4m ipv 8 meter). Bij een vlootmutatie kan dat er anders gaan uitzien. Tarbot en griet wensen ook geen andere soortgenoten in een straal van 2 km, dus staande want zal hier niet rendabel zijn, omdat ze slechts één tarbot zullen vangen. Tenzij er gevestigd wordt wanneer de soort migreert.
- Het zijn jagers, ze staan aan de top van de voedselpiramide.
- Er is geen Europese minimum maat. Rond de 40 cm is nog niet matuur. Maar het is moeilijk om te werken met minimum maten in een gemengde visserij.
- Het definiëren van de TAC is moeilijk, want er zijn weinig cijfers om te berekenen omdat tarbot vroeger altijd samen met griet wordt genomen. Een aparte TAC voor tarbot zou beter zijn.
- Het nut van beheersplannen voor tarbot wordt in vraag gesteld, aangezien er sprake is van een beperkte bijvangst bij soorten waar er wel een beheer voor is.

Mogelijk acties

- datacollectie

Griet

- Situatie vergelijkbaar met tarbot.

Kabeljauw

- Er is een managementplan in de Noordzee voor kabeljauw. Er zijn bijvoorbeeld dagplafonds die niet overschreden mogen worden. Voor de Ierse zee is er één in de maak.
- Alternatieve technieken hebben geen quota, boomkor moet dit afstaan.

Tongschar

Analyse

- Het is niet bekend hoe groot het bestand is. Dit is een soort waar Europa weinig onderzoek naar vraagt. Het is wel de bedoeling om de database van tongschar uit te breiden. Dus datacollectie kan hier zeker uitgebreid worden.
- De quota gaan nog even omhoog mogen van tongschar, maar dan zal er na 3 jaar opnieuw een dip komen. Hier dus vraag naar meerjarenplan. Als het beter kan gemanaged worden, zal die daling binnen drie jaar wat lager zijn.
- Er is een gezamenlijke TAC met schar en bot. Er is geen minimum aanlandingsmaat vastgesteld
- De kans op overleving van de soort is zeer groot.
- We hadden een tekort, we hebben bijgeruild met Nederland.

Mogelijk acties

- Datacollectie
- Meerjarenplan

Rog

Analyse

- Deze vissen hebben over het algemeen zeer goede overlevingskansen.
- Roggen zitten erg gecentraliseerd (Vla en Engelse banken bvb).
- Je zou de vangst van roggem perfect kunnen vermijden.
- 25% van je totaal vangstgewicht mag uit roggem bestaan. De meeste schippers vangen hem vooral op het einde van hun zeereis omdat ze er zo zeker niet over zitten.
- De vangst van drie soorten rog is verboden (de klein vleet, de grote vleet en de Golfrog). Daarnaast is de situatie van de Zandrog in de Noordzee kwetsbaar.

Mogelijk acties

- Nog geen consensus over mogelijk acties.

Inktvissen

Analyse

- Aanvoer in 2012: 1000 ton= verdubbeling tov 2011.
- Zeekat, pijlinktvis en octopus: deze volgorde qua aanvoer.
- Voor de pijlinktvis krijgt men een grotere prijs dan voor de zeekat.

- Pijlinktvissen kunnen goed herstellen van eventuele overbevissing door hun korte levenscyclus: ze groeien snel, worden binnen een jaar geslachtsrijp en bereiken een maximumleeftijd van 1,5 tot 2 jaar.
- Het lijkt erop dat pijlinktvis in de Noordzee toeneemt door de gestegen watertemperatuur. Bij Spanje en Portugal is er daarentegen minder pijlinktvis. Spanje en Portugal zijn momenteel vragende partij voor een TAC voor inktvis.
- Er is geen beheer, wel nodig omwille van het economisch belang.
- Bestandsopnames zijn moeilijk uit voeren, want moeten frequent gebeuren. Er zijn methodes in ontwikkeling voor 'short lived species'.
- Pijlinktvis= bijvangstsoort. Ongewenste bijvangsten worden teruggegooid met een geringe overlevingskans. Pijlinktvis speelt een belangrijke rol in het voedselweb. Ze worden vaak opgevisst voordat ze zich hebben kunnen voortplanten.
- Pottenvisserij (passieve vistechiek) is hier mogelijk om gericht op inktvis te vissen.
- Z.99 (flyshooter) vist gericht op inktvis, met lichtgevend aas en automatische lijnen (jigging).
- Sommigen hebben zich gespecialiseerd op roggem, andere vissers op inktvissen.
- We moeten hier veel meer naar buiten komen op vlak van promotie. Maar de Belgische pers: brengt niet graag positief nieuws naar buiten.

Mogelijke acties

- Nog te bepalen

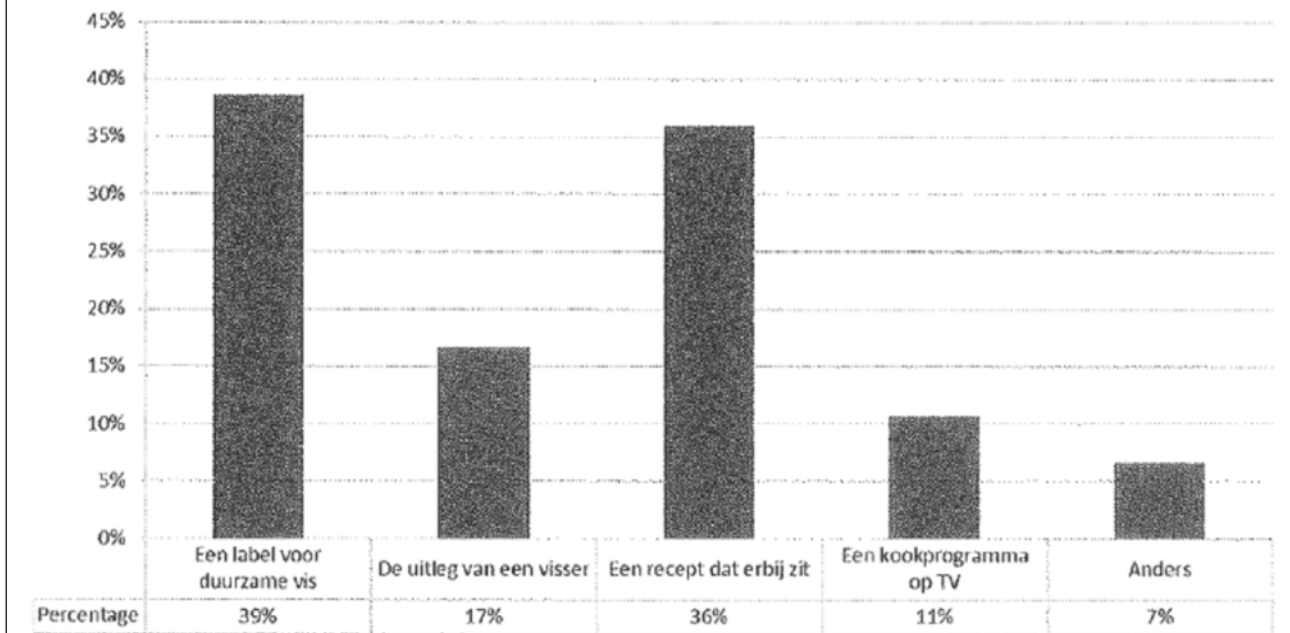
Afsluiter: onbekende vissoorten

De namiddag werd afgesloten door een korte toelichting over onbekende vissoorten, aan de hand van een consumentenenquête in Delhaize: 83% van de bevroagden wil graag 'ongekende' vissoorten verkennen.

Reacties:

De campagne rond de Rode poon werd gemeld als successtory rond promotie van 'ongekende vissoorten'.

Tabel 9. Wat zou u het beste kunnen overtuigen om een nieuwe vissoort te ontdekken?

17u: einde.

Verlag actieteam 2

Woensdag 6 augustus 2013, ILVO Oostende

Agenda

Voormiddag

- Welkom
- Introductie vistract, actieteams en thema
- Aan de slag met de vraag: Welke alternatieve verkoopsystemen kunnen zorgen voor een betere prijs voor duurzame vis?

LUNCH

Namiddag

- Naar een nieuwe 'vissersidentiteit'? Een duurzame visser die ook andere taken op zee behartigt, zoals datacollectie, natuurbeheer, toeristische activiteiten, afvalbeheer?
 - Visser als 'guardian of the sea'
 - Pauze
 - Visser als maritiem ondernemer
- Samenvatting en conclusies

Voormiddag

Introductie vistract, actieteams en thema

Vistract is ontstaan in de schoot van het Convenant voor een duurzame en maatschappelijk gewaarde Belgische visserij. Zowel bij het Convenant als bij Vistract staat de interdisciplinaire samenwerking centraal. Vistract heeft daarbij als doelstelling om een gedragen verbetertraject op te stellen voor de Belgische visserij die de evolutie naar een duurzame en maatschappelijk gewaarde visserij verder vormgeeft. Daarbij aansluitend stimuleren we

mee een duurzaamheidstoets voor projectsubsidies en werken we ook aan communicatie naar de consument. In het kader van de actieteams is vooral het verbetertraject van belang. Dit verbetertraject bestaat o.a. uit

- Situatie vandaag
- Toekomstvisie
- De weg(en) ernaartoe= scenario's en strategieën
- Concrete acties

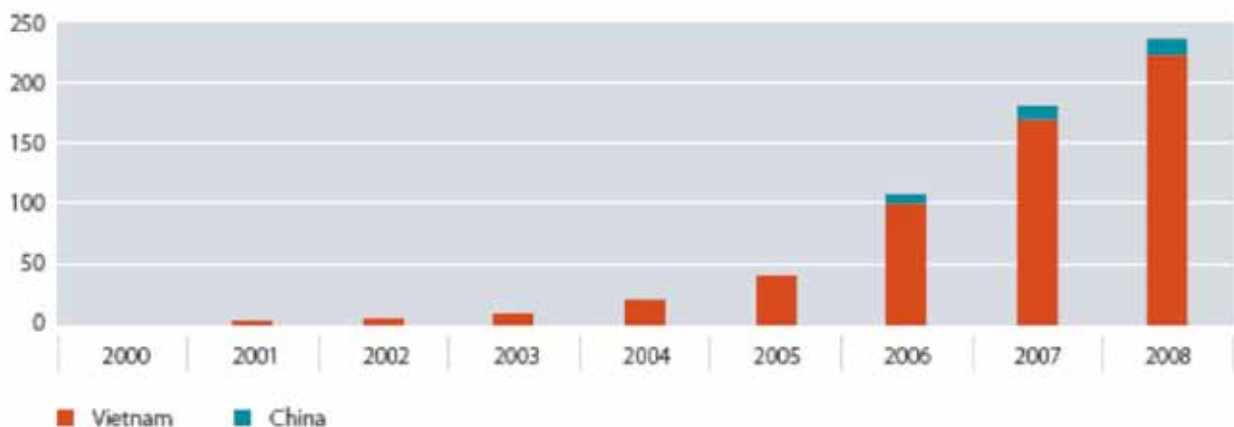
De rol van de actieteams is om interdisciplinair mee na te denken en te werken rond een aantal belangrijke vragen zoals deze die vandaag op het programma staan:

- Welke alternatieve verkoopsystemen kunnen zorgen voor een betere prijs voor duurzame vis?
- Naar een nieuwe 'vissersidentiteit'? Een duurzame visser die ook andere taken op zee behartigt, zoals datacollectie, natuurbeheer, toeristische activiteiten, afvalbeheer?

De presentatie vandaag is geen finaal document, maar staat open voor jullie creatieve input. Creativiteit kan ook zijn om bestaande zaken eens op een andere manier te bekijken.

Thema van deze voormiddag:

Welke alternatieve verkoopsystemen kunnen zorgen voor een betere prijs voor duurzame vis?

Figuur 2 Import van pangasius in de EU (in 1.000 ton)¹⁹

Wat is de situatie vandaag?

- **Vissers richten zich op het vissen zelf**, nadien komt het product 'vis' terecht in het complexe web van distributiekanaalen.
- De verschillende schakels zorgen voor een **groot verschil tussen de prijs die de visser krijgt en de marktprijs**.
- De markt condities zijn niet optimaal: de kosten zijn hoog en stijgen, vangstmogelijkheden verminderen, prijzen zijn laag door **concurrentie van importproducten**.
- Er heerst het gevoel dat de marktfactoren **buiten de invloedssfeer van de vissers zelf liggen**.

Gewenst toekomstbeeld?

- Ook de visser/reder krijgt een betere prijs voor duurzaam gevangen vis.
- De marktcondities zien er goed uit: de kosten kunnen in de hand gehouden worden, voldoende opbrengsten, de vangstmogelijkheden zijn stabiel, de concurrentie van importproducten vormt geen bedreiging voor de eigen producten.

De weg(en) ernaar toe?

- Welke alternatieve verkoopsystemen kunnen zorgen voor een betere prijs voor duurzame vis?
- Hoe kunnen de marktcondities beter worden?

Bij wijze van inleiding schetsen we een ruwe schets van de marktcondities en trachten we hier een aantal eerste conclusies te trekken.

- Import
Die is in de laatste jaren inderdaad exponentieel gestegen (zie grafiek hieronder uit 'Vissen voor de markt')

Die ontwikkeling kan ook anders bekeken worden: maw er is nog een grote potentiële Europese en Belgische markt want de vraag is groter dan het aanbod.

Hoe zelfvoorzienend is België?

- Zelfvoorziening in 2008: 14,6% zowel visserij als aquacultuur. (VLAM)
- De invoerwaarde in 2011: 1,67 miljard euro. Daarvan komt 45% van buiten de Europese Unie.

Europa stelt: *Als vissers meer aandacht schenken aan de vraag van de klanten, kunnen zij datgene leveren wat de klanten willen en een betere prijs krijgen. Aangezien ruim 60 % van de in de Europese Unie geconsumeerde visserij- en aquacultuurproducten wordt ingevoerd, is er nog meer dan genoeg ruimte om klanten te winnen met lokale producten.* (Bron: nr. 61 mei 2013, Visserij en aquacultuur, editoriaal, Minder vissen dankzij intelligenter verkoop)

Reacties:

- Nuancering van Europese studie: Dit is niet altijd relevant voor onze Belgische visserij. Meer aandacht schenken aan de vraag van de klanten heeft niet noodzakelijk een voordeel voor onze vissers, omdat de klanten vaak soorten willen die wij niet vangen. Waarom moeten vissers meer aandacht schenken aan de vraag van de klant? Is niet eerder het omgekeerde nodig? Namelijk **educatie van de klant om die producten te eten die bij ons gevangen worden**.
- Bijvoorbeeld consument wil pagasius (kweekvis) of kabeljauw, kabeljauwfilet die uit IJsland of andere landen komt. Terwijl het scholbestand het heel goed doet en het aanbod de vraag sterk overstijgt, waardoor de prijs daalt en de vis uitgevoerd moet worden naar andere landen. Maar waarom ligt er geen schol in winkels?
- **Steun van de retail is hier belangrijk**. Bij bijvoorbeeld Delhaize is MSC geen must, terwijl dit vaak wel het geval is bij andere supermarkten, waardoor Belgische vis uit de boot valt. Bij Delhaize is duurzaamheid belangrijk, daarom steunt Delhaize ook mee het Convenant en de acties die er gebeuren rond duurzaamheid.
- België zou voortouw kunnen nemen met bijvoorbeeld **een verbod op 'soaking'**, bijvoorbeeld in Frankrijk mogen de coquilles sint-jacques niet meer 'gesoaked' worden.
- **Uitvoer is nodig**. Moest er geen uitvoer zijn, gaat er nog meer naar de vismeelfabriek. De prijzen zijn deels niet goed, door de mindere mogelijkheden van afnemers zoals Spanje, Portugal en Italië.

- Aantal viswinkels daalt. Hoe komt dit? Vis wordt vooral via supermarkten verkocht. Terwijl viswinkels nog rendabel zouden kunnen zijn.

Onderscheidend vermogen van het product wordt belangrijk(er)-> betere prijs én differentiëring van import

Onderscheidend vermogen

- smaak, vorm, versheid,
- beleving van de consument, authenticiteit product, streekgebonden, verhaal achter het product, toewijding visser,
- natuurlijkheid product, wildgevangen vis,
- duurzaamheid: consumenten en supermarkten vragen duurzame producten

Reacties:

- Voor grotere schepen zijn labels als MSC belangrijk. Voor kleinere schepen kunnen streekgebonden circuits werken.
- Opbrengsten en kosten balanceren
Opbrengsten:
 - **Stabiele afzet:** de consumptie van vis in EU is stabiel, met af en toe een lichte groei.
 - **Stabilisering quota (op komst):**
 - visbestand stabiliseert zich, nog niet op niveau van de jaren 60 maar visbestand is zich langzaam aan het herstellen en dat weerspiegelt zich in quota,
 - zal in de verdere toekomst positief evolueren als op Maximaal duurzaam niveau gevist wordt (mogelijk na eerst een daling als nog boven duurzaam niveau bevestigd)
 - Belang Meerjarenquota- lange termijn beheerplannen
 - **Belang van goeie prijs**
 - Mogelijkheden voor **andere opbrengsten/taken**

Reacties:

- **Een goede prijs voor duurzame vis is een zeer belangrijk gegeven.**
- We stellen al lang vast dat de prijs niet goed is. Het scholbestand doet het goed maar de prijs is te laag. Hoe komt dat die prijs zo laag is? **De internationale context is hier van belang.** De schol komt vooral van Nederlanders. Daar is te veel aanvoer, 800.000 kg schol per week.
- Voor de verwerking moet de schol naar Nederland. **In België missen wij de verwerking,** wat ook leidt tot problemen. Niet logisch dat

een wilde verse vis die hier gevangen wordt weggegooid wordt, terwijl wij vis gaan importeren van de andere kant van de wereld.

- De Vlam doet acties om voorbeeld schol te **promoten**. Het effect van die acties zijn het sterkst merkbaar tot 2 weken na de actie, dan stijgt de verkoop van 60 naar 300 ton.
- **Afstemmen van aanbod in winkels op aanvoer en educatie van** de consument is belangrijke element. Fish 2 know werkt goed om mensen te leren omgaan met nieuwe producten. Uitbreiden naar toeristen?
- Een andere strategie is **invriezen en het product op de markt brengen wanneer er een goede prijs verkregen kan worden.**
 - Dat is de rol van de verwerker en handelaar. De meerprijs gaat dan niet steeds naar de visser.
 - Voorbeeld Ola vis: verkoopt op het moment dat de markt gunstig is.
 - Er is Europese steun voor opslag, als dat de oplossing is.
 - Zuiderse landen hun handel ligt op dit moment stil, door de grote warmte. Zij kopen vissen zoals schartong aan spotprijzen, vriezen ze in en verkopen ze opnieuw wanneer de vraag groter is.
- Onze visserij is ook sterk tijdsgebonden. Half augustus tot half oktober gaan wij veel schol krijgen. Supermarkten zoals Delhaize kunnen hier moeilijk op inspelen. Als we met een tijdsgebonden visserij zitten, moeten we nog meer **afspraken maken tussen vissers en niet allen samen dezelfde gebieden bevisen op hetzelfde moment. Dit gebeurt nu al** gedeeltelijk via de spreiding van bvb de golfcampagne, maar die spreiding wordt amper gebruikt omdat andere gebieden in bvb juni niet rendabel zijn voor onze vissers. Spreiding kan goed gaan als er ook rekening gehouden wordt met mogelijke alternatieven in die periode.
- Dit **seizoenaanbod** is ook belangrijk om te promoten naar de consument. Dit gebeurt nu bijvoorbeeld met vis van de maand die meestal seizoensvis is. Zo kan versheid ook ingezet worden (tov diepgevroren vis).
- Internationale context is belangrijk: bijvoorbeeld met elektrisch vissen is de aanvoer heel groot. Er wordt ook veel kleine tong aangevoerd, waardoor het toekomstige visbestand mogelijk sterk onder druk komt te staan.
- De eerste zes maanden zien we een gemid-

delde prijsdaling van 10%. Terwijl de consument 5% meer betaalt. De **tussenhandel** wint hier dus enorm aan. Daarbij moet rekening gehouden worden met een sterke kost/meerwaarde die de tussenhandel creëert: koeling, transport, interne controle, verwerking, installaties, toonbanken, afschrijving want de vis blijft slechts enkele dagen goede kost van wat weggegooid moeten worden wordt ook aangerekend)

KOSTENZIJDEN:

• Kosten hoog:

- De belangrijkste kosten zijn de lonen, brandstof en afschrijvingen. De eerste twee uitgavenposten nemen bijna elk een derde van de kosten in, terwijl afschrijvingen rond de 10% blijven.
- Brandstofkosten zijn opnieuw aan het stijgen; brandstofzuinige vismethoden winnen aan belang (zoals passieve visserij, alternatieve energie mogelijkheden, afstanden verkorten, aantal vaardagen beperken)

• Reactie:

ivm de kosten mogen we ons niet te veel focussen op lonen, want die blijven altijd op ongeveer één derde. Wat wel belangrijk is, is de brandstofprijs, maar nog veel belangrijker: de opbrengsten.

De groepsessie in de voormiddag gaat over **alternatieve verkoopsystemen voor een betere prijs voor duurzame vis?**

Referentie naar studie 'vissen voor de markt' (zie powerpoint presentatie)

Ketenmodel 1: one stop shop met gereguleerde aanvoer

Ketenmodel 2: exclusieve versketen

Ketenmodel 3: streekproducten

Ketenmodel 4: het visserijconcern

Vanuit de groep komt de visie dat het niet evident is om die modellen uit te werken voor de Belgische visserij, omwille van onze visserijmethodes, verwerking, consumenten ... die helemaal anders zijn dan in Nederland. We laten de modellen los en zoeken naar andere oplossingen die beter passen in de Belgische context.

Via een groepsgesprek worden antwoorden gezocht op de volgende vragen:

- **Welke strategieën zijn er om te zorgen voor een betere prijs voor duurzame vis?**

- **Hoe kunnen we dit aanpakken?**
- **Wat zijn de hindernissen?**
- **Wat zijn de oplossingen?**

Hieronder een samenvatting en clustering van de antwoorden:

- Supermarkten kunnen rechtstreeks met vissers communiceren en afspreken hoeveel ton ze van welke vis gaan aanvoeren/verköpen.
Hoe?

- Prijsafspraken
- Mogelijkheid om alle reders te laten intekenen op een voorstel/vraag
- Rekening houden met de periode van de vis
- Klanten die een abonnement nemen (zonder te weten welke vis ze op voorhand krijgen, afhankelijk van de aanvoer)
- gerichte promoties op basis van aanvoer naar klanten die daarvan wensen op de hoogte gehouden te worden

Hindernis of moeilijkheid? En oplossing?

- Onvoorspelbaarheid van onze Belgische visserij. Maar zou wel haalbaar zijn om op basis van prijsafspraken + op voorhand de vraag door te geven aan de reders = vissen op bestelling
- Concurrentie tussen supermarkten, bij promoties doet de concurrentie een euro goedkoper en koopt het goedkoper in. Promoties enkel aan klantenbestand laten weten?

- De sportvisserij regulariseren.

Hoe?

- datacollectie recreatieve visserij: registratie + melding wanneer op zee + via internet ingeven welke soorten waar gevangen
- verbod op verkoop opheffen en ook verplicht verkopen op de markt
- minister heeft besluit uitgeschreven waar bij het mogelijk is om de vergunningen op te splitsen, zodat sportvissers kunnen instappen in professionele visserij (wel bijkomende verplichtingen: aantal mensen aan boord, veiligheid etc)

Moeilijkheid?

- Hoe controleren?
- In Frankrijk kunnen sportvissers rechtsreeks verkopen.
- Een boot die verse vis/discards ophaalt van de vissende schepen en tegelijk zorgt voor de bevoorrading van de bemanning met als doel verse vis en spreiding van de aanvoer.

Moeilijkheid?

- Teveel transportkosten op land
- Kwaliteit en versheid van schepen gekend via reputatie schip en kwaliteitsscore -> doelstelling 'versheid' wordt op andere manier al bereikt
- Ophaalpunt in België waar overaanbod aan vis voor een goedkope, maar toch goeie prijs voor visser verkocht wordt.
Hoe?
 - Via website, waar info beschikbaar is van wie deze vis wanneer gevangen heeft- traceerbaarheid.
 - Promo via radio, facebook, ...

Hindernis of moeilijkheid?

- Investering
- Gaat consument daarvan gebruik maken?
- Aanpassing van de vistechniek (ecologisch verantwoorde visserij + goeie prijs)
- Informatie- uitwisseling tussen visser op zee en handel

Hoe?

- Informatie platform waarop handel kan zien hoeveel er van welke vis al gevangen is – link met traceerbaarheid en elektronisch logboek- informatie is beschikbaar enkel de software zou nog ontwikkeld moeten worden.
- Op vaartuigniveau aangeven op welke vissoorten men gericht gaat vissen. Zo weten potentiële kopers met welke scenario's ze rekening moeten houden.
- Op voorhand indicatie geven van verwachte vistrisps/aanvoer zodat handel daar rekening mee kan houden.

Hindernis?

- Gaat restaurateur, vishandelaar dit gebruiken?
- Educatie van de consument over streek en seizoensproducten

Hoe?

- Handel die logistiek aanpast + manier van promo voeren flexibeler maakt en voorbeeld 'vis van hier campagne' voert (+ educatie consument)
- Horeca die ook inzet op 'vis van hier' + educatie consument
- Minder gekende soorten in aanbod handel en horeca opnemen
- Meer succesvolle promo campagnes
- bijvoorbeeld zoals in Nederland, de aanwezigheid en inzet van vissers/reders daarbij is ook belangrijk
- Gebruik het tv medium en bekende koks

zoals Jeroen Meus van dagelijkse Kost (samenwerking met VLAM)- dit werkt blijkbaar heel goed om gedrag van de consument de veranderen

- Kant en klare gerechten met minder gekende soorten voorbeeld scholburger
- De duurzaamheid van de techniek mee opnemen in het verhaal
- Reactie: moeilijkheid, omdat aantal experimenten naar meer duurzame technieken gestrand zijn op een faillissement
- Daarom is het belangrijk dat er voldoende financiële steun komt voor diegenen die hun nek willen uitsteken om met nieuwe duurzame technieken te leren werken. Er moet ook rekening gehouden worden met voldoende leertijd en opleiding. Daarnaast moet de ondersteuning verder gaan dan enkel op het vlak van het leren van de techniek. Er moet ook voldoende aandacht zijn voor de opmaak van een goed businessplan.
- Prijsafspraken zodat visser/reder goeie prijs krijgt.
 - Deze prijs kan bepaald worden aan de hand van statistieken ivm geschatte kosten en aanvoer?
 - Voorbeeld: Boerenbond voor landbouwsector
- Stabiele aanvoer die zorgt voor mogelijk prijsafspraken.
- Door maximale duurzame opbrengst toe te passen- wat in beginsel een economisch principe is- zal die stabiliteit er komen, vooral dan als er naar meerjarenquota, -adviezen en met lange termijnbeheerplannen gewerkt zal worden. We zien dat Europa nu al voor een aantal weliswaar minder belangrijke soorten meerjaren adviezen begint te vragen. Dit is een positieve evolutie die aangemoedigd moet worden ook voor andere bestanden.
- Uitbreiding doelsoort/visserijgebied: bijvoorbeeld mesheffen, windmolenparken

Na de middag

Centrale vraag: Naar een nieuwe 'vissersidentiteit'? Een duurzame visser die ook andere taken op zee behartigt, zoals datacollectie, natuurbeheer, toeristische activiteiten, afvalbeheer?

Hierbij is het belangrijk om zich de toekomst voor te stellen. Zou het kunnen dat in bijvoorbeeld 2050

1. Vissers ook de 'guardians' of 'herders' zijn van de vissen en de zee.
2. Vissers/reders ook ondernemers zijn die nuttig gebruik kunnen maken van markcondities, gunstige samenwerkingen kunnen aangaan binnen de keten, hun bekwaamheden ook kunnen inzetten in andere domeinen (toerisme, datacollectie, scheepsbouw ...)

Guardians of the sea

- Inleiding:
 - Van de 'tragedy of the commons' (dat leidt tot overheidsturing en privé-eigendom)
 - naar 'governing the commons' (dat eerder aansluit bij initiatieven rond zelfbeheer in functie van bepaalde resultaten, zie presentatie voor meer info)
- Voorbeelden: marien beschermde gebieden beheren, datacollectie, soorten beschermen ... (zie presentatie)
- Reacties:
 - In dit kader kan het interessant zijn om een **brede maritieme opleiding** te starten die meer (keuze)richtingen aanbied zoals toerisme op zee, natuurbeheer op zee, visserij ...
 - Zo kan de interesse opnieuw groeien en hebben afgestudeerden meer en nieuwe jobkansen.
 - Op dit moment hebben vissers geen **tijd** om andere jobs te doen zoals de bevuiling op zee opkuisen. Vissers hebben 4 uur om te slapen, eten, zichzelf te verzorgen... Eens aan wal moet de boot onderhouden worden etc. Door de wisselvalligheid van de visserijactiviteiten o.a. door de afhankelijkheid van het weer is het **praktisch** moeilijk om andere activiteiten op voorhand vast te leggen. Dus meerdere en/of nieuwe taken vervullen op zee kan enkel als dit samen gaat met een reorganisatie van de vissersjob in zijn geheel.
 - Wat betreft **datacollectie**
 - Een volledige datacollectie is niet mogelijk, wel bepaalde gebieden, soorten en onderzoeksvragen die gemeenschappelijk gedragen zijn.
 - Enkele kwalitatieve data, geen volledige tijdsreeks want daarvoor moet jaar na jaar op dezelfde plaats (sample area) gemeten worden. Plus volledige tijdsreeksen vragen een constante waarneming, terwijl bij vissers de visserijactiviteit

- steeds de waarneming zal onderbreken.
- Bepaalde zaken kunnen niet zonder vissers onderzocht worden: zoals de visbestanden en de vernieuwing van vistuig.
- Waterkwaliteit is bijvoorbeeld heel moeilijk om door vissers te laten opvolgen door een gebrek aan opleiding en door het tijdsgebrek aan boord.

- Wat betreft **olie vervuiling** opkuisen:
 - Dit vergt een specifieke opleiding en apparatuur, alsook jaarlijkse oefensessies. Dit vraagt een grote (tijds)investering voor weinig concrete situaties waar vissersvaartuigen nodig zijn om olieklekken op te kuisen.
- Wat betreft **vistuig op zee:**
 - Vissers zullen zorgen dat ze vistuig niet verliezen en als er een vistuig gevonden wordt, zal dat aangeland worden.

DOE DE TEST: hoeveel roggen en haaien uit de Noordzee ken je? En voor welke geldt een vangstverbod?

Pauze

Vissers/reders als ondernemers

- Inleiding: Waarom zouden vissers/reders ook ondernemers moeten zijn?
 - Geen duidelijke groeimogelijkheden voor de primaire activiteit van de visserij, een verdere krimp, maatregelen in het kader van de vangstbeperking en het streven naar duurzame visserij.
 - vissers kunnen met hun vaardigheden veel meer op zee doen dan alleen vissen en door verbreding van hun activiteiten kunnen ze de economische basis van hun onderneming verstevigen.
 - De vaartuigen mogen maar 200 dagen uitvaren. In een jaar zijn 365 dagen. Zijn er andere activiteiten die de reder/visser kan doen in die andere dagen?
 - Daarnaast zagen we deze ochtend ook al dat het belangrijk is dat een reder/visser ook economisch denkt en leert inspelen op marktsituaties om zo een goede prijs te krijgen voor zijn vis.
- Voorbeelden: maritieme dienstverlening, waterbeheer, toerisme (zie presentatie)
- Reacties
 - In Nederland wordt deze formule al toege-

past: Nederlanders verhuren hun vaartuig of zelfs hun licentie. (Dit laatste kan in België niet omdat de quota collectief beheerd worden.)

- CSF collectively shared fisheries naar het model van de CSA = collectively shared agriculture: Bijvoorbeeld een 100-tal gezinnen nemen een visser in dienst en deze gaat voor hen vissen op zee. Je kan dit vergelijken met de zelfoogstboerderijen. Deze kennen een groot succes. De boeren zijn meestal bioboeren. De gezinnen nemen een jaarabonnement bij de boer/visser en dragen zo mee het risico van een eventueel slecht jaar. Dit neemt dan meestal de vorm van een coöperatieve aan. Voor grote schepen zal het moeilijk zijn om aan voldoende gezinnen te komen want die hebben een aanvoer van rond de 2 miljoen euro per jaar. Maar het kan een nieuw handelskanaal openen voor de minder grote schepen. In Engeland bestaan er al Community shared fisheries. Er is zelfs al een netwerk met een kaart waar je de dichtstbijzijnde kan vinden. (Meer info op <http://www.localcatch.org/about.html>)
- Voor de windmolenparken te bevoorraden etc is het moeilijk omdat de vaartuigen

daar niet aangepast voor zijn.

- De bekabeling op zee bewaken kan zonder aanpassingen gebeuren plus vissers weten waar het gevaar is. In Nederland doen een aantal reders/vissers dit gedurende 6 maanden per jaar.
- Mogelijk kunnen vissersschepen ook ingezet worden voor wetenschappelijke surveys (datacollectie) bijvoorbeeld wanneer de onderzoeksschepen niet beschikbaar zijn.
- Opdat de professionele visserij toeristische activiteiten op zee kan organiseren, moeten een aantal mobiliteitsvereisten aangepast worden. Toeristen of ook andere mogelijke geïnteresseerde vissers (belangrijk in het kader van opvolging) moeten immers een veiligheidsbrevet kunnen voorleggen als ze willen meevaren op een professioneel vaartuig. Dit is een hindernis, maar op dit moment zijn er andere prioriteiten voor de beroepsvisserij. Het is eerder de sportvisserij die het toeristische aspect oppikt (bijvoorbeeld in Blankenberge en Zeebrugge). Daarnaast is er de cragnon cragnon die ook toeristische activiteiten op zee aanbiedt. Voor de sportvisserij en de cragnon cragnon (erfgoed) gelden er geen mobiliteitsvereisten.

Verlag actieteam 3

Woensdag 4 september 2013, ILVO Oostende

Agenda

Voormiddag

- Welkom
- Introductie vistragect, actieteams en thema
- Aan de slag met de vraag: Hoe kan er in de toekomst nog gevestigd worden? Hoe kan vaartuig van de toekomst eruit zien?

LUNCH

Namiddag

- (Hoe) kan dit gerealiseerd worden?

Samenvatting

Tijdens deze workshop zoomden we dieper in op het 'vaartuig van de toekomst'. Uit de ochtendsessie bleek dat het niet heel moeilijk is om te bedenken hoe dit vaartuig eruit moet zien: het ideale vaartuig kan zeer gericht vissen op de soort die de visser wil vangen, zo kan de ongewenste bijvangst gestopt worden. Daarvoor is het nuttig dat vlot geschakeld kan worden tussen verschillende vistechnieken, zodat flexibel gewerkt kan worden met de techniek die het beste aangepast is aan de soort, omstandigheden en het seizoen. Met innovatieve aanpassingen en elektronica wordt de juiste vis geselecteerd nog voor die aan boord komt. Door aanpassingen aan het vaartuig en met de hulp van de wetenschap/technologie kan de impact op de bodem ook tot een minimum beperkt worden. Met een combinatie van alternatieve energiebronnen kan gezorgd worden voor energiebesparing en minder CO2 uitstoot. LPG is hier alvast een grote kanshebber. Het vaartuig hoeft niet heel groot te zijn, een catamaran van net onder de 25 meter lijkt de ideale vorm en grootte te zijn. Door het gebruik van lichte materialen wordt de luchtweerstand van het schip beperkt.

Uit de workshop blijkt dat er geen tekort is aan ideeën. Een aantal ervan worden zelfs nu al volop getest. De vraag stelt zich over de noodzaak voor het bouwen van zo'n schip. Is het wel nodig om een volledig nieuw vaartuig te bouwen? Opvallend is dat een gelijkaardige denkoefening tien jaar geleden ook al gebeurd is. Het grootste struikelblok was geld. Zo'n schip bouw je niet zomaar. In de namiddag dachten we na over mogelijke financiële pistes die

een uitweg kunnen bieden. Mogelijk kan een prototype gebouwd en getest worden door de wetenschap, in samenwerking met vissers. Dit schip kan dan vissers en reders inspireren voor de aanpassingen aan hun vaartuig om selectiever en energievriendelijker te vissen. Een schip aankopen met een coöperatieve (i.p.v. alleen) kan de kost ook spreiden. Daarnaast kan een overzicht van waar de visser en de reder subsidies kan vinden voor welke investeringen een nuttig hulpmiddel zijn. Tenslotte is het heel belangrijk om innovaties die vanuit de vissers zelfs van onderuit bedacht worden, optimaal te ondersteunen met wetenschappelijke begeleiding, financiële steun en goeie afzetmogelijkheden voor duurzaam gevangen vis.

Voormiddag

Introductie vistragect, actieteams en thema

Vistragect is ontstaan in de schoot van het Convenant voor een duurzame en maatschappelijk gewaarde Belgische visserij. Zowel bij het Convenant als bij Vistragect staat de interdisciplinaire samenwerking centraal. Vistragect heeft daarbij als doelstelling om een gedragen verbetertraject op te stellen voor de Belgische visserij die de evolutie naar een duurzame en een maatschappelijk gewaardeerde visserij verder vormgeeft. Daarbij aansluitend stimuleren we mee een duurzaamheidstoets voor projectsubsidies en werken we ook aan communicatie naar de consument. In het kader van de actieteams is vooral het verbetertraject van belang.

Dit verbetertraject bestaat o.a. uit

- Situatie vandaag
- Toekomstvisie
- De weg(en) ernaartoe= scenario's en strategieën
- Concrete acties

De rol van de actieteams is om interdisciplinair mee na te denken en te werken rond een aantal belangrijke vragen zoals deze die vandaag op het programma staan:

- Welke alternatieve verkoopsystemen kunnen zorgen voor een betere prijs voor duurzame vis?

- Naar een nieuwe 'vissersidentiteit'? Een duurzame visser die ook andere taken op zee behartigt, zoals datacollectie, natuurbeheer, toeristische activiteiten, afvalbeheer?

De presentatie vandaag is geen finaal document, maar staat open voor jullie creatieve input. Creativiteit kan ook zijn om bestaande zaken eens op een andere manier te bekijken.

Thema van deze voormiddag: Hoe kan het ideale vaartuig eruit zien?

Wat is de situatie vandaag?

- Kleine vloot (een 80-tal vaartuigen) van vooral grote boomkor vaartuigen. Er is een evolutie geweest naar steeds grotere vaartuigen. Er zijn nog amper 18 kustvaartuigen in het kleine Vlootsegment. (voor meer details zie slides)
- Context is veranderd:
 - Gemeenschappelijk visserijbeleid vraagt selectieve vistechnieken. De aanlandingsverplichting in 2016 zal ervoor zorgen dat vaartuigen die niet selectief vissen en veel discards hebben, het moeilijker hebben. Voor grote vaartuigen die verder vissen en langer weg zijn, zal de discardban meer doorwegen dan voor de kleinere kustvaartuigen die de discards quasi dagelijks kunnen aanlanden.
 - De kaderrichtlijn mariene strategie stelt een aantal milieudoelen voorop die in 2020 gehaald moeten zijn. Van belang voor de visserij is vooral het voedselweb, het voortplantingsvermogen van vissen en de integriteit van de zeebodem. Die laatste doelstelling botst met bodemberoerende visserijtechnieken.
 - De klimaatverandering is ook voor de visserij van belang. Nieuwe meer zuidelijk soorten zien we meer in onze Noordzee. Daarnaast wordt brandstof steeds duurder, waardoor ook in de visserij het gebruiken van alternatieve energiebronnen nuttig is. Op die manier kan er minder CO₂ uitgestoten worden en kan de brandstofkost naar beneden gehaald worden.
 - Tenslotte worden in de Noordzee en in de andere overzeese gebieden natuurgebieden afgebakend in het kader van de Habitatrichtlijn (Natura 2000 gebieden) om waardevolle Europese natuur te beschermen tegen schadelijke activiteiten. In België hebben we een aantal zeer waarde-

volle natuurstukjes op de bodem van de Noordzee, waarvan de bescherming de lokale visserij ook ten goede zou kunnen komen. Maar ook daar is bodemberoering in strijd met de natuurdoelen voor dat gebied.

Gewenst toekomstbeeld op vaartuigniveau?

- **Met aangepaste selectieve vistechnieken kan de Belgische visserij zich aanpassen aan de nieuwe context.**
 - **Door het gebruik van alternatieve energiebronnen kan de brandstofprijs naar beneden en kan de visserij minder CO₂ uitstoten.**
- Het ideale vaartuig moet dus
- Selectief vissen
 - Gebruik maken van alternatieve energiemogelijkheden

Als opwarmertje worden enkele voorbeelden getoond van 'vaartuigen van de toekomst'

- IDP ontwierp al 10 jaar geleden een catamaran < 25 m waar diverse vistechnieken op kunnen worden toegepast
- In Nederland lopen ook verschillende acties rond het 'ideale vaartuig'. In de slides zijn er een aantal voorbeelden: visserijvaartuig waar ook toeristen op kunnen verblijven of een vaartuig dat zelf energie maakt uit afval visverwerking?
- Ook Noorwegen ontwierp al 'Catchy', een multi-purpose vaartuig
- Bij de 'The battle of concepts' kregen studenten de opdracht om een vaartuig te ontwerpen dat aan de volgende duurzaamheids-criteria beantwoord:

1. Laag energiegebruik en klimaatneutraal
2. Geen bijvangst, dus soortspecifieke vangst
3. Geen verstoring van bodemecologie
4. Rendabel voor de vissers, je kan er een goede boterham mee verdienen
5. Maatschappelijk gewaardeerd

In de presentatie kan u daarvan een samenvatting vinden en in bijlage bij het verslag kan u de inzendingen uitgebreider nalezen.

Reacties:

- Bij eerste prijs battle of concepts:
 - onmogelijk voor visser om te stoppen,
 - het klopt ook niet dat grote vissen sneller zwemmen dan de kleine vissen
- 10 jaar geleden is dezelfde oefening al gedaan. Er is een multifunctioneel schip ont-

worpen. Het probleem was dat het te duur was. De risico's voor de investering waren te groot en de kostprijs te hoog. Het kader zat niet goed.

-> Opdat dit initiatief kan slagen is het dus belangrijk dat het kader goed zit en er ook financiële zekerheden zijn voor de investeerders. Dit komt deze namiddag uitgebreider aan bod.

Start Brainstorm aan de hand van begeleidende presentatie

Thema 1: Functies vaartuig

Reacties:

- Redenen om vaartuig te kiezen dat focust op visactiviteit:
 - Een vissersvaartuig heeft een bepaalde vorm die aangepast is aan het doel nl. vissen. Als er teveel functies mee vervuld moeten worden dan wordt dit schip een soort gedrocht waarmee het moeilijker is om te vissen.
 - Het is moeilijk voor vissers/reders om zich in te werken in een andere sector op organisatorisch vlak.
 - Bovendien gelden er in die sector andere 'spelregels' wat de combinatie extra moeilijk maakt.
 - Wettelijke verplichtingen maken een vlotte schakeling tussen verschillende 'functies' op dit moment niet mogelijk. Voor de dienst Zeevisserij kan de overschakeling als het over een periode van enkele maanden gaat. Voor dienst Scheepvaart kan het helemaal niet. Toeristen meenemen op de kustvaartuigen kan momenteel niet door wettelijke verplichtingen. Maar dit kan mogelijk aangepast worden?
- In welke situaties is de combinatie wel nuttig?
 - Tijdens de paaiperiode zou het goed zijn om tijdelijk niet te vissen, op die momenten zou het goed zijn als het vaartuig voor andere taken ingezet kan worden.
 - Windmolenparken bevoorraden: is technisch mogelijk, zijn vaak catamarans, met catamaran kan ook gevist worden, maar dan zitten we nog met de andere spelregels die gelden in deze sector.
 - Naar kweekvijvers op zee varen en daar vis vangen.

Voor verdere informatie rond dit thema verwijst ik naar het actieteam 2, waar op het thema

'andere taken voor vissers' in de namiddagsessie aan bod komt.

Thema 2: selectief vissen en minimale bodemberoering

Selectiviteit is belangrijk, daar moet nieuwe vaartuig rond gebouwd worden.

Er zijn verschillende niveaus van aanpassingen mogelijk:

1. Technische aanpassingen:

Hieronder enkele aanvullingen en reacties op powerpoint presentatie

- Gebruik van elektronica en scans zodat enkel de doelsoort 'binnenkomt' en ongewenste soorten niet mee gevangen worden (Marelec is er al mee bezig dit te testen.)
- Zoeken naar andere manieren om vissen op te schrikken
 - Rollers ipv kettingen-> kan dit?
 - Hydroorig: waterwervingen -> wordt in Nederland getest
 - Testen met licht -> probleem van de beperkte zichtbaarheid onder water
 - Geluid en trilnaalden -> getest en werkt niet
- Vierkante mazen werken indien goed gemaakt
- Combinaties van bestaande bewezen technieken
 - Pulswing -> wordt getest in Nederland
 - Hoovercran en zeeflap -> wordt in België getest
- Schroefstelsel in leefbak voor verwerking -> wordt al toegepast
- Het is nodig om know how verder op te bouwen en nieuwe technieken uit te testen.
 - Rondreizen en kijken naar andere vistechnieken.
 - Eventueel kennisuitwisselingssessies organiseren (Vissers hebben nu wel weinig tijd/zin, zitten in moeilijke situatie, het is kwestie van overleven, veel tijd en zin om te vergaderen is er niet)

2. Keuze van de vistechniek

Er is geen perfecte vistechniek. De keuze van de vistechniek is afhankelijk van de doelsoort, de locatie, het seizoen. Vandaar dat vlot kunnen overschakelen tussen verschillende vistechnieken gewenst is. Zo kan de gepaste vistechniek gekozen worden in functie van de doelsoort, het seizoen en de locatie.

Reacties:

De natuur bepaalt wat je wanneer kan vangen. Je kan bijvoorbeeld plannen om op sprout te gaan vissen, maar dan zit die er niet.

We overlopen de verschillende vistechnieken. (voor meer info- zie slides)

Reacties:

- Pulskor: Discussie over al dan niet schadelijke effecten van de puls. Brandplekken werden vastgesteld in een verslag van een controleur aan boord. Vissen alleszins meer dan zonder puls.
- Borden: gebruiken soms meer kettingen dan traditionele boomkor
- Twinrig: minder schadelijk effect op bodem, maar het beviste oppervlak is veel groter, dus er is meer bodemberoering uiteindelijk
- Aanpassing van de boomkor is nodig: problemen aan boomkor moeten opgelost worden.
- Er wordt voorgesteld om de spanvisserij opnieuw toe te laten. (Is verboden nu.) Het brandstofverbruik daalt. Je kan hetzelfde verdienen op minder tijd, want quota staat toch vast.
- Warrelnetten:
 - is goeie techniek, geen ondermaatse vis gevangen,
 - Kan mee op tong gevestigd worden
 - de netten zijn wel moeilijk handelbaar aan boord, moeilijk om bemanning te vinden die meewil/kan
 - er is een afgebakende ruimte voor nodig op zee
 - Warrelnet is efficiënter dan staande want, maar voor staande want is dan weer meer oppervlak nodig. Warrelnet is moeilijker te hanteren.
- Fuiken
 - Is een goeie en interessante techniek
 - Geschikt voor kreeft en krab of voor vis in een aangepast versie
 - Kan enkel kleinschalig
 - Bijvoorbeeld experimenteel voor enkele vissers in de windmolenparken (beperkt aantal vaartuigen en beperkte hoeveelheid die dagelijks opgevestigd mag worden via vergunningssysteem)
- Lijnvisserij
 - Zeer milieuvriendelijk.
 - Kan altijd extra toegepast worden op een vaartuig
 - Jigging zou wel goed in windmolenparken kunnen met een klein bootje.
 - Lijnvisserij op zeebaars is rendabel.

- Andere doelsoorten -> andere technieken bijvoorbeeld: Amerikaanse zwaardschede of venusschelpen (Wet op de tweekleppigen laat dit niet toe)

➤ **Een schip dat zowel op warrelnetten, fuiken, lijnen met een aangepaste boomkor kan vissen, afhankelijk van het seizoen.**

3. Overleving verbeteren

- Momenteel wordt gekeken naar de uitzonderingsmogelijkheden op de discard ban voor soorten die overleven.
- Een aantal pistes om overleving te verbeteren
 - Kortere sleep
 - Sorteermachines aanpassen
 - Leefbakken

4. ruimtelijke spreiding van de visserijactiviteit

in functie van bijvangstreductie bijvoorbeeld kraamkamers niet bevissen/ gevoelige bodems versus zandbodems.

Thema 3: energiezuinig vissen

Reacties :

- Geprinte zonne energie, voorbeeld op zeilen (Imec)
- Minder energie verbruiken
- Kan niet als aanstuwings, wel als bijkomende energiebesparende maatregel.
- Energietechnieken die we nu gebruiken zijn te energieverslindend voor alternatieve energie. Bij warrelnet gaat dit wel. Dat kan met klein schip o.a. met een batterij op zonne-energie.
- Combinaties maken van bestaande alternatieve energiebronnen
- LNG daar zit zeker toekomst in (oppervlakte dat het inneemt en residu moet nog opgelost worden)
- Elektrische aandrijving schroef vermindert geluid onder water
- Biomassa uit discards kan niet op zee, want verplichting om aan te landen. Kan wel aan wal.

➤ **Het ideale vaartuig maakt een combinatie van bestaande alternatieve energiebronnen, waaronder LPG, als energiebesparende maatregel.**

Vorm

Catamaran heeft veel voordelen

- Stabiel

- Veel ruimte aan boord (kisten in ruim, toeristen meenemen, leefbakken voor levende aanvoer, ...)
 - Kan zeil op gemonteerd worden
- Andere vorm kan ook eventueel.

➤ **De catamaran lijkt de voorkeur te hebben bij nieuwbouw, bij aanpassingen aan bestaande vaartuigen, kan verder gewerkt worden op de bestaande vorm.**

Materiaal

Lichtere materialen voor vistuig kunnen boot lichter maken: voorbeeld polyster, gedraaide staal, etc afhankelijk van de functionaliteit van het tuig.

Klein of groot vaartuig?

1. Klein vaartuig voor dagvisserij die in Noordzee blijft

- Een kleiner vaartuig kost minder
- Indien het kleiner is dan 25 m en zonder sleeptuig werkt, dan kan het mogelijk onder het nieuwe visserijfonds in aanmerking komen voor subsidies
- Kleiner dan 10 m, geen mobiliteitswetgeving, voorbeeld voor kleinschalige visserij met lijnen/fuiken, te klein voor garnaal kustvisserij

2. Groter vaartuig voor verdere gebieden

Hoe kan het vaartuig gerealiseerd worden?

Bundeling reacties:

- Is het wel nodig om een vaartuig van de toekomst te bouwen?
 - Het is sowieso een interessante denkoefening omdat bepaalde elementen wel gebruikt worden op bestaande vaartuigen. Selectiviteit en energiebesparing zullen sowieso nodig zijn.
- Het gaat om mensen hun inkomen. De risico's van investering moeten zo beperkt mogelijk zijn. Het is belangrijk om te praten met vissers zelf.
- Initiatieven die van onder uit, vanuit vissers zelf komen moeten ondersteund worden. Hoe kan dit?
 - Financiële steun
 - Wetenschappelijke begeleiding van experimenten
 - Verzekeren van een goeie afzet/prijs
- Grootste moeilijkheid: kostprijs, moeilijk om investeerders te vinden
 - Enorme kostprijs, wie is er bereid dit te beta-

len?

- Er moeten ook voldoende financiële zekerheden zijn voor de investeerders, aanzien het om enorme bedragen gaat, alleszins bij nieuwbouw.

Aantal oplossingen gebundeld:

- Rendabiliteit van sommige visserijen is goed, dus het kan.
- Alles is er, we moeten gewoon doen en uitproberen. Texel 36 bijvoorbeeld is al de best mogelijke technieken aan het samenvoegen en toepassen op een bestaand vaartuig.
- Investeringskost zoveel mogelijk beperken
- Studenten rond dit team laten werken: doctoraatstudenten, ontwerp scholen, ingenieurscholen ...
- Andere vaartuigen die er nog zijn ombouwen, er staan nog veel vaartuigen langs de kade die niet in gebruik zijn.
- 'Perfecte' vaartuig kan door wetenschap op basis van technische innovatie (met subsidies) gebouwd en uitgetest worden. Dit beperkt investeringkost en risico voor rederders.
- Er zijn een heleboel subsidies voorhanden, maar het is nodig dat er een goed overzicht komt van waar er voor welke investeringen een subsidie verkregen kan worden?
- Crowdfunding kan voor kleine bedragen, zoals beperkte technische innovaties aan het vaartuig.
- Een klein vaartuig kost minder en kan in een coöperatiestructuur aangekocht worden, zo kan de kost gedeeld worden.
- Lokale know how die er nu nog is gebruiken, voor het te laat is.
- Technisch is het mogelijk: bijvoorbeeld de Oostende 349 combineert borden, garnaalkor en hengelen in 1 installatie en Willy Versluys lapte een oud vaartuig op dat een batterij oplaadt via een zonnepaneel.
- Belangrijk om nieuwe generatie te blijven motiveren om visser te zijn. Mentaliteitsverandering is nodig.
- Samenwerking binnen de sector is nodig.
- Hele context moet mee: er moet een goeie prijs gegeven worden voor duurzame vis.
- Kwaliteit is belangrijk:
 - Leefbakken, leefnetten, levende aanvoer
 - Als je kwaliteit levert, sta je ook sterker in onderhandelingen over de prijs/leveringstermijn ...

